

UNIVERSITAT POMPEU FABRA

Departament de Ciències Polítiques i Socials

L'educació en la ciutadania global.

Estudi sobre els fonaments ideològics, el desenvolupament històric, la dimensió internacional i els valors i pràctiques de l'escoltisme mundial

per

Eduard Vallory i Subirà

Barcelona, octubre de 2007

Directora: Dra. Imma Tubella i Casadevall

Tesi sotmesa en compliment parcial dels requeriments per a l'obtenció del títol de doctor en Ciències Polítiques i Socials.

Dipòsit legal: B.5223-2008

ISBN: 978-84-691-4461-9

*El logotip de la portada amb una flor de lis és © World Organization of the Scout Movement.
El logotip de la portada amb un trèbol és © World Association of Girl Guides and Girl Scouts.*

(3 de 4)

2. EVOLUCIÓ HISTÒRICA DE WOSM (1924-2004)

Un cop analitzada la realitat numèrica actual de l'escoltisme mundial, aquest apartat vol mostrar l'evolució d'una de les seves dues organitzacions mundials, l'Organització Mundial del Moviment Escolta (WOSM)²⁷ –la primera que es va constituir (1920)– des de l'any 1924, quan es va publicar el seu primer cens, fins l'any 2004. Cal fer notar novament que la font principal han estat els censos dels arxius del World Scout Bureau, recollits a Ginebra gràcies a la seva unitat d'estadística. Quan en un any concret no hi havia dades, per a evitar pics, he optat per posar les dades de l'any anterior. Els censos mundials dels anys de 1932 a 1936, inexistents als arxius del World Scout Bureau, els he extret dels informes anuals de la Boy Scouts Association britànica –gràcies a l'arxiu d'aquesta associació. En qualsevol cas, no existia cap dada de censos prèvia a 1990 tractada informàticament.

Així doncs, he hagut de recopilar la informació existent, processar-la informàticament i detectar les possibles errades, del que han sortit les ja esmentades bases de dades d'elaboració pròpia 'WOSM Census Data Set, 1924-2004', que aplega els censos conjunts per a cada país d'infants i joves, educadors i adults, i 'WOSM Ages-based Census Data Set, 1968-2004', que aplega els censos per a cada país desagregats en tres franges d'edat i no inclou educadors ni adults. L'únic buit important de dades és el que es dona entre 1939 i 1946, els anys de la segona Guerra Mundial, en què l'organització mundial va funcionar sota mínims i no es van actualitzar els censos. Addicionalment, també s'analitza l'evolució en la participació de països en les conferències mundials d'escoltisme, extraient les dades dels informes presentats pel Buró Mundial a les respectives conferències, que han estat processades en la base de dades d'elaboració pròpia 'Data Set of International and World Scout Conferences, 1924-2002'. Finalment, l'evolució de la participació de joves en els jamborees mundials s'analitza a través de la base de dades 'World Scout Jamboree' data set, versió 1.4, elaborada pel World Scout Bureau.

Per tant, en aquest capítol s'analitza la totalitat de censos existents de l'Organització Mundial del Moviment Escolta, des del primer, publicat l'any 1924, fins el darrer disponible (amb data febrer de 2006), que és el de 2004, amb inexistència de censos entre 1939 i 1946. L'anàlisi històrica dels censos de WOSM es divideix en quatre parts. Primera, l'evolució dels països membres i, per tant, de la seva presència territorial, agregats en regions continentals, i contrastada amb la llista d'Estats independents per a cada any. Segona, l'evolució del nombre de persones associades, en l'agregat regional i mundial, desglossant aquesta evolució en les tres franges d'edat des de 1968. Tercera, la participació dels països membres en les conferències mundials, que són l'òrgan principal de presa de decisions, per tal de veure el pes de cada regió continental en les ocasions que aquest òrgan s'ha reunit: cada dos anys fins 1985, i cada tres anys des d'aleshores. I finalment, en quart lloc la participació de joves de països diferents en els Jamborees, que són les més nombroses trobades internacionals existents a

²⁷ De 1920 a 1973 el seu nom va ser 'Boy Scouts International Bureau'.

l'escoltisme mundial, que s'han fet regularment des de l'any 1920, i que són també les més rellevants a escala mundial de les que hi ha dades fiables processades sistemàticament.

En el conjunt de l'evolució històrica, la utilització ja esmentada de la base de dades "Correlates of War Project"²⁸ com a matriu referent dels països existents des de 1920, ha permès mostrar el paral·lel entre l'evolució del nombre de països membres de WOSM i la del d'Estats independents. Cal dir que les dades processades permeten analitzar fàcilment la interacció de l'evolució del cens de WOSM a cada país tant amb les guerres com amb l'adveniment o pèrdua de democràcia, tot i que en aquesta recerca no s'ha inclòs. Això és possible, pel que fa a guerres, gràcies a què el propi Correlates of War Project conté una base de dades de la situació de guerra en cada país; i pel que fa a democràcies, gràcies a què el *dataset* de règims polítics fet per Boix and Rosato (2001)²⁹ es fonamenta també en la llista d'Estats independents del Correlates of War Project. La motivació que té aquest creuament és, d'una banda, contrastar si el que remarca Hilary St George Saunders³⁰ en el seu històric llibre, sobre el creixement importantíssim de l'escoltisme just després de la II Guerra Mundial, es dona també en altres casos de guerra; i d'una altra, conèixer si el fet que l'escoltisme es trobi en un règim democràtic té algun tipus d'implicacions, siguin positives o negatives, en el seu creixement.

La unitat d'anàlisi d'aquest apartat són els països que han estat membres de WOSM des de 1922 fins a 2004. Per a aquests països s'han observat les següents variables o característiques:

- a) Regió geogràfica a la qual pertany (Àfrica, Amèrica del Nord, Amèrica del Sud, Àsia, Europa i Oceania), d'acord amb la base de dades de Nacions Unides³¹ (veure Annex 4);
- b) Condició d'Estat independent, d'acord amb la definició de Russett *et al.* (1968) i de Small i Singer (1980);
- c) Pertinença a l'Organització Mundial del Moviment Escolta (WOSM, fins 1973 anomenada "Boy Scouts International Bureau"), i per a cadascun dels països membres i per a cada any:
  - c.1) nombre de membres total de WOSM (des de 1924 a 2004),
  - c.2) presència del país membre a conferències escoltes mundials (1924-2002);
  - c.3) presència del país membre a Jamborees mundials (1924-2002); .
  - c.4) nombre de membres assistents a Jamborees mundials (xifra aproximada).

²⁸ Correlates of War Project. 2004. "State System Membership List, v2004.1." Febrer de 2005. Online, <http://correlatesofwar.org>.

²⁹ Carles Boix and Sebastian Rosato: 'A Complete Data Set of Political Regimes, 1800-1999'. Department of Political Science, The University of Chicago, Chicago, 2001.

³⁰ ST GEORGE SAUNDERS, 1949: 246-7.

³¹ United Nations: Demographic Yearbook, Historical supplement (1948-1997).

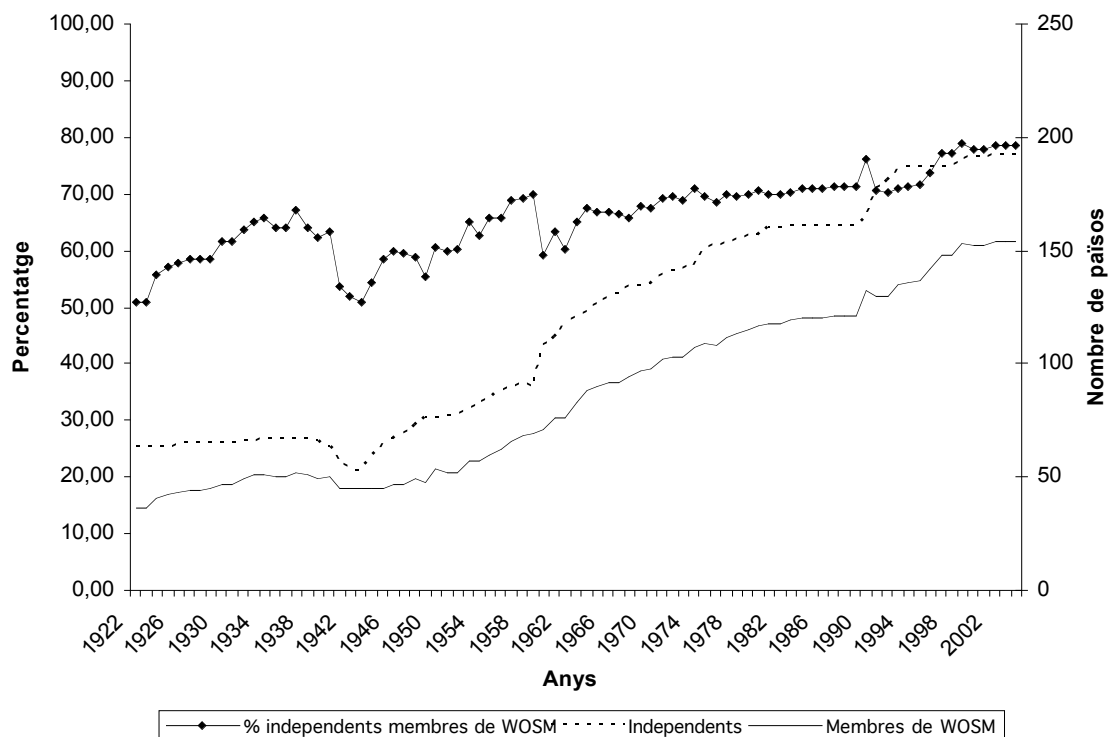
D'acord amb els objectius de l'estudi i, en concret, d'aquest apartat, s'ha realitzat una anàlisi descriptiva de les dades. En cadascun dels punts es descriu amb més detall la metodologia utilitzada.

2.1. Països membres

En aquest punt s'han considerat tots els països membres de WOSM des de l'any 1924 fins el 2004. D'aquests països, s'ha observat si corresponien a Estats independents o no, comparant-ho amb el *Correlates of War Project* per a cada any. Per a fer aquesta comparació s'ha calculat el percentatge de països independents que són membres de WOSM. Els resultats es mostren a la figura 23.

D'altra banda, al llarg dels anys s'ha observat la presència de països membres de WOSM que no eren estats independents. Per obtenir una informació més detallada d'aquests països es pot veure la base de dades 'WOSM Census data Set, 1924-2004' (Annex 5), on es mostra per a cada país, des de 1924 fins a 2004, si és país independent o no (en aquest cas, s'assenyala en verd), si és membre WOSM o no (si no té dades numèriques) i per últim el nombre de membres ('0' indica que el país consta com a membre WOSM, però no s'han observat dades).

Figura 23. Països independents, pertinença a WOSM i censos escoltes, 1924-2004.

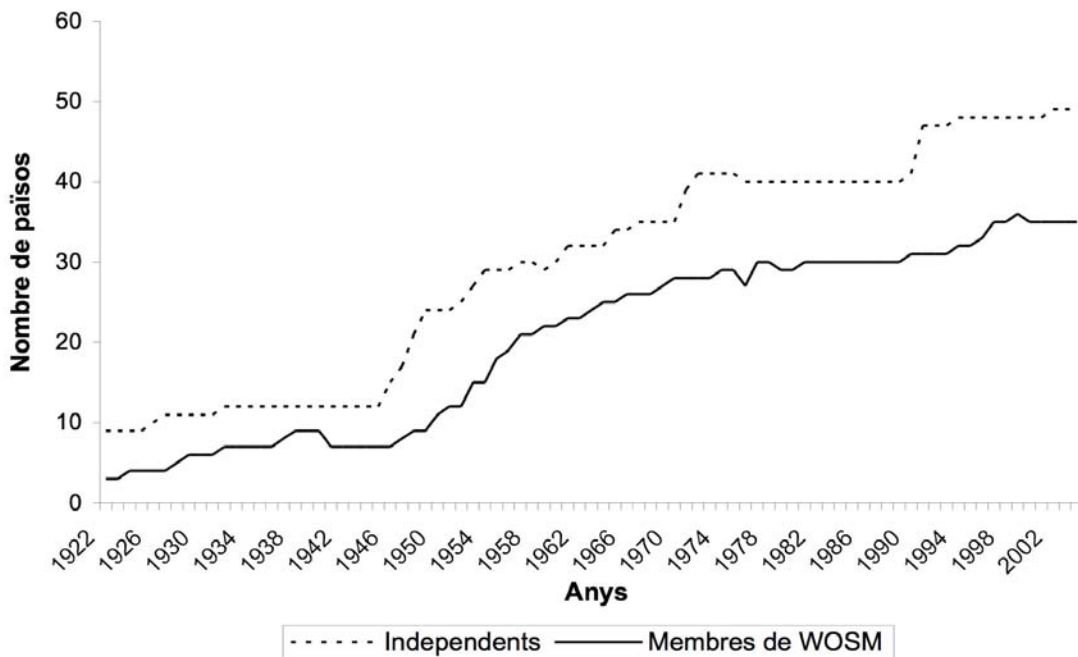
Elaboració pròpia. Font: WOSM Census Data Set, 1924-2004

En la figura 23 es pot veure com el nombre de països membres de WOSM va augmentant al llarg dels anys gairebé de manera paral·lela al nombre d'Estats independents al món. Les variacions importants, com ara el període de la segona guerra mundial (on baixa el nombre de països) o el període de la descolonització

(anys 60) i de la caiguda de la Unió Soviètica (primers anys 90), es donen de manera paral·lela. El percentatge d'Estats independents que són membres de WOSM permet veure l'estabilitat d'aquest paral·lel. Respecte a l'evolució del percentatge de membres WOSM, també és interessant remarcar que fins el 1940 i del 1945 fins el 1960, l'inici de l'època de descolonització, el percentatge augmenta d'un 50% a un 70%. No obstant, a partir del 1960 fins a la dècada dels 90 es manté força constant, al voltant del 70%. El 1990, just després de la caiguda del Mur de Berlín, torna a haver-hi un increment d'Estats independents que va acompanyat de l'augment en el nombre de membres de WOSM. El percentatge s'estabilitza de nou fins el 1995, on va augmentant fins a assolir gairebé el 80% el 2004.

Ja ha estat destacat³² que, tot i haver nascut en el principal imperi del primer quart de segle XX, el moviment escolta arrela amb força arreu del món més enllà de la introducció de l'escoltisme en les colònies britàniques i franceses. Així, el creixement de països membres al llarg del procés de descolonització mostra que l'arrelament internacional del moviment escolta va molt més enllà del món industrialitzat. Aquesta realitat es veu més clarament a través dels resultats desagregats per regions geogràfiques. En concret, la informació que aporten les gràfiques són el nombre de països membres de WOSM, el nombre d'Estats independents i el percentatge de membres WOSM entre els Estats independents, prenent com a referència cadascuna de les regions. Aquesta descripció per regions ens permet veure quina ha estat l'evolució dins de cada regió i comparar el percentatge de països membres WOSM que corresponen a Estats independents.

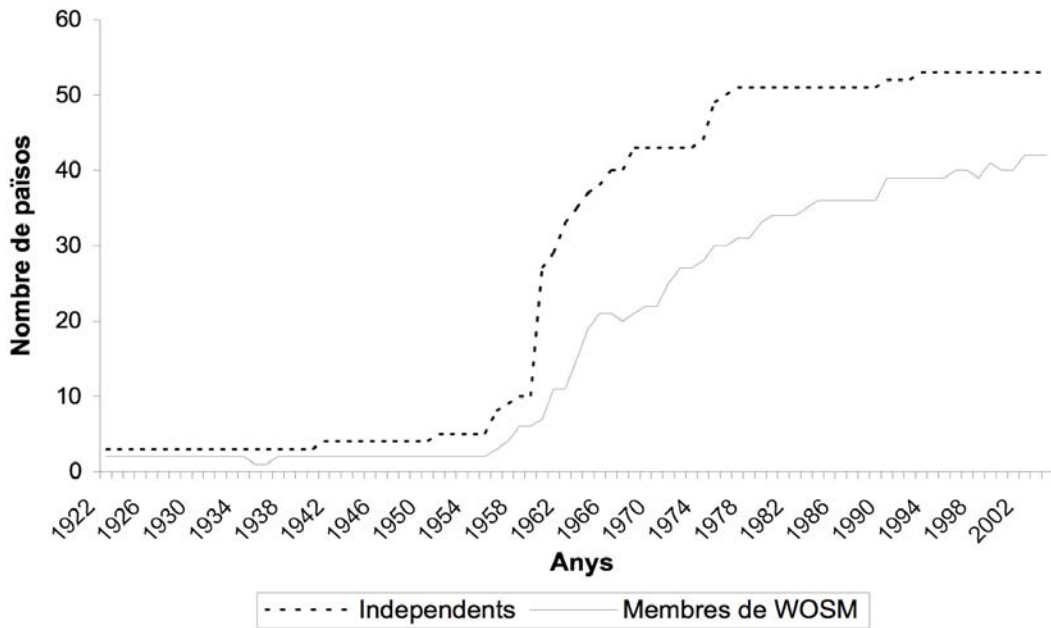
Figura 23.1. Nombre d'Estats independents i de països membres de WOSM a Àsia.

Elaboració pròpia. Font: WOSM Census Data Set, 1924-2004

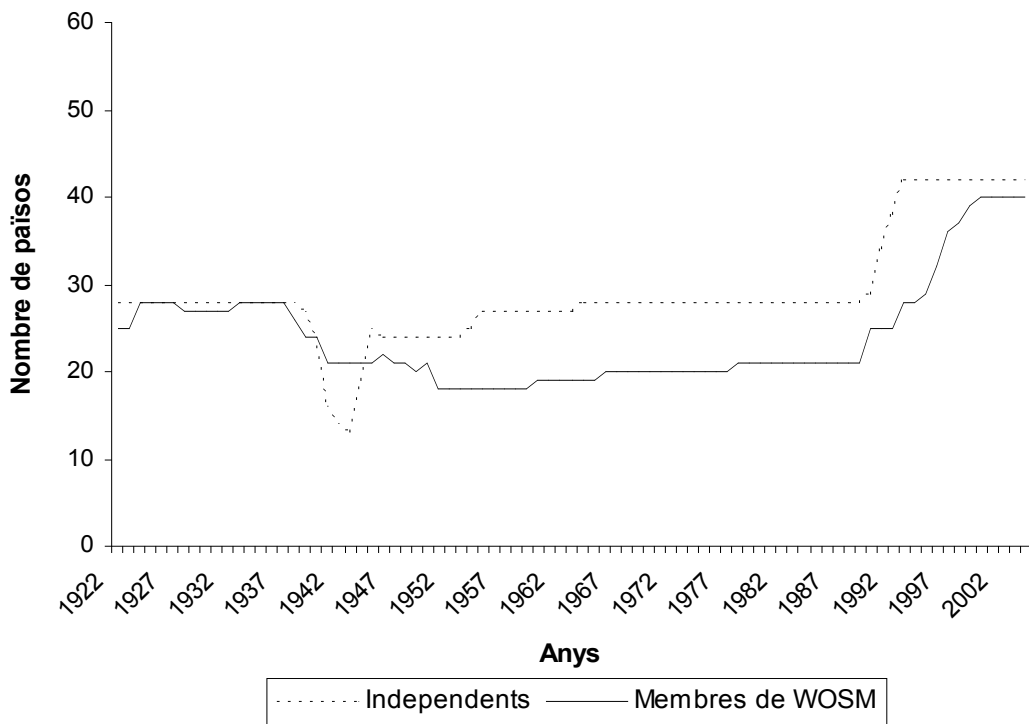
³² NAGY, 1985; PARSONS, 2004.

Figura 23.2. Nombre d'Estats independents i de països membres de WOSM a Àfrica.

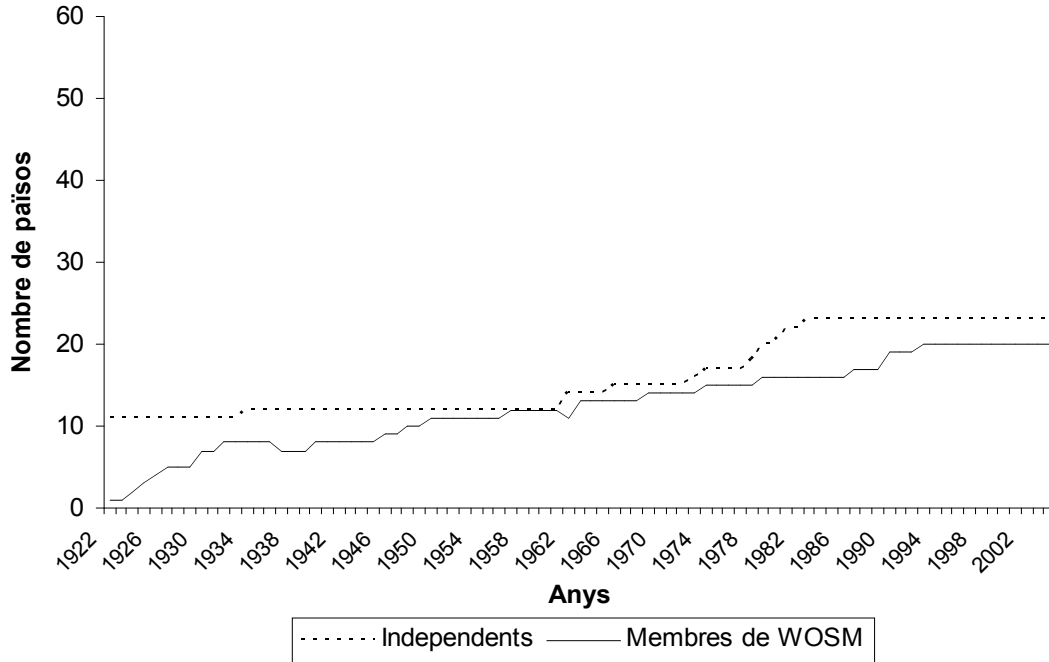
Elaboració pròpia. Font: WOSM Census Data Set, 1924-2004

Figura 23.3. Nombre d'Estats independents i de països membres de WOSM a Europa.

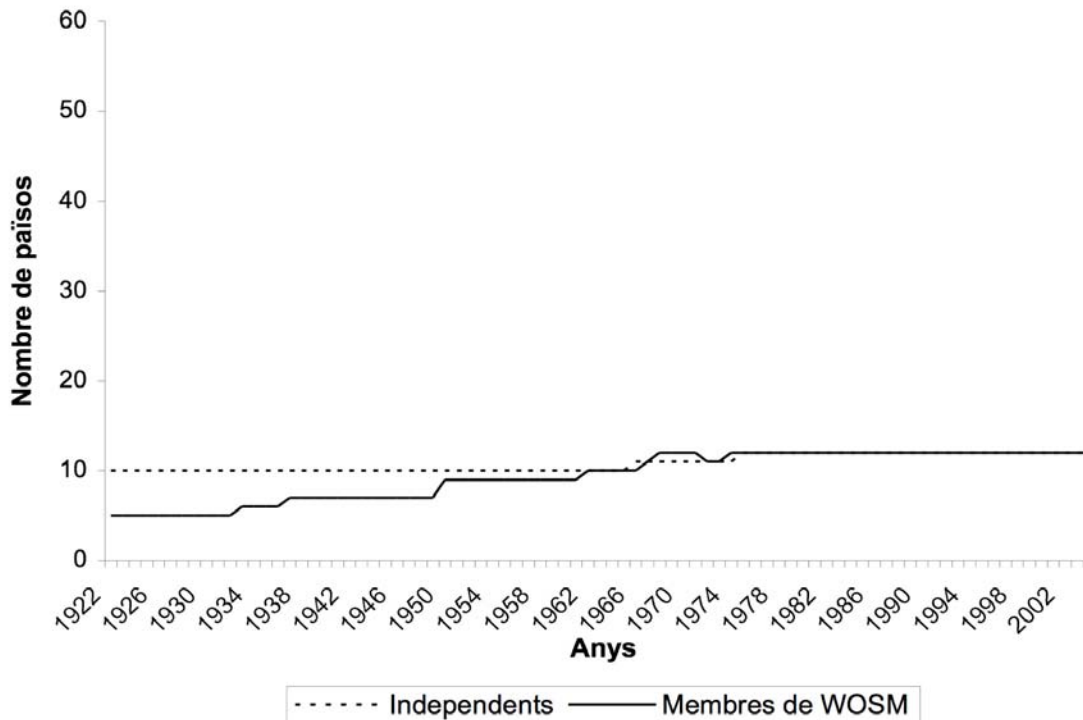
Elaboració pròpia. Font: WOSM Census Data Set, 1924-2004

Figura 23.4. Nombre d'Estats independents i de països membres de WOSM a Amèrica del Nord

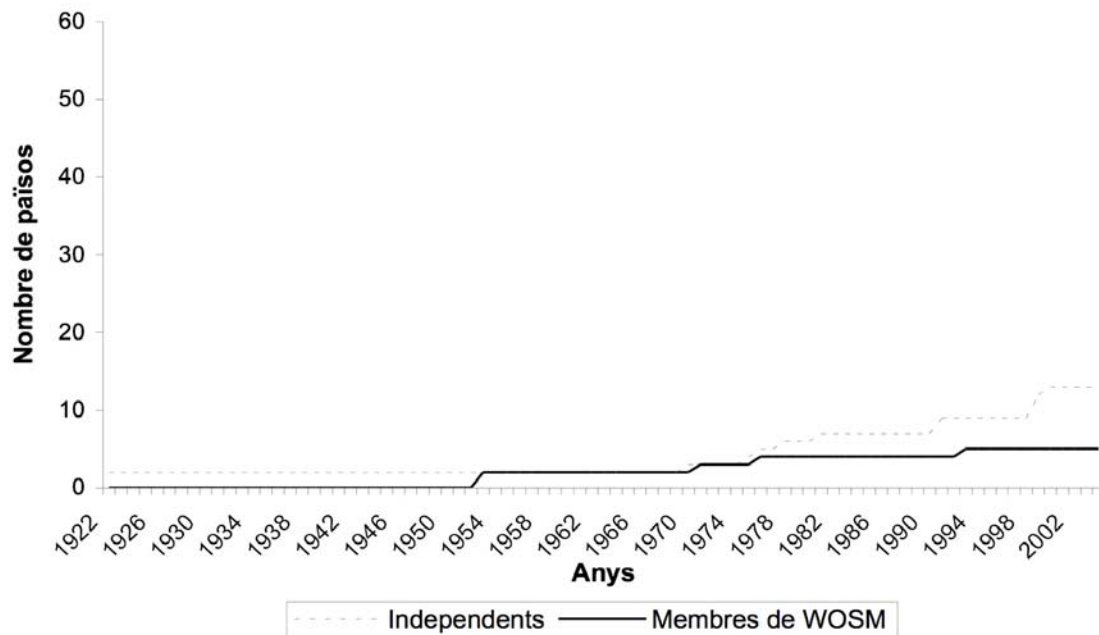
Elaboració pròpia. Font: WOSM Census Data Set, 1924-2004

Figura 23.5. Nombre d'Estats independents i de països membres de WOSM a Amèrica del Sud.

Elaboració pròpia. Font: WOSM Census Data Set, 1924-2004

Figura 23.6. Nombre d'Estats independents i de països membres de WOSM a Oceania.

Elaboració pròpia. Font: WOSM Census Data Set, 1924-2004

En analitzar l'evolució dels percentatges d'Estats independents que corresponen a països membres de WOSM, segons les regions (figures 23.1-23.6), podem observar distribucions força desiguals. En particular, observem que Europa presenta un patró similar al general, tot i que destaca que a partir de 1996 presenta un augment de més del 30%, arribant al 95% l'any 2004. També cal esmentar que en la franja 1941-43 consta que hi ha més països membres de WOSM que països independents, el que es deu a què Correlates of War no considera que en aquells anys fossin independents set països que constaven com a membres de WOSM: Bèlgica, Bosnia-Herzegovina, Croàcia, Islàndia, Noruega, els Països Baixos i Polònia.

La regió d'Amèrica del Nord presenta un augment generalitzat del percentatge de membres fins el 1974, arribant a inicis dels anys 60 al 100%. No obstant, a partir de 1974 disminueix fins el 70%, possiblement degut a l'augment de les independències de microestats del Carib, i el percentatge no torna a augmentar fins a principis dels 90, de manera molt més moderada, assolint el 87% el 2004. La regió d'Àfrica, presenta una distribució força irregular fins a principis dels 60, on comença a augmentar considerablement fins assolir gairebé el 80% de percentatge d'Estats independents el 2004. A la regió d'Àsia, l'augment més significatiu del percentatge es dona a partir de la dècada dels 50 fins el 1960. A partir d'aquest any es manté força constant al voltant del 70%. Oceania és la regió que triga més a incorporar els països independents a WOSM; concretament, fins l'any 1955, on tots els Estats independents d'aquest continent són membres de WOSM. Finalment, respecte a Amèrica del Sud, s'observa un augment que es va intercalant entre períodes sense variacions (amb l'excepció de Surinam entre

1968-1971, que fa que el nombre de membres superi el nombre d'Estats independents), fins que finalment, a inicis de la dècada dels 70 s'estabilitza en un 100% dels països.

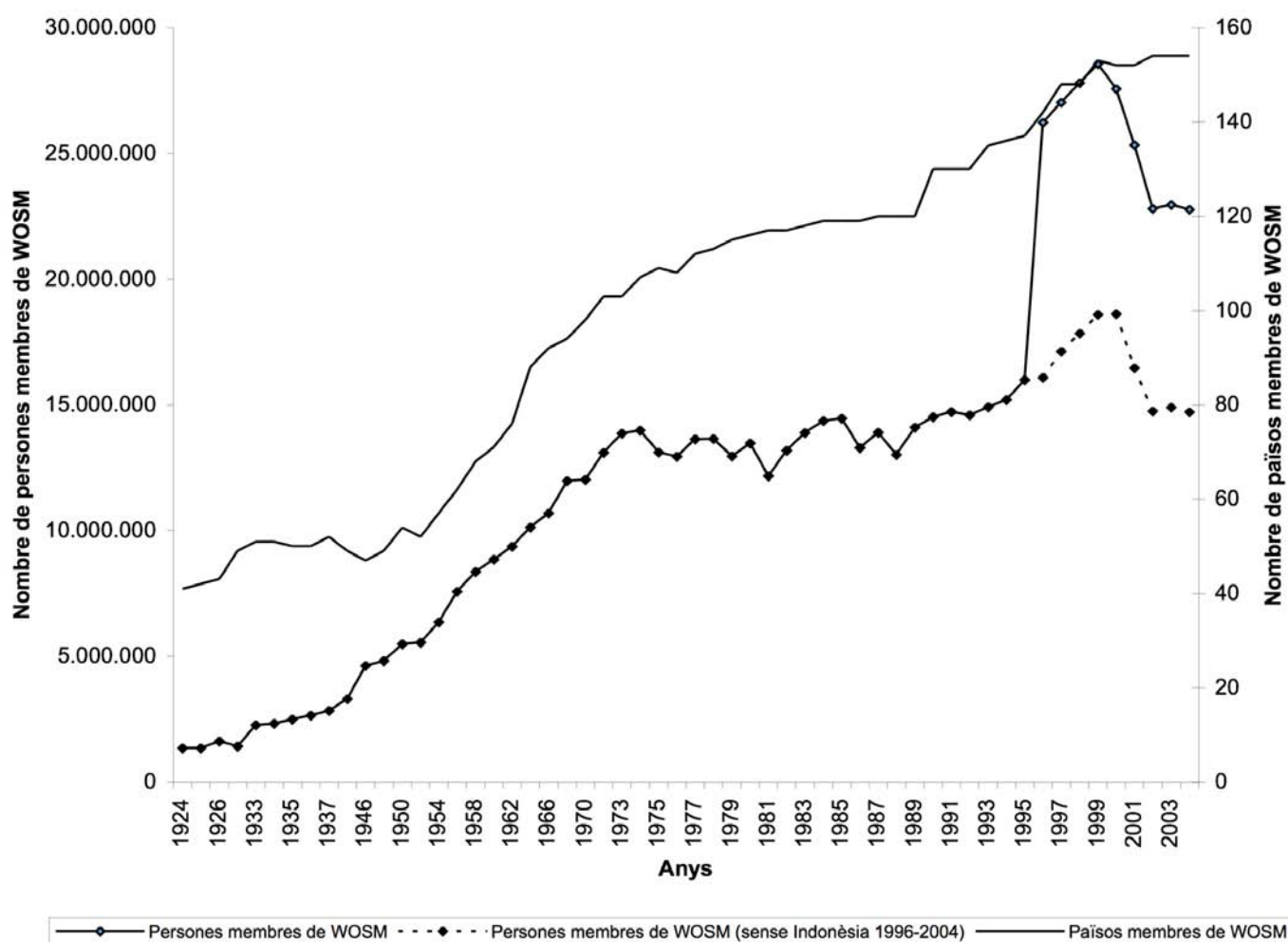
En resum, en cinc de les sis regions hi ha un augment generalitzat del percentatge de països membres de WOSM respecte del nombre d'Estats independents –amb l'única excepció d'Oceania–, el que mostra que la presència internacional de l'escoltisme mundial ha evolucionat en paral·lel al creixement del nombre d'Estats independents. Aquest augment, però, necessita ser contrastat amb el cens d'aquests països, per tal de constatar que aquest creixement no hagi estat simplement de nombre d'associacions però que no sigui rellevant en nombre de membres. Això és el que analitza el pròxim punt.

2.2. Persones associades

En aquest punt s'exposa l'evolució en el nombre de persones membres de WOSM des de 1924 fins a 2004 –comptant tant joves com adults educadors–, comparant-la amb l'evolució del nombre de països membres d'aquesta organització. Els gràfics estan basats en el 'WOSM Census Data Set, 1924-2004' (Annex 5). Cal recordar que tot i que el Boy Scouts International Bureau es va fundar el 1920, no va ser fins el 1922 que va començar a organitzar-se i el 1924 es van publicar els primers censos.

Els resultats es mostren agregadament pel total de països i també per a cadascuna de les regions. En primer lloc, per al total de països es presenta un gràfic on es pot veure l'evolució en el nombre de països membres WOSM i es compara amb l'evolució en el nombre de persones censades a WOSM. En segon lloc, per a cadascuna de les regions es presenta un gràfic on es pot veure l'evolució del nombre de països membres de WOSM de cada regió i el nombre de membres WOSM de la regió corresponent. D'aquesta manera es pot analitzar quina ha estat l'evolució en el nombre de països i en el de persones membres dins de cada regió, tot i que amb dades crues que s'han d'interpretar amb cura, donat que no estem tenint en compte el nombre d'habitants de cada país. A més, s'han calculat els percentatges en nombres de membres de cada regió comparant-lo amb el total de països. Això darrer permet veure quines han estat les regions que han contribuït més en el total de membres que es mostra per al total de països.

Figura 24. Evolució del nombre de persones i de països que pertanyen a WOSM.

Elaboració pròpia. Font: WOSM Census Data Set, 1924-2004

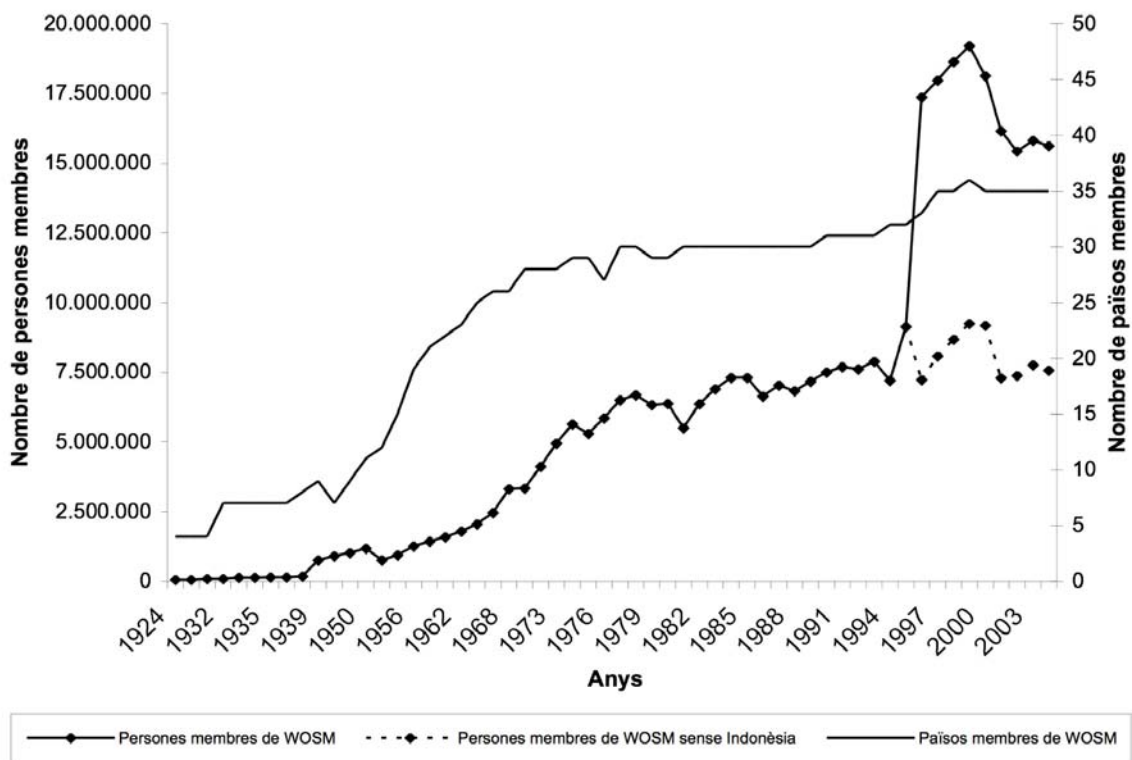
En la figura 24 es pot veure que el nombre de països membres de WOSM ha augmentat des de 1924 fins al 2003, passant de 41 països membres l'any 1924 fins a més de 154 en el 2004. No obstant això, es pot observar com en alguns períodes, l'augment ha estat més considerable. Destaca per exemple, el creixement que es dona des de 1946 fins a la dècada dels 70, on el nombre de països es manté més o menys constant fins a la dècada dels 90, on s'observa un altre augment rellevant.

Respecte al nombre de persones associades, s'observa que també s'ha produït un increment, passant de 1.345.073 membres l'any 1924 fins a 22.772.575 l'any 2004. De la mateixa manera que amb el nombre de països membres, en el cas del nombre de persones associades s'observa el major increment entre la dècada dels 40 i els 70. A partir del 1996 s'observa un augment molt pronunciat del nombre d'associats, que torna a disminuir cap al 2000. És important, però, destacar les tres grans oscil·lacions de les associacions d'Indonèsia, Filipines i d'Estats Units, que afecten l'evolució del cens de WOSM en els darrers deu anys. L'any 1995 Indonèsia presenta un cens –consolidat des de 1982– de 2,29 milions de membres, que l'any 1996 passa a 10,14 milions, i que de nou, en els següents sis anys es redueix fins

als 8 milions de membres de 2004. Filipines, puja de 2,5 milions el 1995 als 3,3 milions el 1997, mantenint-se fins que el 2001 baixa a 1,89 milions, que el 2004 són 1,87. I finalment, els Estats Units, que el 1995 tenia 3,7 milions de membres – consolidats en els darrers quinze anys–, puja a 5,6 milions el 1996, arribant a 6 milions de membres el 1998 i baixant de nou a 4 milions de membres el 2002, unes variacions que possiblement tenen a veure amb la manera de comptabilitzar els membres davant del World Scout Bureau per part de Boy Scouts of America.

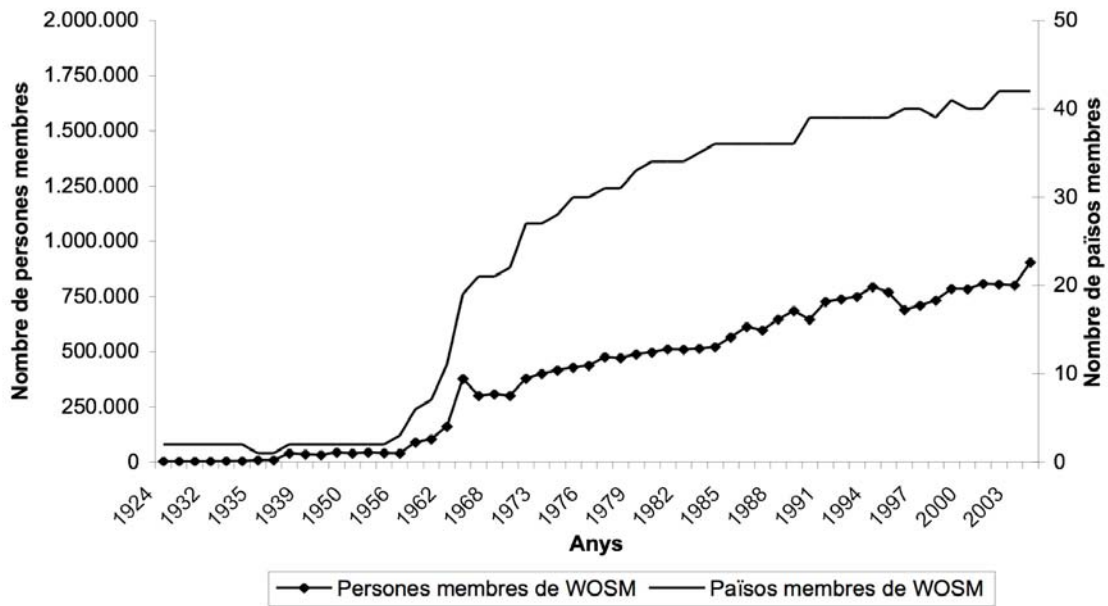
Per a poder identificar els països o regions que determinen la tendència d'evolució del nombre de membres per tots els països, presento la mateixa anàlisi estratificant per les regions geogràfiques.

Figura 24.1. Evolució del nombre de persones i de països d'Àsia que pertanyen a WOSM

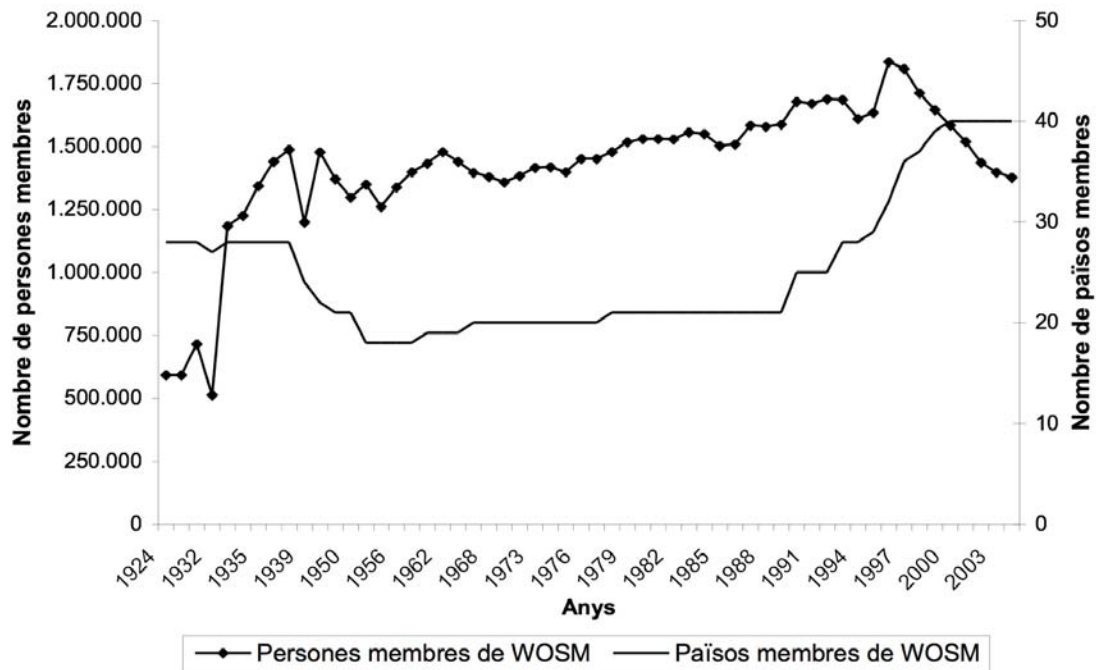
Elaboració pròpia. Font: WOSM Census Data Set, 1924-2004

Figura 24.2. Evolució del nombre de persones i de països d'Àfrica que pertanyen a WOSM.

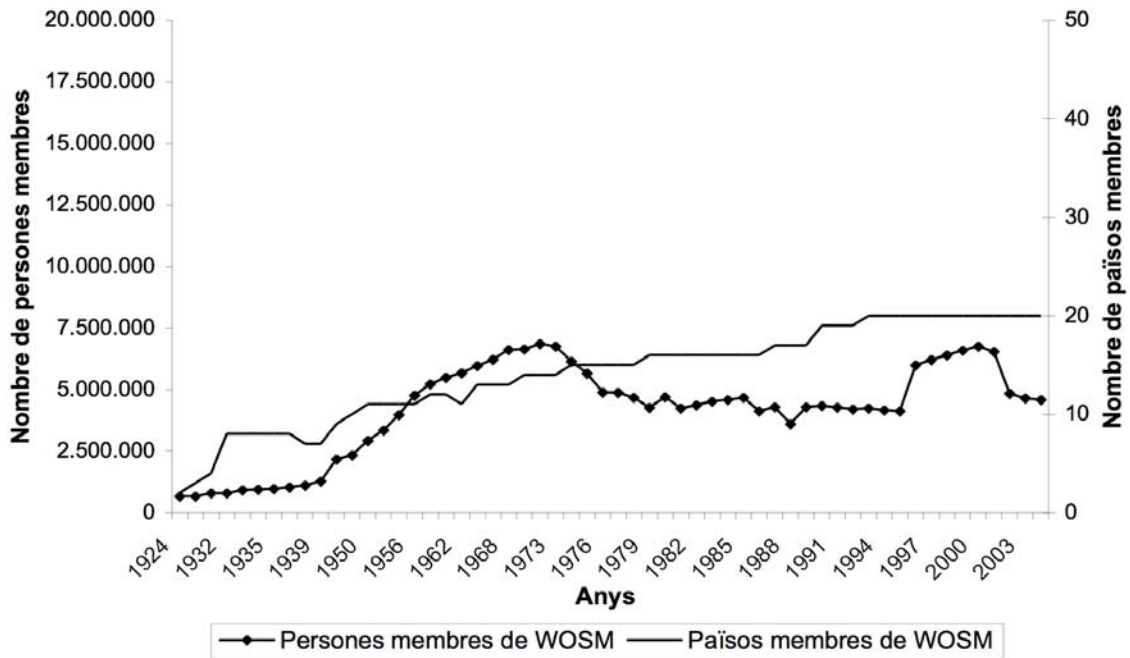
Elaboració pròpia. Font: WOSM Census Data Set, 1924-2004

Figura 24.3. Evolució del nombre de persones i de països d'Europa que pertanyen a WOSM.

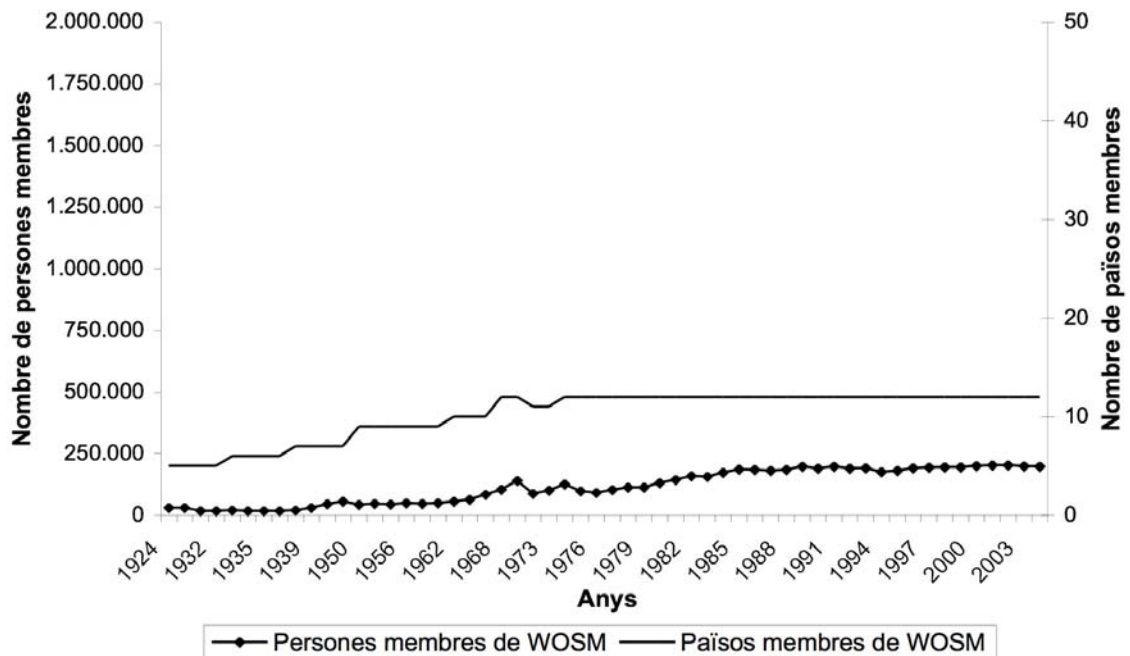
Elaboració pròpia. Font: WOSM Census Data Set, 1924-2004

Figura 24.4. Evolució del nombre de persones i de països d'Amèrica del Nord que pertanyen a WOSM.

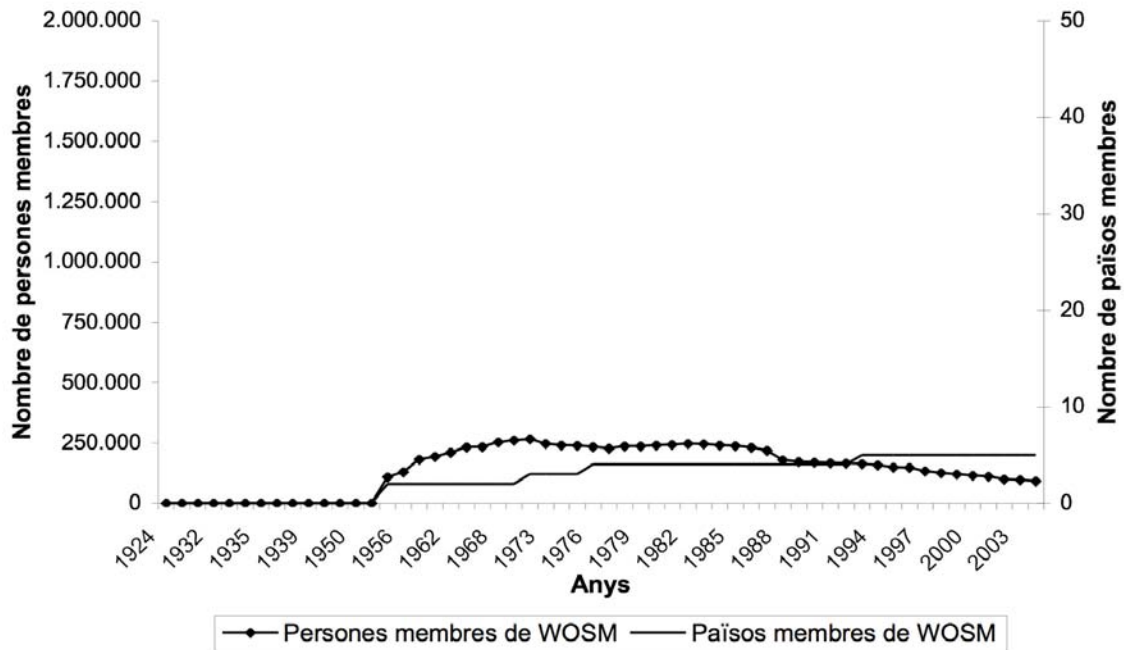
Elaboració pròpia. Font: WOSM Census Data Set, 1924-2004

Figura 24.5. Evolució del nombre de persones i de països d'Amèrica del Sud que pertanyen a WOSM.

Elaboració pròpia. Font: WOSM Census Data Set, 1924-2004

Figura 24.6. Evolució del nombre de persones i de països d'Oceania que pertanyen a WOSM.

Elaboració pròpia. Font: WOSM Census Data Set, 1924-2004

Les figures de la 24.1 a la 24.6 mostren els gràfics d'evolució del nombre de països i de persones membres per regions. En general, es pot veure que a totes les regions, excepte a Europa s'ha produït un augment en el nombre de països membres, paral·lel al que ha succeït amb el nombre d'Estats independents al món. En concret, a l'Àfrica aquest augment s'ha donat de manera més pronunciada entre finals dels anys 50, inici de la descolonització, fins a inicis de la dècada dels 80; a partir d'aquests anys es manté constant. En aquest cas, el nombre de persones associades ha anat augmentant aproximadament de manera paral·lela. En el cas d'Àsia, l'augment més rellevant es dona també a inicis dels anys 50 i comença a fer-se més constant també a inicis dels 80; a partir dels anys 90 es torna a observar un creixement. Respecte al cens, també s'observa un augment més o menys paral·lel. No obstant, de la mateixa manera que en la figura 3, s'observa un increment molt significatiu a partir de 1995, un pic que principalment s'explica per l'espectacular augment de cens d'Indonèsia, ja esmentat a la introducció. Tot i així, desagregant aquest país del conjunt d'Àsia es pot observar que l'augment del cens a Àsia és similar al que es dona a l'Àfrica.

Europa presenta una evolució en el nombre de països membres diferent a la resta de regions. Fins el 1939, inici de la II Guerra Mundial, el nombre de països membres es manté constant. A partir d'aquell moment hi ha un descens, degut a la prohibició de l'escultisme tant als règims feixistes com als països de règim comunista. A mitjans dels 50 s'observa un lleuger increment, que esdevé notori als inicis dels 90, amb la caiguda dels règims socialistes i el renaixement de l'escultisme a l'Europa de l'Est, fins que s'estabilitza a finals dels 90. Respecte el nombre de persones associades, s'observa un lleuger augment al llarg de tot el

període, amb una major intensitat durant la dècada dels 30. No obstant, a partir de la segona meitat dels 90 disminueix fins el final del període, en especial degut a alguns casos importants: Regne Unit baixa de 550 mil membres a 440 mil, Polònia que havia entrat el 96 amb 186 mil membres baixa fins a 85 mil, i França passa de 100 mil a 60 mil en menys de tres anys.

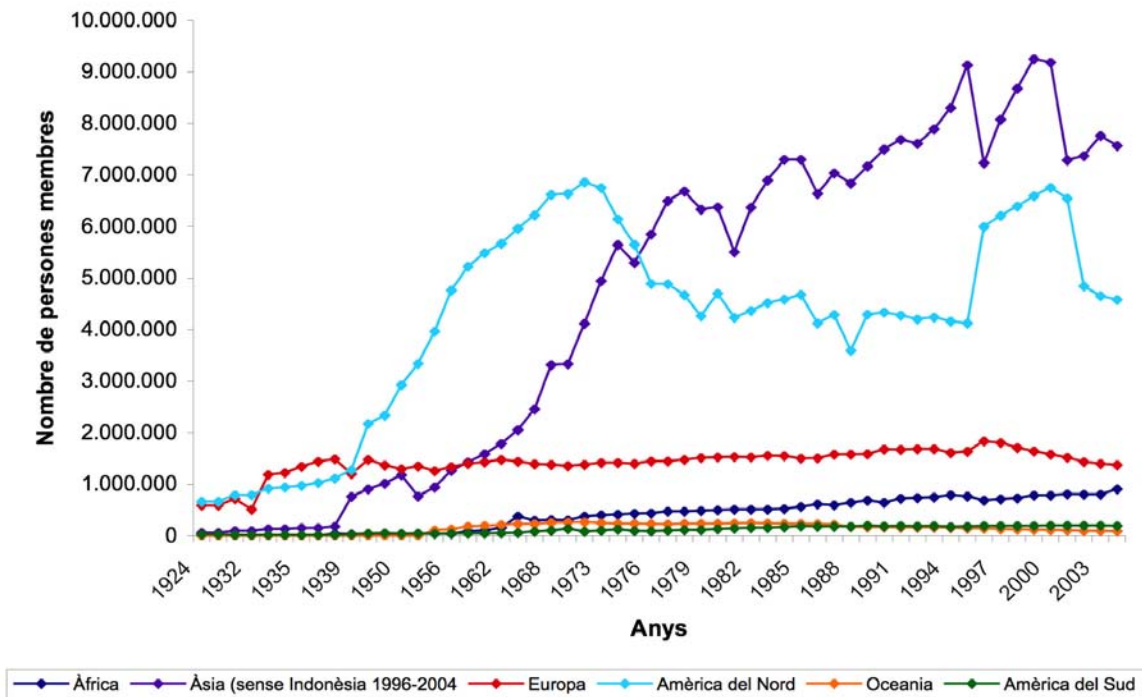
Amèrica del Nord, al seu torn, tot i que presenta un augment en el nombre de països membres al llarg de tot el període, com en la resta de regions, el nombre de persones experimenta un increment fins l'inici de la dècada dels 70; però a partir de llavors disminueix i es manté aproximadament constant fins la meitat de la dècada dels 90, quan s'observa un altre pic considerable fins l'any 2000 que comença a disminuir. Aquesta variació és deguda principalment al cens de Boy Scouts of America (Estats Units), que presenta 3,7 milions de membres el 1995, 5,6 milions el 1996, 6 milions el 1998, 6,4 milions el 2000, baixant a 4,5 milions el 2002. Aquest últim pic explicaria, junt amb el cas d'Indonèsia, la distribució desigual del cens per a tots els països en els últims anys. Pel que fa a Amèrica del Sud, s'observa que el nombre de països membres s'estabilitza a partir de la dècada dels 70, on no es manifesta cap canvi. Pel nombre de persones associades s'observa un creixement similar, tot i que és rellevant destacar la presència de dos pics importants l'any 1970 (causats per Colòmbia i Brasil) i 1975 (degut a Xile). En el cas d'Oceania, el major increment en el nombre de països membre es dona a partir de 1953 i va augmentant fins inicis de 1990, quan es comença a estabilitzar. En canvi, es pot veure que, a diferència de les regions abans comentades, el nombre de persones associades ha tendit a disminuir, des de principis dels 70.

Cal tenir en compte, però, que una part important de cens extraeuropeu va ser comptabilitzat durant anys dins els censos de les metròpolis: Regne Unit, França, etc. Per a posar un exemple, la pròpia Boy Scouts Association britànica publicava el 1928 dades que mostraven el creixement entre 1922 i 1927 a les colònies: a Índia es passava de 6.216 membres a 104.236; a Canadà, de 35.601 a 47.485; a Austràlia, de 16.002 a 37.537; i a Sud-àfrica de 10.439 a 14.141 membres³².

---

³² *The 19th Annual Report & Year Book*, The Boy Scouts Association, London, January 1928.

Figura 25. Evolució del nombre de persones membres de WOSM per regions

Elaboració pròpia. Font: WOSM Census Data Set, 1924-2004

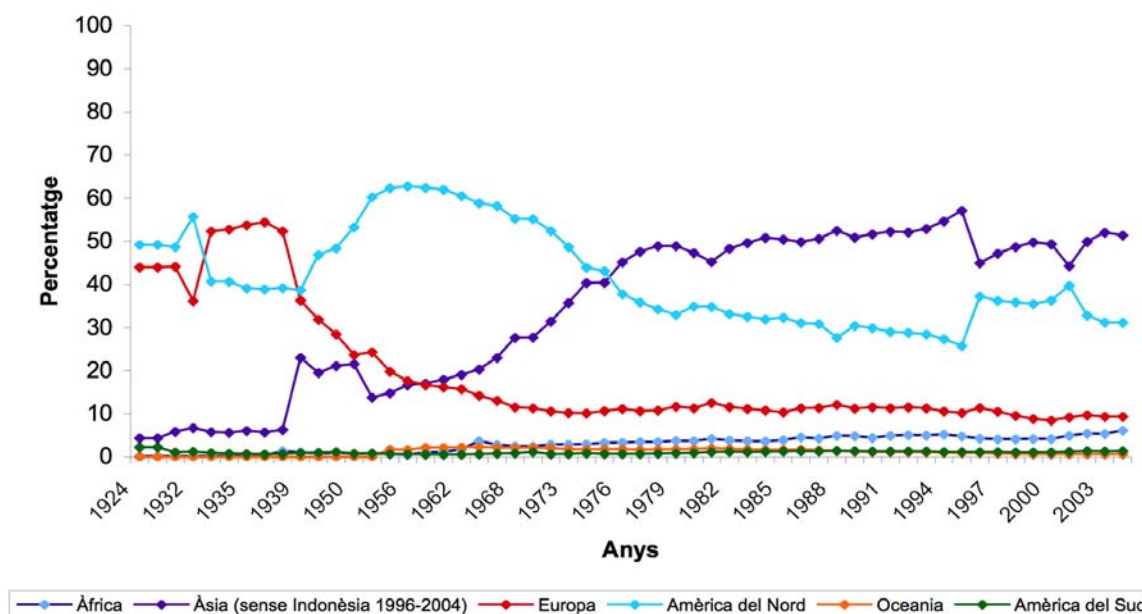
La figura 25 permet veure l'evolució del cens de WOSM desagregada per regions, amb la important particularitat que no comptabilitza Indonèsia a partir de 1996 per tal d'evitar que l'efecte distorsionador del seu espectacular increment de cens ja explicat. Fins a finals dels anys 30, es pot veure com l'escoltisme europeu i el nord-americà eren clarament els majoritaris, seguits a distància per la resta de continents. En canvi, després del parèntesi –on no hi ha censos existents– entre 1939 i 1946, Amèrica del Nord i Àsia es disparen en una corba ascendent que no s'atura fins el 1972, en el cas nord-americà, i –amb alts i baixos– fins a finals dels anys 90, en el cas asiàtic. Amèrica del Nord puja de 1,2 milions el 1939 a 6,8 milions el 1972, i Àsia passa de 760 mil membres el 1939 a més de 9 milions el 1998, i això sense comptar els efectius d'Indonèsia. El 1976 Àsia pren el relleu a Amèrica del Nord com a regió amb més efectius, una posició que ja no ha perdut. D'altra banda, Amèrica del Nord té un decreixement que el baixa fins a 3,5 milions el 1988, tot i pujar de nou fins a 6,7 milions l'any 2000. Àsia, al seu torn, té uns pics de discontinuïtat molt forts entre 1995 i 2001 (9,1 milions el 95; 7,2 milions el 96; 9,2 milions el 99; 7,2 milions el 2001), deguts, d'una banda, a que des del 1996 la gràfica no comptabilitza Indonèsia (que el 1995 tenia 2,2 milions); i d'una altra banda, a les variacions de cens de tres grans països: Índia (1,5 milions el 1996, 2,1 milions el 1999, 2,1 milions el 2001); Filipines (2,7 milions el 1996, 3,6 milions el 1999, 1,8 milions el 2001); i Bangladesh (0,5 milions el 1996, 1 milió el 1999, 0,7 milions el 2001).

En una gràfica tan condicionada pel notori creixement d'efectius d'Àsia i Amèrica del Nord, els casos d'Europa i, a més distància, Àfrica, Amèrica del Sud i Oceania,

no mostren increments tan forts, malgrat que Àfrica ha tingut un increment constant des de mitjans dels anys 60.

Figura 26. Evolució del percentatge de persones membres de WOSM per regions

Elaboració pròpia. Font: WOSM Census Data Set, 1924-2004

Aquesta evolució es veu més clarament si analitzem el percentatge de persones membres de WOSM a cada regió per a tot el període d'estudi respecte el total de persones membres de WOSM de cada any. La figura 26 mostra com el percentatge per any i l'evolució en el percentatge varia considerablement entre regions. En concret, s'observa que les regions amb més percentatge de persones membres són Amèrica del Nord, Europa i Àsia. La resta de regions no superen el 10% de membres en tot el període. Respecte al comportament de les regions amb més percentatges destaca com, en els primers anys i aproximadament fins a la dècada dels 40, els percentatges més alts es corresponen amb Europa i Amèrica del Nord.

A partir dels anys 40, Amèrica del Nord augmenta, però Europa comença a disminuir considerablement fins que més o menys s'estabilitza al voltant de la dècada dels 60, quan es manté constant fins al final del període. Amèrica del Nord, assoleix el seu màxim a meitats de la dècada dels 50, però a partir d'aleshores, comença a disminuir fins al 1996 on experimenta un augment fins el 2002 on comença de nou a disminuir fins al final del període, com ja he explicat, degut a les variacions de cens d'Estats Units. Per últim, s'observa el cas d'Àsia (sense Indonèsia entre 1996 i 2004), que al contrari de les regions esmentades anteriorment, tendeix a augmentar al llarg del període d'estudi, a partir de finals dels anys 30 i es situa com la regió amb més percentatge de membres a partir de la dècada dels anys 70. Tal i com es pot veure en la figura 15, el percentatge de membres d'aquesta regió disminueix quan s'exclou Indonèsia a partir de 1996, per la mateixa raó ja explicada respecte la figura 14 per al conjunt d'Àsia, tot i que els percentatges suavitzen els pics.

2.3. Franges d'edat (1968-2004)

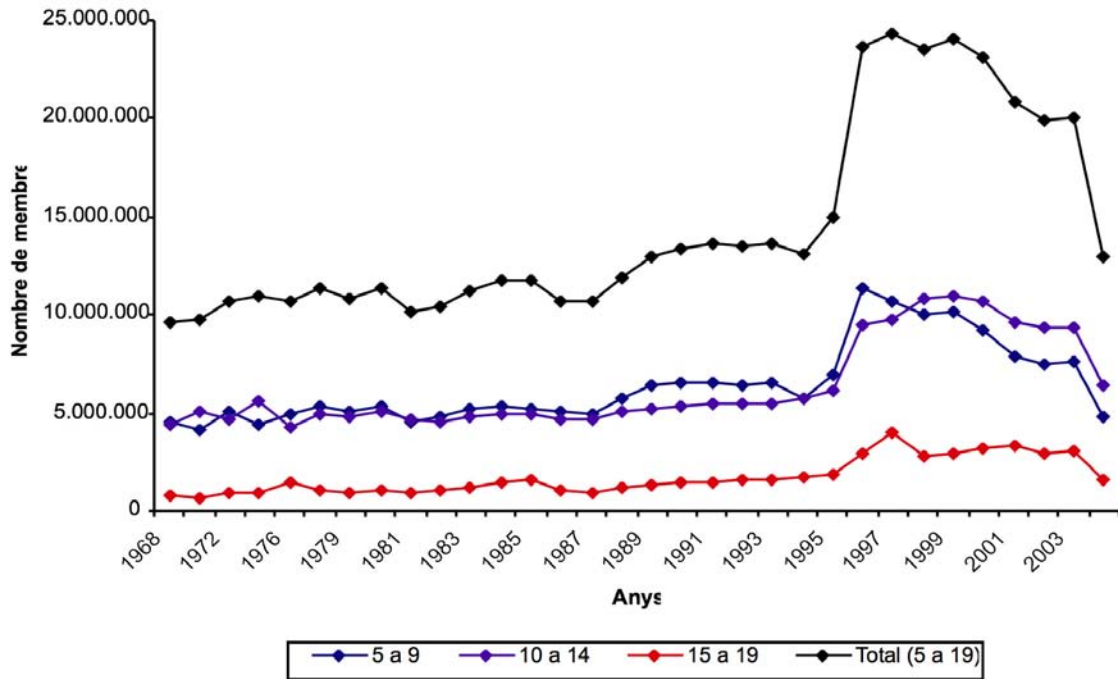
Com ja he esmentat en el primer apartat d'aquest capítol, "L'escoltisme mundial, avui", el rol de l'escoltisme mundial com a agent d'educació en la ciutadania global està molt condicionat per la franja d'edat a la que es dirigeix. El punt anterior d'aquest apartat mostrava l'evolució en el nombre de persones membres de WOSM des de 1924 fins a 2004, el que permet copsar la dimensió numèrica mundial de l'escoltisme. Però això no permet conèixer si la distribució per franges d'edat que es dona en l'actualitat ha estat similar en el temps. En els censos de WOSM, aquesta desagregació en grups d'edat només existeix de manera continuada a partir de mitjans dels anys 60, tot i que hi ha censos puntuals anteriors que la contemplen.

La present anàlisi, doncs, ha pres com a període d'estudi el 1968-2004, incloent tots aquells anys dels que es disposava de dades desagregades per edats. Donat que les franges d'edat són aproximades i varien segons els països, com ja he exposat anteriorment (Taula 3), les he agregat en tres blocs per a fer-les coincidir amb el cens de població de Nacions Unides: el bloc infantil, que abasta dels 5 als 9 anys; el bloc adolescent primerenc, que va dels 10 als 14 anys; i el bloc adolescent tardà o jove, dels 15 als 19 anys.

La decisió d'establir el 1968 com a any d'inici per a fer l'anàlisi d'evolució desagregada en franges d'edat es justifica perquè és el punt d'inflexió que es va donar a l'estructura del World Scout Bureau, amb la incorporació d'un nou secretari general i amb l'establiment d'un tractament sistemàtic de les dades estadístiques que ofería més fiabilitat. El processament d'aquestes dades ha tingut com a resultat el 'WOSM Ages-based Census Data Set, 1968-2004', en què es fonamenten les gràfiques d'aquest punt.

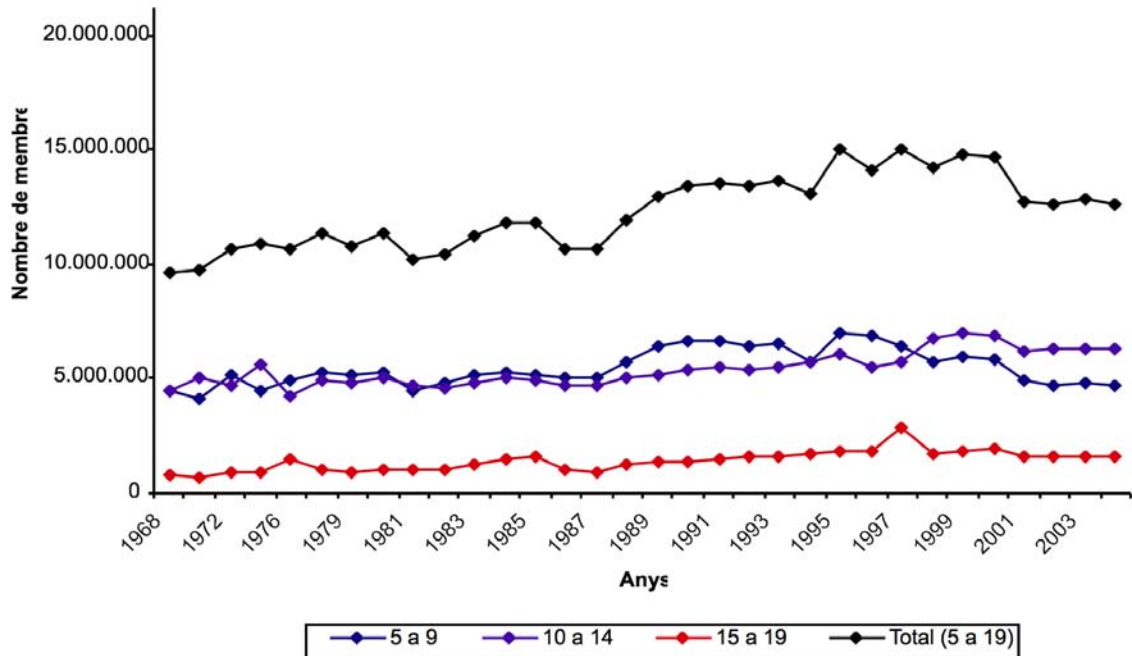
Cal fer notar que els anys que no apareixen (1969, 1971, 1973 i 1974) no s'han pogut obtenir de les dades, perquè no estaven suficientment desagregats. Igualment, no s'han creuat les dades amb el cens de població de nacions Unides perquè no existien per a tots els països, però la base de dades permetrà fer futures anàlisis per a la majoria de països. D'altra banda, hi ha alguna absència important de dades per a alguns països en alguns anys –en especial a Àfrica i Amèrica del Sud. A diferència del que he fet en la base de dades 'WOSM Census Data Set, 1924-2004', aquí no he aplicat el criteri de posar l'any anterior: és per això que es veuen pics més marcats. Finalment, he emprat tres escales diferents per a les gràfiques, per a intentar homogeneïtzar el màxim possible sense distorsionar la visió.

Figura 27. Evolució del nombre de membres de l'escoltisme mundial segons edat

Elaboració pròpia. Font: WOSM Ages-based Census Data Set, 1968-2004

Figura 27a. Evolució del nombre de membres de l'escoltisme mundial segons edat (sense comptar Indonèsia a partir de 1996)

Elaboració pròpia. Font: WOSM Ages-based Census Data Set, 1968-2004

Les figures 27 i 27a permeten veure l'evolució del nombre total de membres joves de WOSM –excloent, doncs, els educadors–, desagregats segons els grup d'edat en el període 1968 a 2004, per a tots els països, amb i sense Indonèsia

respectivament. En ambdues figures es pot veure que el grup infantil (5-9) i l'adolescent primerenc (10-14) són majoritaris, seguits a gran distància pel grup adolescent tardà (15-19). La figura 27, que considera el total de països incloent-hi Indonèsia, destaca un augment considerable del nombre de membres des del 1996 fins el 2004, que la figura 27a –sense Indonèsia entre 1996 i 2004– evidencia que correspon essencialment a la variació de censos d'aquell país. En ambdues figures, però, veiem que l'evolució en el nombre de membres total i per edats es manté força constant en el conjunt de l'escoltisme mundial.

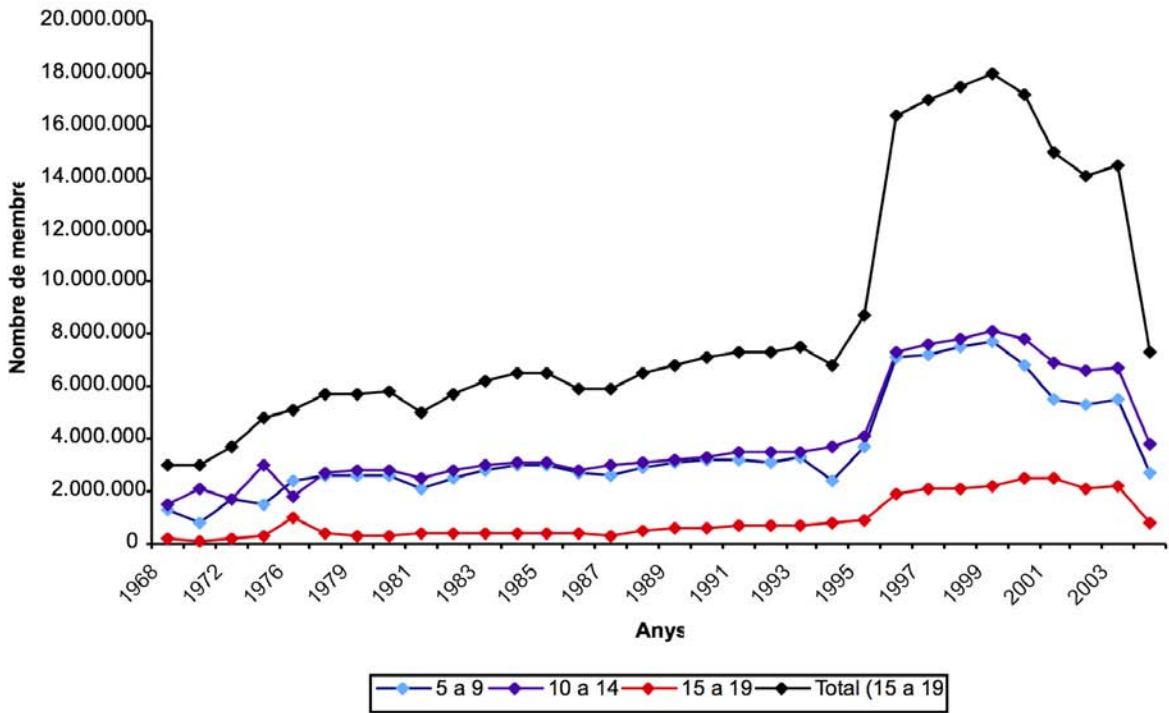
Els grups infantil i adolescent primerenc es mantenen gairebé igualats al llarg del període d'estudi, tot i que l'infantil esdevé lleugerament més nombrós entre 1976 i 1997; en canvi, des de 1998, el grup adolescent primerenc esdevé el majoritari, entre 1 i 1,5 punts per sobre de l'infantil, que sembla que tendeix a disminuir. Per últim, es veu que el grup adolescent tardà, de 15 a 19 anys, es manté considerablement per sota dels altres dos grups, amb diverses tendències creixents al llarg del període contraposades a algunes baixades fortes el 1977 i el 1986. Amb l'excepció però del pic de 1997, –principalment degut a l'associació dels Estats Units–, la dècada dels 90 mostra un increment lleuger de la franja adolescent tardana sempre al voltant dels 1,5 milions de membres.

La informació que aporten aquestes figures és que l'escoltisme segueix sent més un moviment eminentment adolescent que no pas infantil, si bé amb molt més pes de la franja adolescent primerenca que no pas de l'adolescent tardana. Justament, els responsables de l'escoltisme mundial afirmen que «le développement de nouveaux programmes pour les branches aînées [adolescents tardanes] est notre priorité éducative principale au niveau mondial»³³. Per a veure si aquesta distribució és similar en totes les regions continentals cal analitzar les tres franges desagregades en regions.

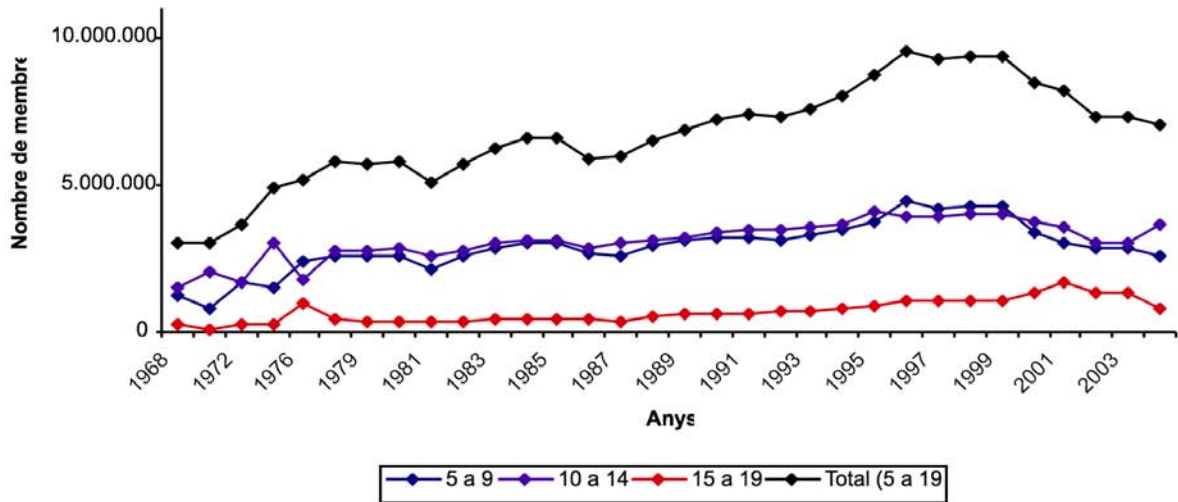
³³ Dominique Bénard, secretari general adjunt i responsable de Mètodes Educatius de WOSM: "Inventer le Scoutisme du XXIe siècle", conferència d'obertura dels États Généraux du Scoutisme Francophone Canadien. Canadà, 20 de maig de 2005, Association des Scouts du Canada (p. 4).

Figura 27.1. Evolució del nombre de membres de WOSM a Àsia per edats

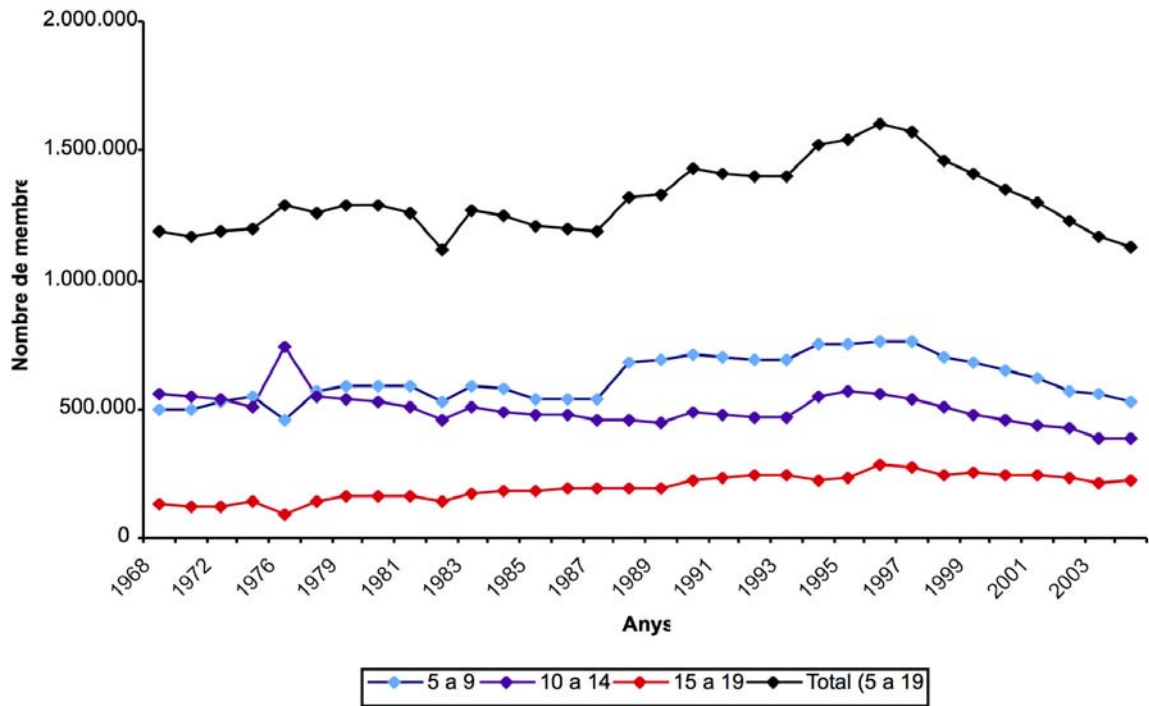
Elaboració pròpia. Font: WOSM Ages-based Census Data Set, 1968-2004

Figura 27.1a. Evolució del nombre de membres de WOSM a Àsia (sense Indonèsia a partir de 1996) per edats.

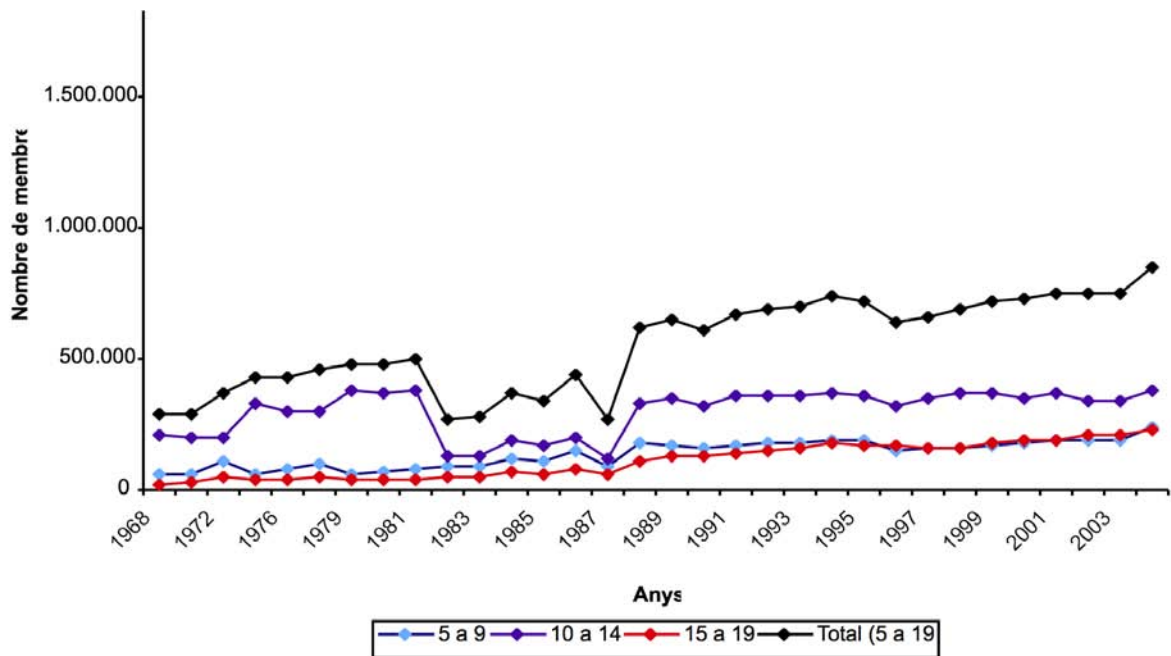
Elaboració pròpia. Font: WOSM Ages-based Census Data Set, 1968-2004

Figura 27.2. Evolució del nombre de membres de WOSM a Europa per edats.

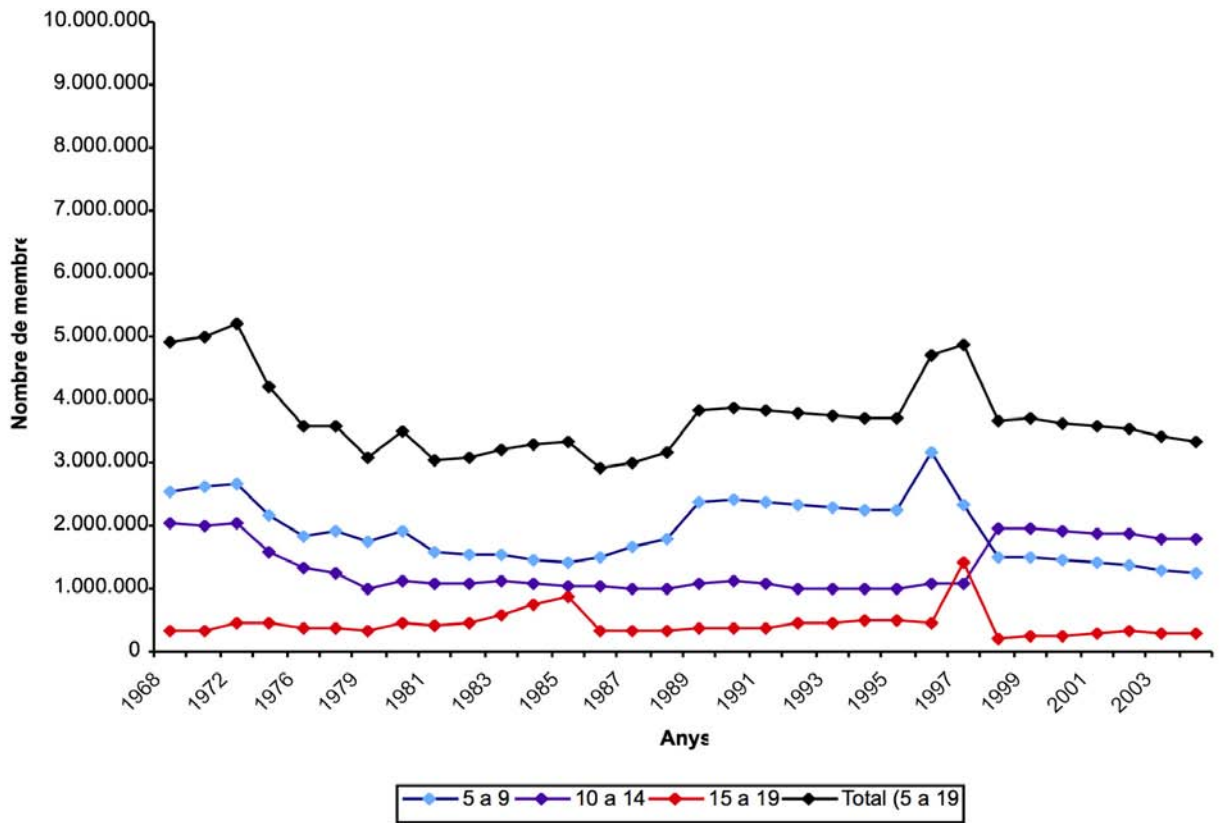
Elaboració pròpia. Font: WOSM Ages-based Census Data Set, 1968-2004

Figura 27.3. Evolució del nombre de membres de WOSM a Àfrica per edats.

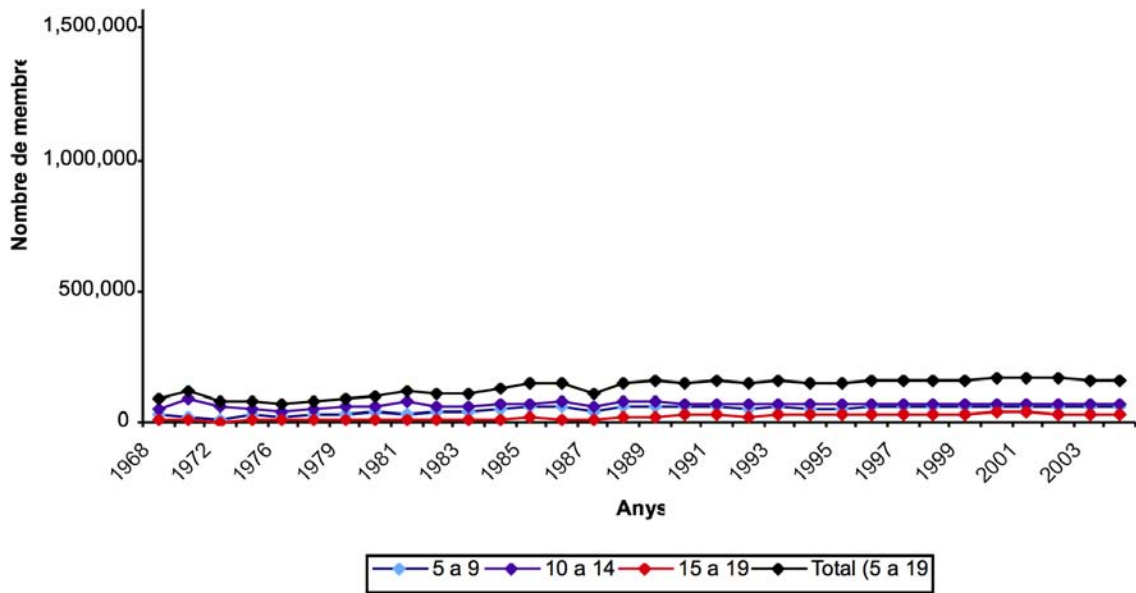
Elaboració pròpia. Font de les dades. WOSM, 1924-2004

Figura 27.4. Evolució del nombre de membres de WOSM a Amèrica del Nord per edats.

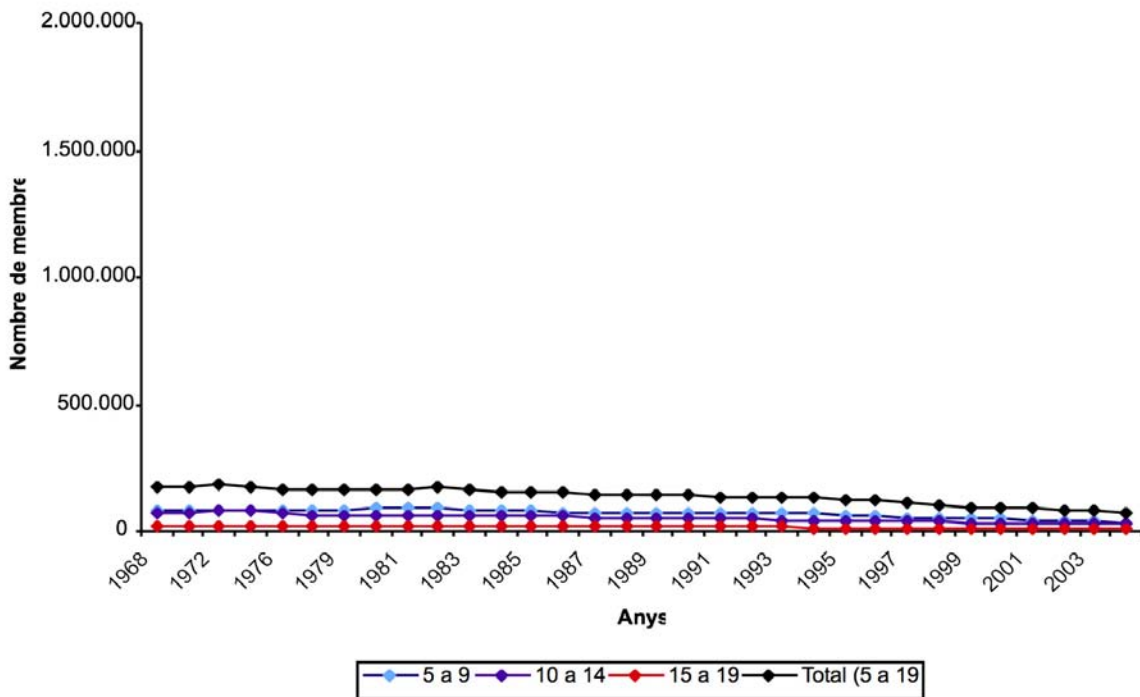
Elaboració pròpia. Font: WOSM Ages-based Census Data Set, 1968-2004

Figura 27.5. Evolució del nombre de membres de WOSM a Amèrica del Sud per edats

Elaboració pròpia. Font: WOSM Ages-based Census Data Set, 1968-2004

Figura 27.6. Evolució del nombre de membres de WOSM a Oceania per edats.

Elaboració pròpia. Font: WOSM Ages-based Census Data Set, 1968-2004

L'anàlisi de l'evolució del nombre de membres segons l'edat en cada una de les regions continentals (figures de la 27.1 a la 27.6) permet analitzar quines són les regions que contribueixen en major o menor mesura en la distribució del nombre de membres descrita a les figures 17 i 18. A més, mostra quins grups d'edat són els més representatius en cadascuna de les regions.

En primer lloc, destaca que el grup adolescent primerenc (10-14 anys) es manté per sobre de la resta en gairebé tot el període per a les regions d'Àfrica, Àsia i Amèrica del Sud, tot i que a Àsia aquest grup gairebé es solapa amb l'infantil (5-9). En canvi, a les regions d'Europa i d'Oceania, el grup d'edat amb major nombre de membres a partir dels anys 70 i al llarg del període és clarament l'infantil. A Amèrica del Nord passa el contrari: la franja infantil és majoritària fins el 1998, en què el grup d'edat 10-14 esdevé el majoritari per a la resta del període d'estudi. La franja adolescent tardana, de 15 a 19 anys, es situa en totes les regions per sota de la resta, tot i que en el cas d'Àfrica coincideix amb una franja infantil igualment baixa.

Si ens fixem particularment en les figures de cada una de les regions, a Àsia s'observa que la tendència en tots els grups d'edat és força estable –si deixem de banda la variació d'Indonèsia a partir de 1996–, tot i que s'observa un lleuger increment sobretot en el grup adolescent primerenc (10 a 14 anys). En la resta de grups es pot veure una lleugera disminució del nombre de membres, sobretot des del pic de 1996. Aquesta tendència constant, amb una disminució a finals de la dècada dels 90, també s'observa en el cas d'Europa, principalment en els grups d'edat de 5 a 9 i de 10 a 14. En el cas d'Europa també cal destacar a més a més,

un increment en el nombre de membres de 5 a 9 anys l'any 1988. L'any 1976 s'observa un pic remarcable que es deu a un canvi de classificació de les seccions en alguns països. En concret, per a aquest any, els censos de França, Grècia, Malta, Suècia i Suïssa no tenen els seus membres desagregats per les diferents seccions, sinó que estan tots sota el grup "scouts" –franja de 10 a 14 anys.

A Àfrica s'observa una lleugera tendència d'augment del nombre de membres des de l'inici del període en tots els grups d'edat, tot i tenir en compte que parteix d'unes xifres baixes respecte la seva població. No obstant, cal destacar que el grup adolescent primerenc (10 a 14 anys) es manté considerablement per sobre dels dos altres grups en tot el període, amb l'excepció d'una etapa que s'inicia el 1982, en què es produeix una important disminució del nombre de membres d'aquesta franja, tot i que el 1988 es recupera i ja no torna a disminuir. Aquesta disminució en el nombre de membres en el període 1982-1988 és degut a l'absència de dades d'alguns països membres de WOSM. Tot i que en l'anàlisi general, sense desagregar per edats, es va agafar el total dels anys previs, en l'anàlisi per edats no s'ha fet així. Entre aquests països destaquen principalment: la República Democràtica del Congo, Uganda, Sudan i Ghana.

El cas d'Amèrica del Nord es caracteritza per una disminució del nombre de membres de 10 i 14 anys i de 5 a 9 anys que s'inicia a la dècada dels 70, que en la franja infantil s'inverteix el 1985 mentre que a l'adolescent primerenc es manté fins a la segona meitat dels 90. És justament després d'un pic espectacular a la franja infantil el 96 i d'un pic igualment espectacular el 97 a la franja adolescent tardana, ambdós causats pel cens dels Estats Units, que el 1998 la franja adolescent primerenc avança la infantil i esdevé la majoritària la resta del període.

Amèrica del Sud i Oceania, que es caracteritzen per una població escolta molt baixa, no tenen la mateixa tendència. Amèrica del Sud sembla mantenir-se constant en els grups infantil (5 a 9) i adolescent primerenc (10 a 14), a banda d'alguns pics a mitjans dels anys 80 deguts a manca de dades, mentre que el grup adolescent tardà (15 a 19) experimenta un cert increment des de meitat de la dècada dels 90. Oceania, en canvi, mostra una tendència força constant i decreixent, sobretot en els dos grups més joves d'edat, que s'acosten a la franja de 15 a 19 anys que és la més baixa.

2.4. Participació en els processos de presa de decisió mundials (1924-2002)

Als punts 1, 2 i 3 d'aquest apartat he mostrat l'evolució de WOSM en el nombre de països membres, en la seva distribució per regions continentals, i també en el seu creixement en nombre de persones associades, desagregant també aquest darrer en les tres franges d'edat. La presència territorial d'abast mundial és una constant des dels inicis de l'escoltisme com a organització internacional, però es podria donar el cas que, per limitacions de mobilitat, en els processos de presa de decisió essencialment hi participessin els països més rics, és a dir, aquells que es poden pagar els viatges. L'òrgan principal de presa de decisions de WOSM és la Conferència Escolta Mundial, reunida des de 1920 cada dos anys fins el 1990, que va passar a reunir-se cada tres, amb la única interrupció de la II Guerra Mundial. En la Conferència Mundial cada país té el mateix pes decisor, pel que analitzar la participació de països dels distints continents permet veure quin tipus de representació hi ha hagut al llarg dels anys.

En aquest punt exposo l'evolució en el nombre de països membres de WOSM participants a conferències escoltes mundials des de 1924 a 2002 –la darrera abans de 2004, que és el darrer any de l'anàlisi. En concret, d'una banda es mostra l'evolució en el nombre de països membres de WOSM que han assistit a conferències, i es compara amb l'evolució dels països membres de WOSM dins de cada regió. D'aquesta manera, es pot veure si la participació a conferències ha anat augmentant o disminuint amb el nombre de països membres. I d'altra banda, es mostra quines han estat les regions que més han contribuït en l'evolució de la participació a conferències escoltes mundials respecte el total de països –és a dir, el percentatge de participació a conferències de cada regió, respecte el total de països. D'aquesta manera també es pot analitzar quina ha estat l'evolució de participació a conferències mundials a cada regió, tenint en compte el nombre de països membres de WOSM.

Un factor en molts casos determinant per a la participació, però, és la ubicació geogràfica del lloc on es celebra la conferència. Cal tenir en compte els costos de desplaçament dels delegats, que cobreixen les pròpies associacions, i que pel que fa a països amb un GPD baix pot suposar un percentatge destacat dels seus pressupostos. És per això que a la Taula 5 es mostren els anys de les diferents conferències mundials de WOSM i els països on s'han celebrat³⁴. Com es pot veure, fins el 1955 (Canadà) no es va celebrar una conferència fora d'Europa, i fins el 1959 (Índia) no es va celebrar en un país del tercer món.

Vull fer notar que aquesta anàlisi no entra a valorar l'edat dels delegats a les conferències mundials, donat que no existeixen dades. Sí que es pot dir, però, que mentre la conferència mundial de WAGGGS va aprovar l'any 1996 que al comitè mundial i als regionals hi havia d'haver com a mínim una persona menor de 30 anys, per tal de promoure la progressiva introducció de dones joves en els processos de presa de decisió, a WOSM no ha existit mai un mandat tan explícit.

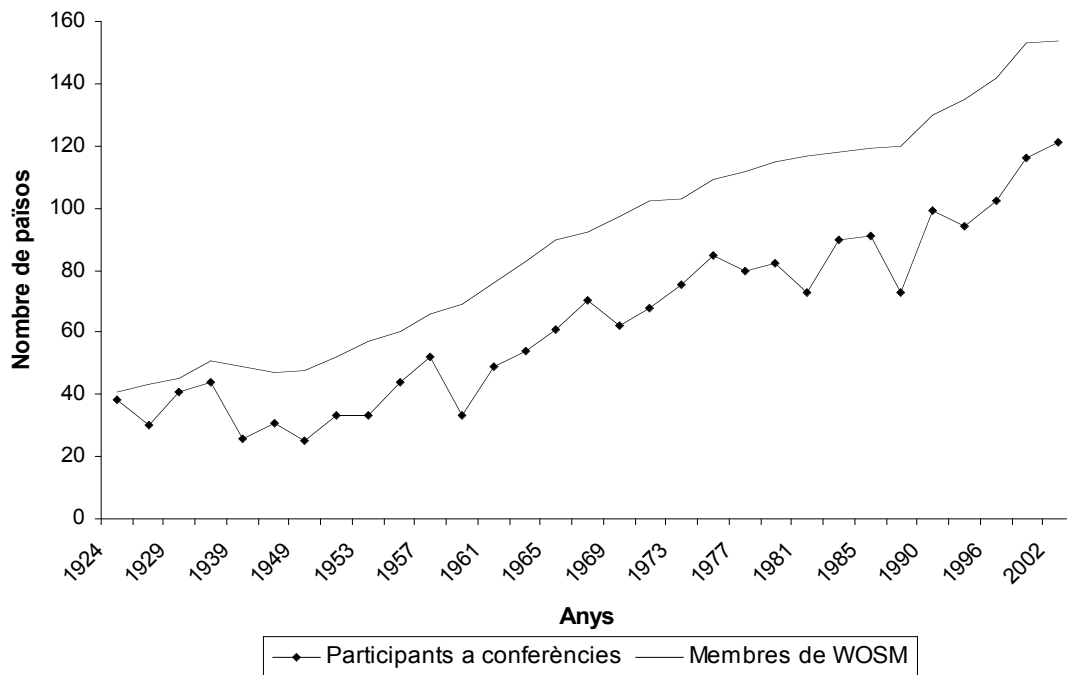
³⁴ No es disposa de dades de països participants dels anys marcats en gris: 1920, 1922, 1931, 1935 i 1937.

Taula 5. Anys i llocs de celebració de les conferències mundials d'escoltisme

<i>Any</i>	<i>País organitzador</i>
1920	United Kingdom
1922	France
1924	Denmark
1926	Switzerland
1929	United Kingdom
1931	Austria
1933	Hungary
1935	Sweden
1937	Netherlands
1939	United Kingdom
1947	France
1949	Norway
1951	Austria
1953	Liechtenstein
1955	Canada
1957	England
1959	India
1961	Portugal
1963	Greece
1965	Mexico
1967	United States
1969	Finland
1971	Japan
1973	Kenya
1975	Denmark
1977	Canada
1979	England
1981	Senegal
1983	United States
1985	Germany
1988	Australia
1990	France
1993	Thailandia
1996	Norway
1999	South Africa
2002	Greece

Font: WOSM

Figura 28. Països membres de WOSM participants a conferències mundials

Elaboració pròpia. Font: Data Set of International and World Scout Conferences, 1924-2002

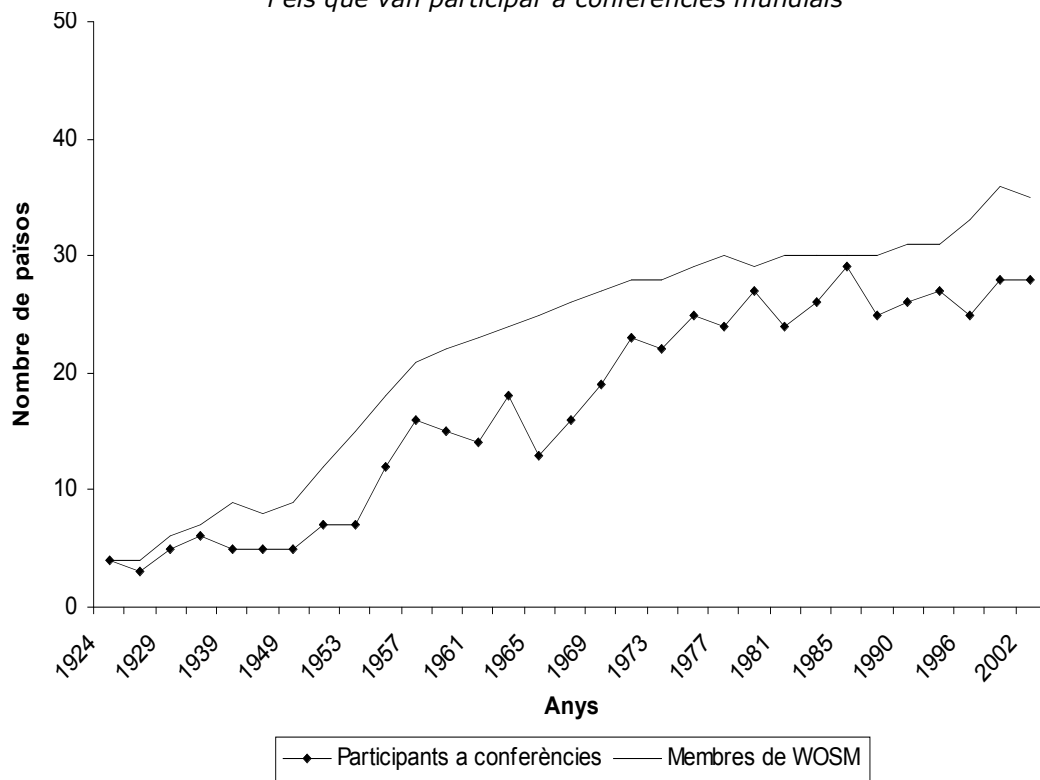
La figura 28 mostra l'evolució en el nombre de països participants a les conferències, en paral·lel a l'evolució del nombre de països membres de WOSM. La comparació ens permet veure si l'augment de membres es correspon amb un augment de la participació en les conferències. En general, s'observa que en efecte es produeix un increment progressiu de participants a les conferències al llarg de tot el període, lleugerament per sota del nombre de països membres, el que significa que mai hi ha hagut un 100% de participació en la mateixa conferència.

Aquesta apreciació ha de tenir en compte, però, les limitacions òbvies de cost i de temps de desplaçament de la mobilitat transcontinental al llarg del segle XX, i més si tenim en compte que estem parlant d'una organització d'abast mundial que es trobava en plenari –és a dir, tots els països membres– amb una regularitat aproximada de cada tres anys. Fixem-nos que els anys amb menor assistència van ser el 1939, amb 26 països participants de 49 possibles, i el 1949, amb 25 de 48 possibles, ambdós pròxims a la II Guerra Mundial. En canvi, la màxima assistència percentual és els anys 1924 (41 països de 38) i el 1929 (41 països de 45).

L'evolució de la participació de països a les conferències mundials és un tant irregular: per exemple, al període de finals de la dècada dels 30 fins a inici dels 50, la participació disminueix o es manté gairebé constant. Tot i així, a partir d'aleshores l'increment és permanent amb xifres sense marxa enrere. L'any 1963

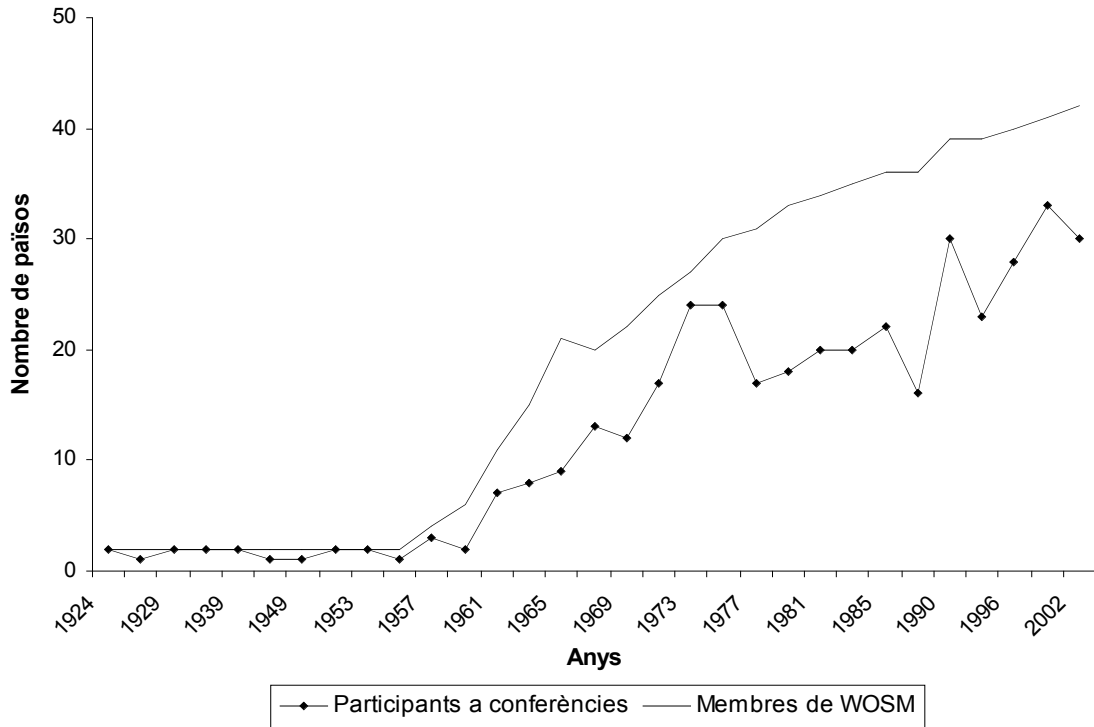
estableix com a mínim cinquanta països, i l'any 1965 ja puja fins als seixanta. El 1973 la xifra mínima és setanta, i el 1975 puja per sobre dels vuitanta, amb dues úniques excepcions, 1981 (Senegal) i 1988 (Austràlia), que van tornar a la setantena. Aquestes dues excepcions són, alhora, dos dels anys en què la diferència percentual de participació sobre el nombre total de membres és més alta: un 62% i un 60%, respectivament. Cal tenir en compte que el percentatge més baix de tots, que es dona l'any 1959, és de poc més de la meitat: un 47%, 33 països participants de 69 membres, possiblement degut a que va ser la primera conferència mundial fora d'Europa o Nord-Amèrica –la primera extraeuropea va ser el 1955, al Canadà. L'any 1983 el nombre de països participants a la conferència mundial es va situar sobre els noranta i ja el 1996 per sobre els cent. Tot això, en paral·lel al propi creixement del nombre de països membres de WOSM. La distribució irregular s'observa més acuradament en l'anàlisi desagregada per regions, com es pot veure en les corresponents figures de la 28.1 a la 28.6.

Figura 28.1. Evolució comparada a Àsia entre els països membres de WOSM i els que van participar a conferències mundials

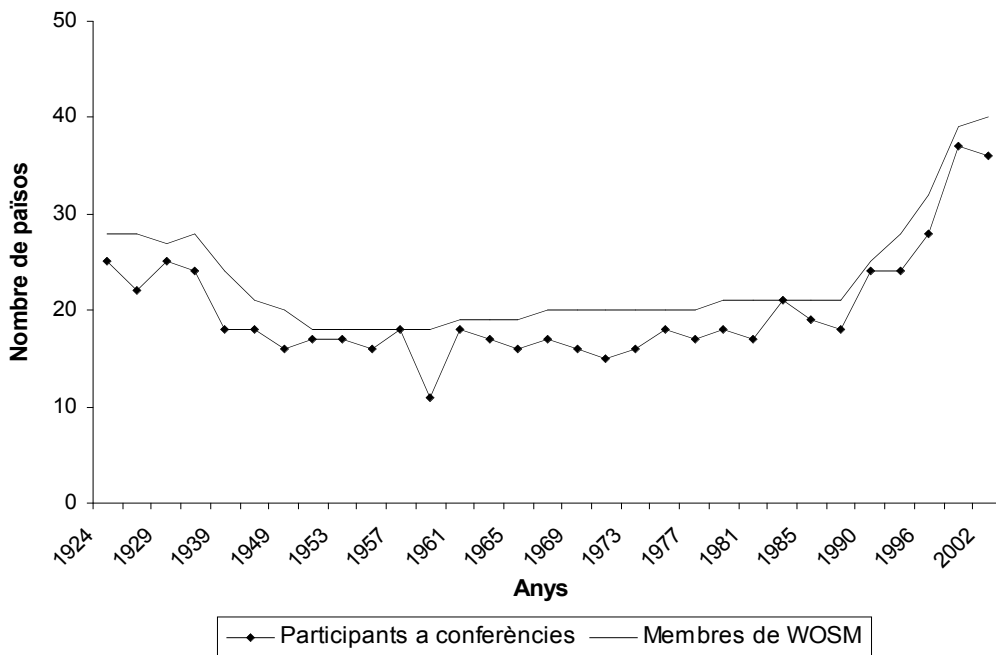
Elaboració pròpia. Font: Data Set of International and World Scout Conferences, 1924-2002

Figura 28.2. Evolució comparada a Àfrica entre els països membres de WOSM i els que van participar a conferències mundials

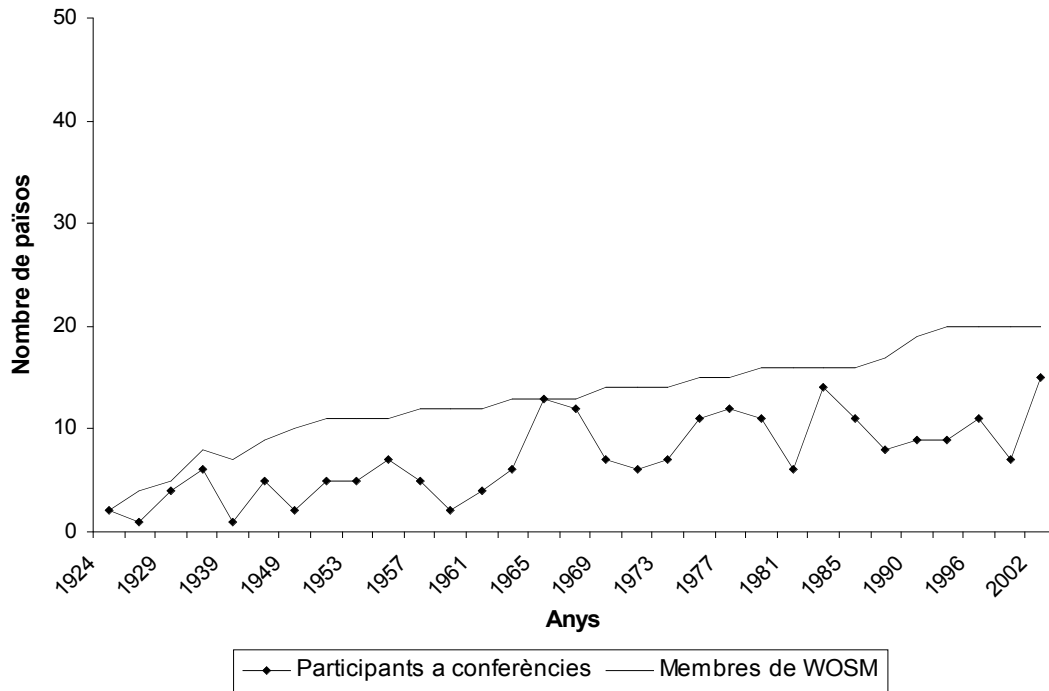
Elaboració pròpia. Font: Data Set of International and World Scout Conferences, 1924-2002

Figura 28.3. Evolució comparada a Europa entre els països membres de WOSM i els que van participar a conferències mundials

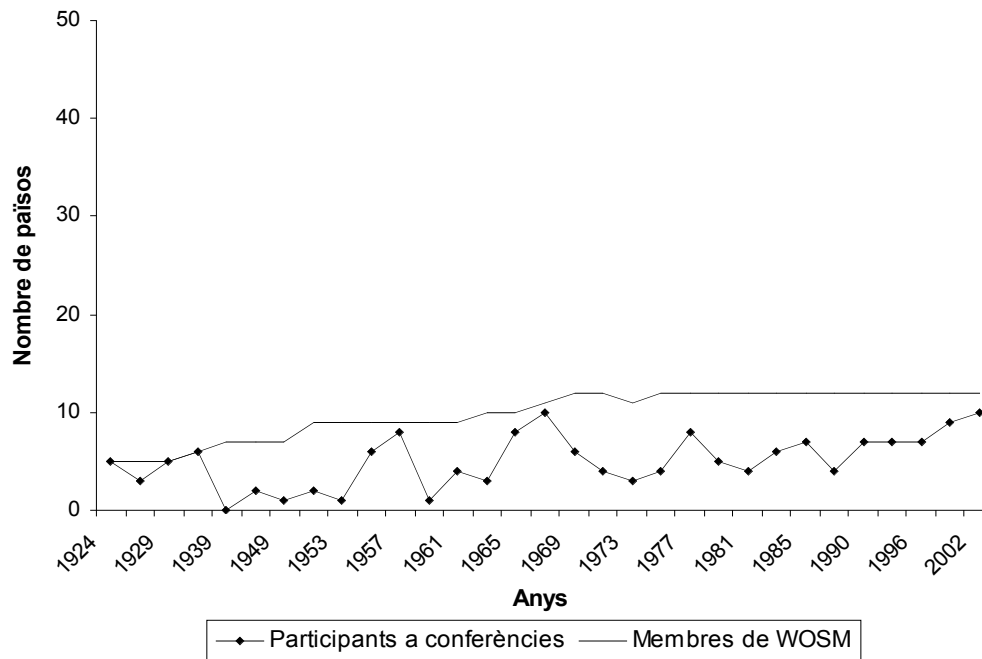
Elaboració pròpia. Font: Data Set of International and World Scout Conferences, 1924-2002

Figura 28.4. Evolució comparada a Amèrica del Nord dels països membres de WOSM i els que van participar a conferències mundials

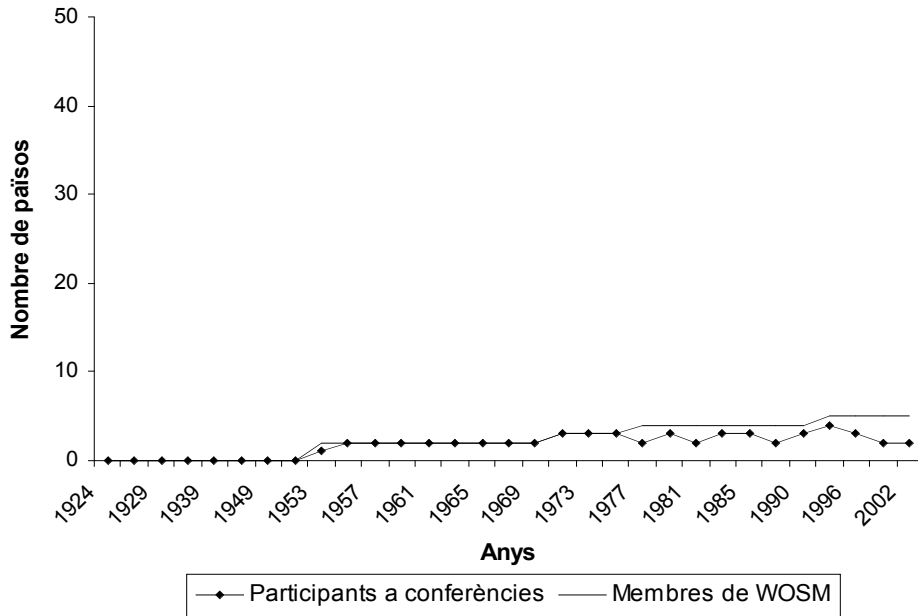
Elaboració pròpia. Font: Data Set of International and World Scout Conferences, 1924-2002

Figura 28.5. Evolució comparada a Amèrica del Sud dels països membres de WOSM i els que van participar a conferències mundials

Elaboració pròpia. Font: Data Set of International and World Scout Conferences, 1924-2002

Figura 28.6. Evolució comparada a Oceania dels països membres de WOSM i els que van participar a conferències mundials

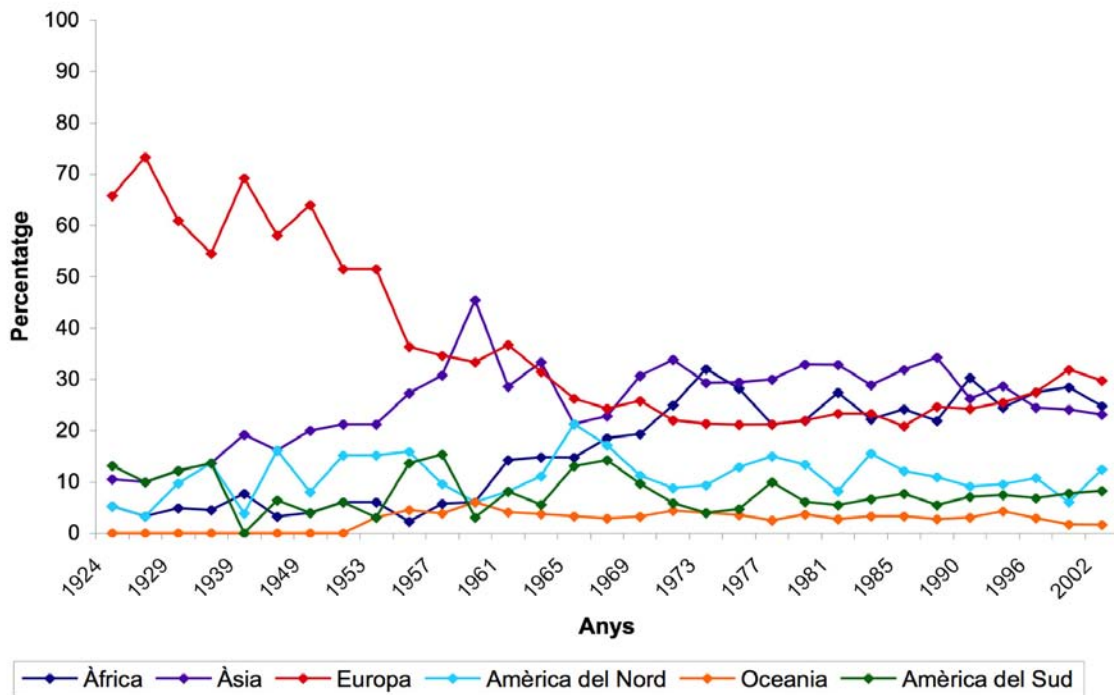

Elaboració pròpia. Font: Data Set of International and World Scout Conferences, 1924-2002

En analitzar la participació a les conferències mundials d'escoltisme per regions (figures de la 28.1 a la 28.6), s'observa també una distribució irregular, que reflexa la major o menor participació dels països al llarg del període d'estudi. Aquesta distribució irregular es percep principalment a les dues regions d'Amèrica i a Oceania. Malgrat aquesta irregularitat de la distribució, es pot detectar una tendència general a augmentar en totes les regions excepte a Europa, on segueix una tendència decreixent fins els anys 50, que es va mantenint constant fins a l'inici de la dècada dels 90, en què comença a augmentar. En totes les regions s'observa que la tendència general en el nombre de participants a les conferències és similar a la tendència de creixement del nombre de països membres de WOSM. Tot i que és interessant destacar, per exemple, que Àfrica presentava un major percentatge de països participants fins a finals dels anys 60. A partir d'aquest any, el percentatge de països participants respecte dels membres disminueix. D'altra banda, també destaca que a Oceania el nombre de països membres participants es manté elevat al llarg de tot el període, és a dir, gairebé tots els països membres participen regularment a les conferències mundials.

Figura 29. Percentatge de països participants a conferències mundials d'escoltisme per regions, respecte el total de països participants (1924-2002)

Elaboració pròpia. Font: Data Set of International and World Scout Conferences, 1924-2002

Complementàriament a l'evolució del nombre real de països participants a les conferències mundials d'escoltisme, la figura 29 mostra l'evolució en el percentatge de participació dels països de les diferents regions a les conferències respecte el total de països participants a les conferències. Primerament, destaca com Europa presenta les tres primeres dècades els percentatges més elevats (va arribar al 70% del total de països participants), una hegemonia que manté de manera decreixent fins la dècada dels 60, en què es disputa l'hegemonia amb Àsia fins que aquesta el supera a partir de la dècada dels 70. A les tres darreres conferències mundials Europa torna a pujar, coincidint amb la incorporació dels països de l'Europa de l'Est.

En la distribució de percentatges, doncs, es dibuixen dues etapes. Una primera, fins als anys 60, marcada per l'hegemonia europea en nombre de països participants a les conferències amb Àsia disputant a partir dels cinquantes. I una segona, a partir de 1965, en què s'estableixen dos grups regionals que mantindran estable el percentatge de participació: el de percentatges més alts, compost per Àsia, Àfrica i Europa; i el de percentatges més baixos, compost per Amèrica del Nord, Amèrica del Sud i Oceania. Aquests dos grups mostren com, en la governança de WOSM, els països d'Àsia i Àfrica han tingut un pes clau. Paradoxalment, però, la primera persona de raça negra que ha presidit el Comitè Mundial d'Escoltisme –l'òrgan executiu electe per la Conferència Mundial– va ser elegida l'any 2002.

La figura 29, en termes generals, permet observar que Amèrica del Nord i del Sud presenten distribucions similars i força constants al llarg del període, tot i que Amèrica del Sud se situa gairebé sempre per sota d'Amèrica del Nord excepte en els primers anys d'estudi, ambdues sempre per sota del 20% de percentatge participació. La regió amb menys percentatge de participació és Oceania, que també és la regió amb menys països membres, i que presenta una evolució força constant al llarg del període. En el cas d'Àfrica, s'observa que fins principis dels 60 la distribució es manté més o menys constant. En canvi, a partir d'aleshores comença a augmentar, igual com augmenta el nombre absolut de països africans en el total de WOSM, fins assolir uns percentatges molt elevats junt amb les regions d'Àsia i d'Europa.

Els resultats d'assistència de països a les conferències mundials d'escoltisme donen una idea del nivell de participació dels països membres de WOSM en el seu principal procés de presa de decisions a escala mundial. No obstant això, per a completar l'anàlisi ens cal conèixer quina és la participació dels joves en trobades internacionals, prenent com a cas els Jamborees Mundials, per a conèixer si el percentatge de participació per regions continentals manté uns comportaments similars.

2.5. Trobades internacionals de joves (World Scout Jamborees), 1920-2002

De totes les dades a analitzar, una de les més interessants, la interrelació de joves escoltes a nivell internacional, és la que presenta un major grau de dificultat, degut a que és una de les menys sistematitzades. Les trobades entre joves escoltes de diferents països ha estat una eina educativa constant a l'escoltisme mundial des dels seus inicis. De fet, la pròpia formalització de l'escoltisme mundial el 1920 es va acordar en el que va ser el primer Jamboree mundial, convocat per Robert Baden-Powell i l'escoltisme britànic després de la I Guerra Mundial. Fins l'any 1971 no ha existit, però un espai que es pugui dir de "participació" de joves, sota el nom de World Scout Youth Forums, el primer dels quals es va convocar aquell any al Japó, que també organitzava la Conferència Mundial d'Escoltisme.

Fins l'any 1996, però, el World Scout Youth Forum no ha tingut una certa regularitat (Japó 1971, Noruega 1975, Canadà 1983, Austràlia 1990, Suïssa 1992). Va ser justament el 96 quan el Fòrum Escolta Juvenil Mundial va passar a convocar-se de manera coordinada amb la Conferència Mundial d'Escoltisme, en el marc d'una política de WOSM per a incorporar els joves en els processos de presa de decisió mundials, que incloïa promoure que gent jove s'incorporés a les delegacions de cada país a la Conferència i, també, que els temes que es tracten a la Conferència Mundial tinguessin algun tipus de tractament previ al Fòrum Mundial de Joves. L'anàlisi dels Fòrums Mundials de joves, però, no ens dóna una perspectiva temporal suficient com per a veure una evolució que ens porti alguna dada significativa. És per això que he optat per centrar-me en l'anàlisi dels Jamborees Mundials.

En el context escolta la paraula 'jamboree' ha adoptat un significat específic, el de trobada de joves escoltes. Així, existeix un nombre altíssim i no sistematitzat de jamborees nacionals i continentals, als quals sempre hi ha presència d'escoltes de fora. L'estrella, però, han seguit sent els Jamborees Mundials, que des del 1920 han estat convocats per l'Organització Mundial del Moviment Escolta³⁵ i organitzats pel país membre la candidatura del qual la conferència mundial hagi elegit. Els Jamborees Mundials han estat des de sempre la trobada referent dels escoltes de tot el món. Va ser concebuda per a la franja "Scouts" (aprox. d'11 a 14 anys), aquella per a la qual l'escoltisme va ser concebut i que en molts països i continents és encara la majoritària. A més, el 1931 es va convocar el primer Rover Moot, una trobada per a la franja major de 15 anys, i que s'ha seguit convocant fins avui. El volum de participació i, en especial, la disponibilitat de dades dels Moots, però, queden molt per sota dels Jamborees.

A diferència de les dades precedents, les xifres d'assistència als Jamborees i als Moots sí que existeix sistematitzada pel World Scout Bureau, en la base de dades 'World Scout Jamboree', versió 1.4, tot i que no hi ha dades de nombre d'assistents d'alguns dels primers anys. Contrastant aquesta base de dades amb la 'World Scout Moot Chart', versió 1.1, també del World Scout Bureau, he constatat que les dades dels Jamborees presenten un menor percentatge de valors mancants, per a tots els anys i països, respecte dels Rover Moots. En estudiar les dades dels Jamborees interessaria analitzar el nombre d'adolescents assistents a les trobades. No obstant, manquen dades per a alguns anys i països que dificulten veure de manera raonablement coherent l'evolució. Per això, he substituït aquesta anàlisi per l'estudi de l'evolució en el nombre de països assistents als Jamborees, comparant-lo amb l'evolució de països membres de WOSM, igual com he fet amb l'estudi de les conferències mundials. D'aquesta manera, he analitzat les dades per a tots els països i per a cadascuna de les regions continentals, calculant el percentatge de participació de cada regió respecte del total de països. A més, he fet un rànquing que conté els 25 països que han aportat més nombre d'adolescents a les trobades, i que representen gairebé el 87,6% d'assistents als Jamborees realitzats durant el període d'estudi (1924-2004).

La ubicació geogràfica del Jamboree Mundial és un factor molt rellevant pel que fa a la participació de persones d'altres continents. Fins i tot més que en el cas de les conferències mundials –amb un màxim de delegats–, donat que el nombre de joves assistents als Jamborees d'un mateix país pot arribar als milers. A la Taula 6 es mostren els anys dels jamborees escoltes mundials organitzats per WOSM – abans Boy Scouts International Bureau– des de 1920, els països on s'han celebrat i el nombre total d'assistents.³⁶

³⁵ Fins el 1973, Boy Scouts International Bureau.

³⁶ En la base de dades aquest total consta com a "total participating scouts".

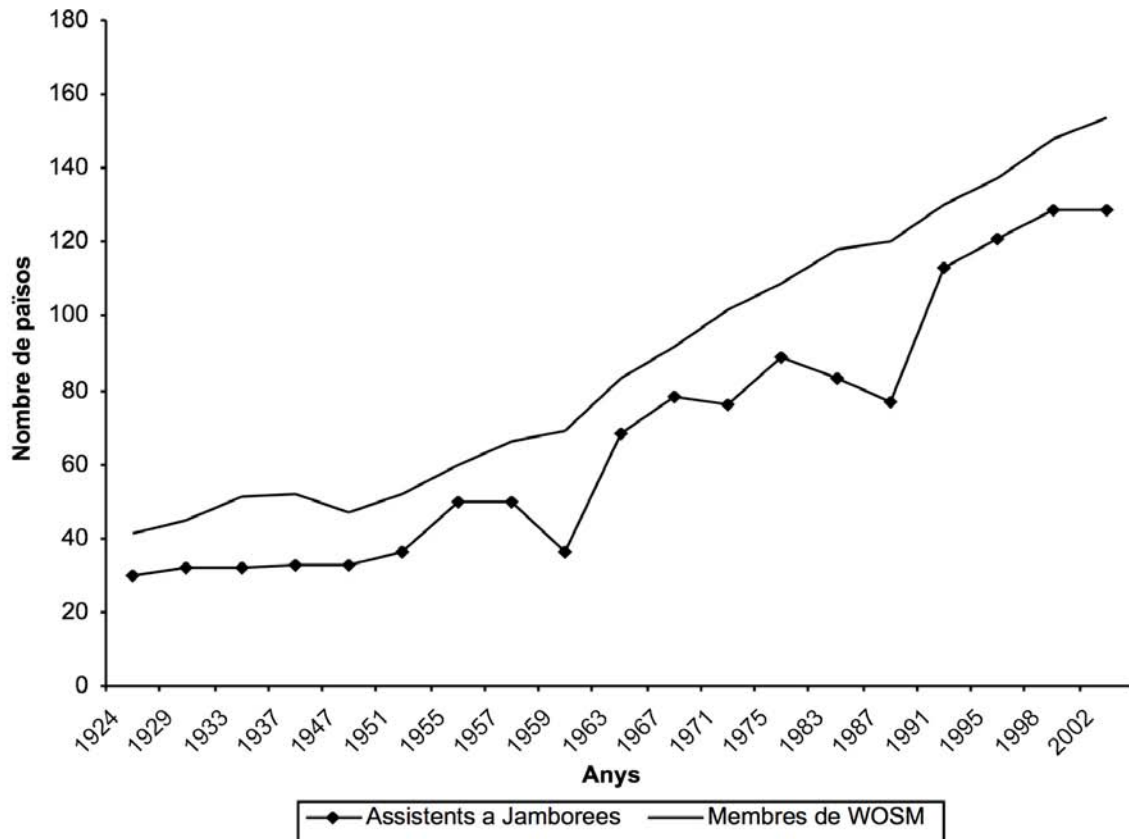
Taula 6. Anys, llocs de celebració i total de joves assistents dels jamborees mundials d'escoltisme

Any	País organitzador	Total assistents
1920	United Kingdom	8.000
1924	Denmark	4.549
1929	United Kingdom	50.000
1933	Hungary	25.792
1937	Netherlands	28.750
1947	France	24.152
1951	Austria	12.372
1955	Canada	10.315
1957	United Kingdom	25.191
1959	Philippines	10.703
1963	Greece	11.111
1967	United States	10.682
1971	Japan	20.567
1975	Norway	15.211
1983	Canada	13.615
1987	Australia	14.630
1991	Korea	15.785
1995	Netherlands	23.966
1998	Chile	30.036
2002	Thailand	22.376

Font: WOSM, World Scout Jamborees data set, v. 1.4

Si comparem la progressió de participació de països de WOSM als jamborees mundials amb la pròpia evolució del nombre de països membres (figura 30), es pot veure clarament com la presència de joves escoltes de països membres als jamborees ha anat incrementant de manera paral·lela a l'increment ja exposat amb anterioritat del nombre de països membres de WOSM. Aquest increment només té dues excepcions, l'any 1959 i l'any 1987, en què es produeix una disminució de països assistents. Possiblement, aquestes dues excepcions no són alienes al factor geogràfic: el 1959 el Jamboree Mundial es va celebrar a Filipines, i el 1987 es va fer a Austràlia.

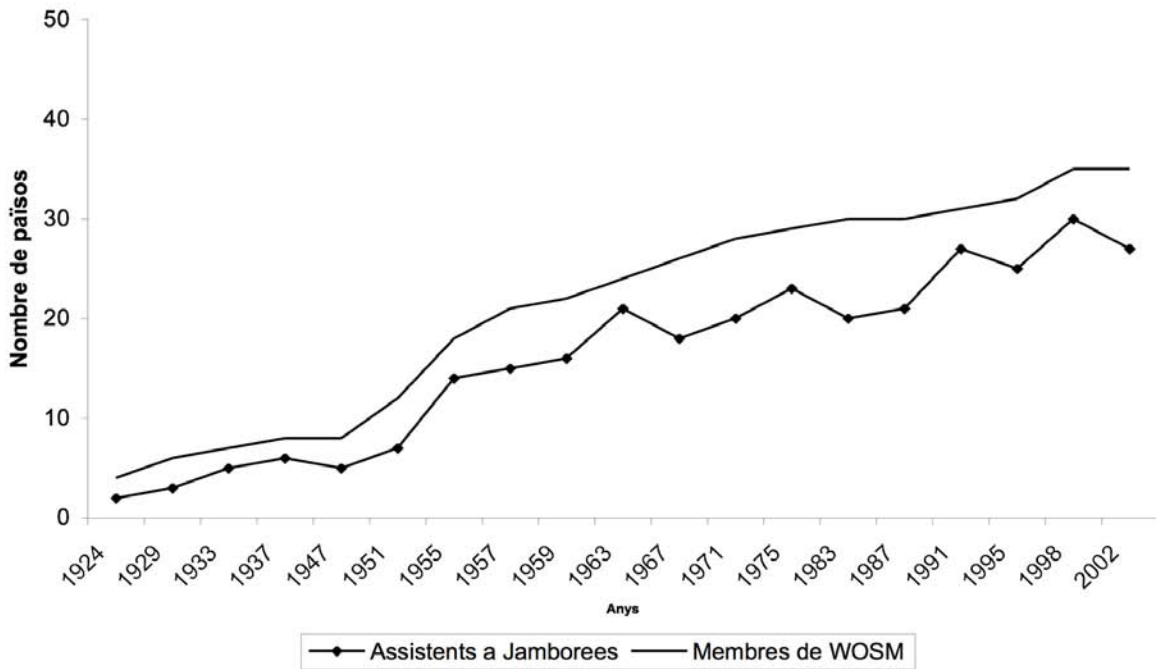
Figura 30. Evolució comparada de països membres de WOSM i països assistents a Jamborees Escoltes Mundials (1924-2004)

Elaboració pròpia. Fonts: WOSM Census Data Set, 1924-2004; i World Scout Jamborees data set, v. 1.4 (WOSM)

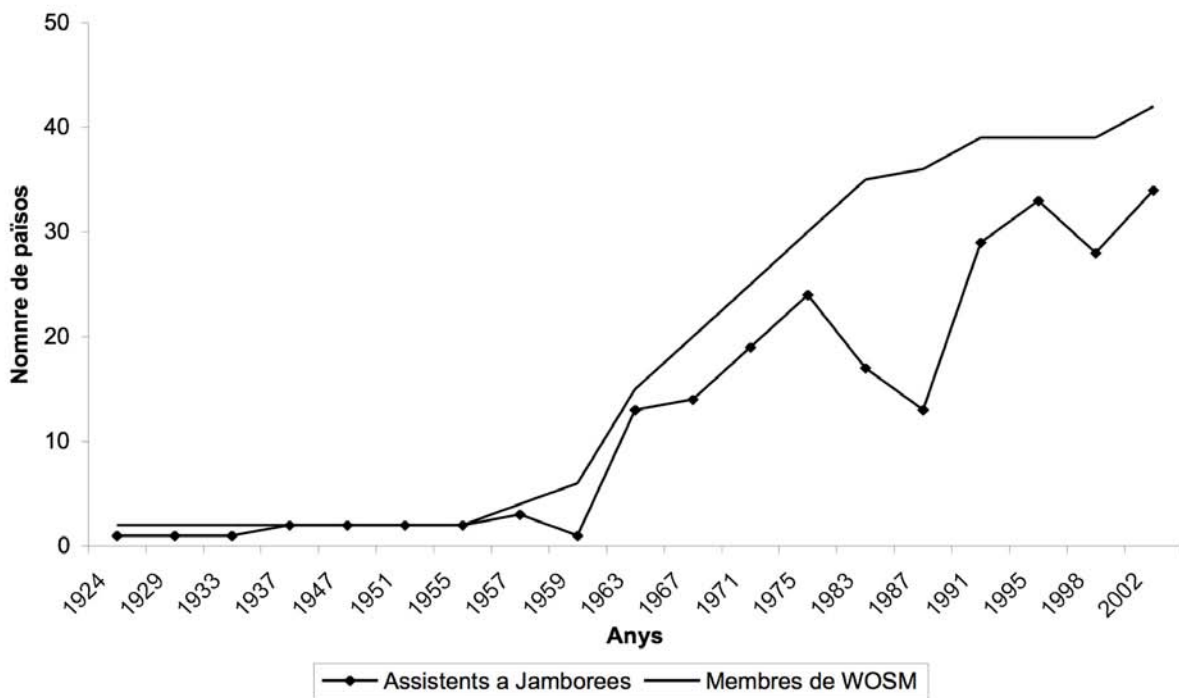
Si analitzem l'evolució de la presència a Jamborees per regions geogràfiques (figures de la 30.1 a la 30.6) podem observar que, de la mateixa manera que a les conferències mundials, totes les regions tendeixen a augmentar en nombre de països assistents, excepte Europa. Les regions d'Amèrica tornen a ser les que presenten una distribució més irregular. També destaca el canvi en la tendència que es produeix a Àfrica els anys 1983 i 1987. En totes les regions es manifesta el paral·lisme entre el nombre d'assistents a Jamborees i el nombre de països membres.

Figura 30.1. Evolució comparada a Àsia de països membres de WOSM i països assistents a Jamborees Escoltes Mundials (1924-2004)

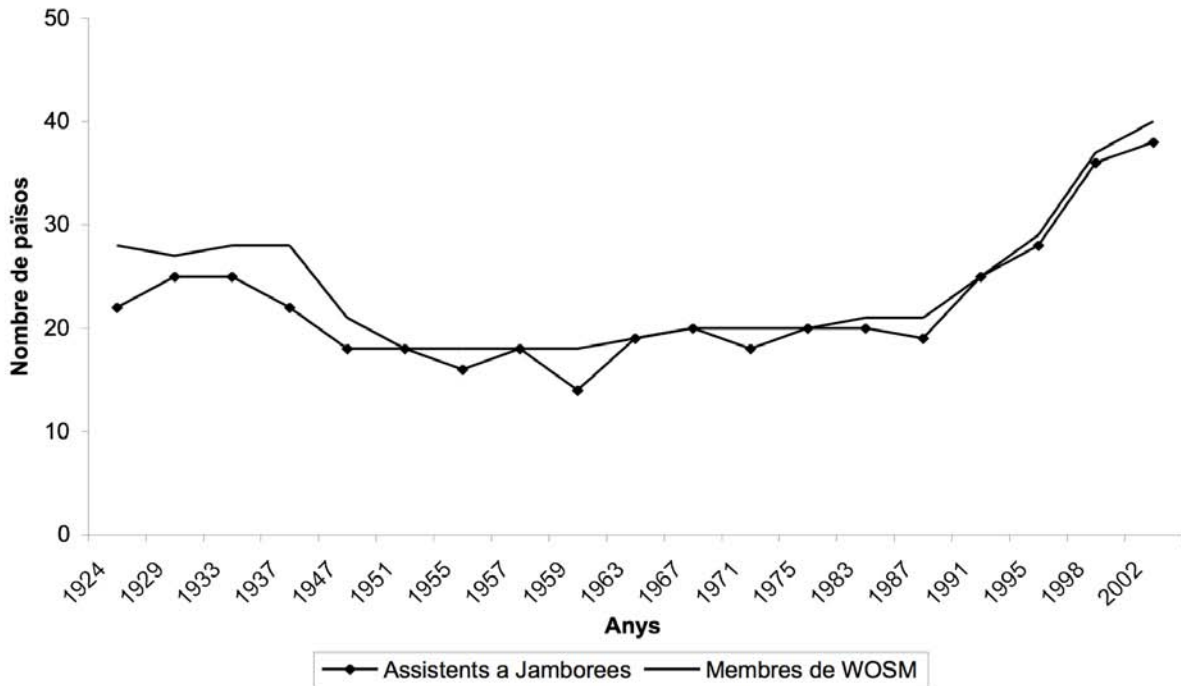
Elaboració pròpia. Fonts: WOSM Census Data Set, 1924-2004; i World Scout Jamborees data set, v. 1.4 (WOSM)

Figura 30.2. Evolució comparada a Àfrica de països membres de WOSM i països assistents a Jamborees Escoltes Mundials (1924-2004)

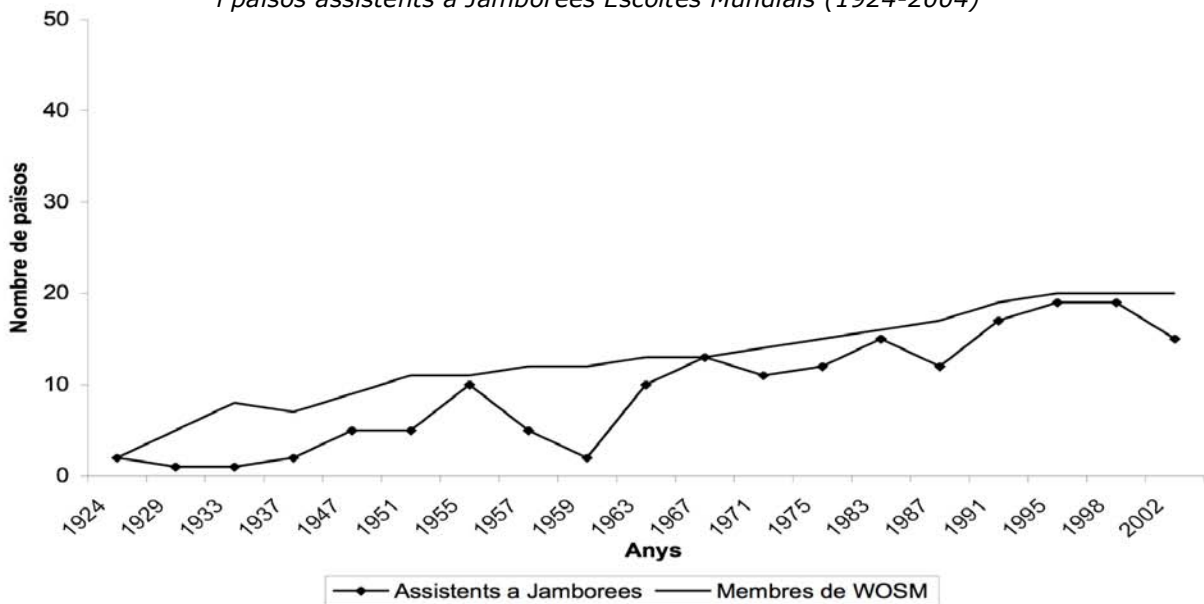
Elaboració pròpia. Fonts: WOSM Census Data Set, 1924-2004; i World Scout Jamborees data set, v. 1.4 (WOSM)

Figura 30.3. Evolució comparada a Europa de països membres de WOSM i països assistents a Jamborees Escoltes Mundials (1924-2004)

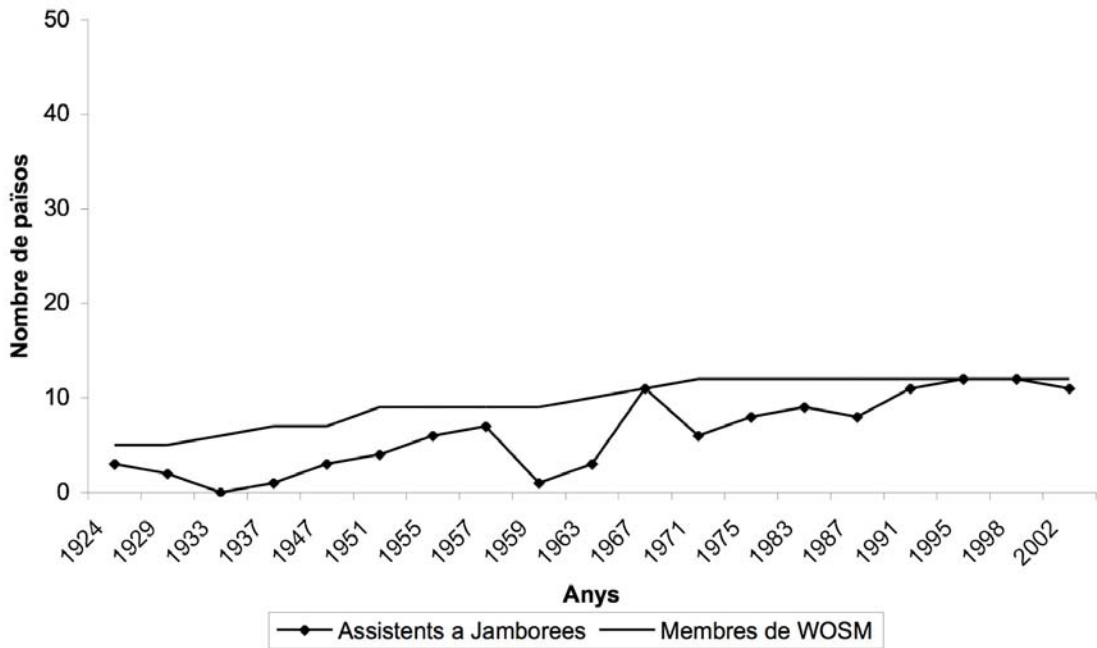
Elaboració pròpia. Fonts: WOSM Census Data Set, 1924-2004; i World Scout Jamborees data set, v. 1.4 (WOSM)

Figura 30.4. Evolució comparada a Amèrica del Nord de països membres de WOSM i països assistents a Jamborees Escoltes Mundials (1924-2004)

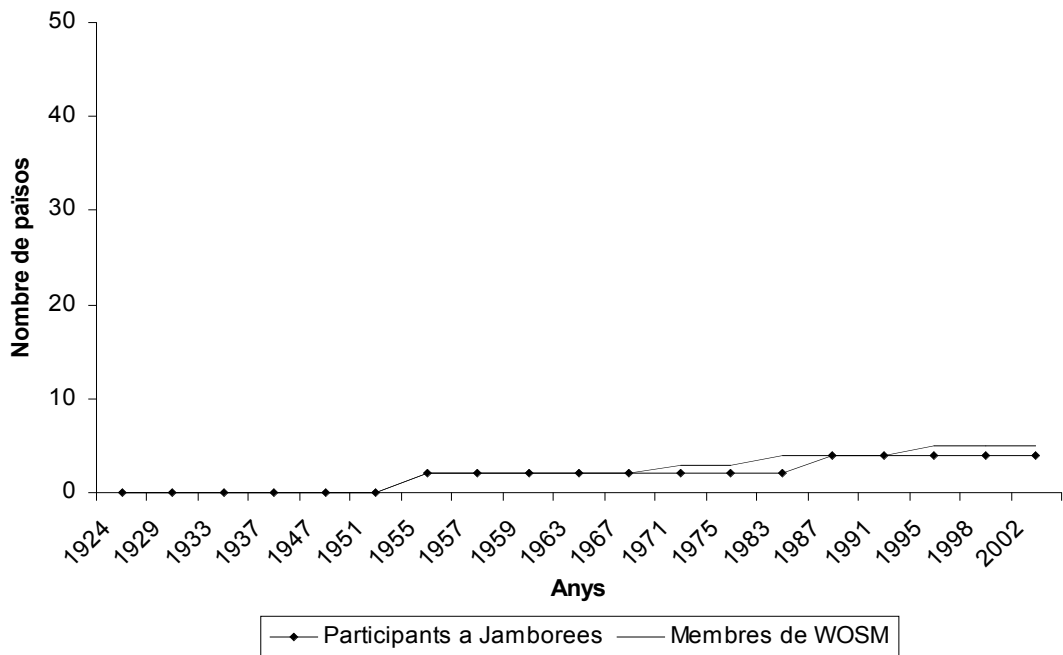
Elaboració pròpia. Fonts: WOSM Census Data Set, 1924-2004; i World Scout Jamborees data set, v. 1.4 (WOSM)

Figura 30.5. Evolució comparada a Amèrica del Sud de països membres de WOSM i països assistents a Jamborees Escoltes Mundials (1924-2004)

Elaboració pròpia. Fonts: WOSM Census Data Set, 1924-2004; i World Scout Jamborees data set, v. 1.4 (WOSM)

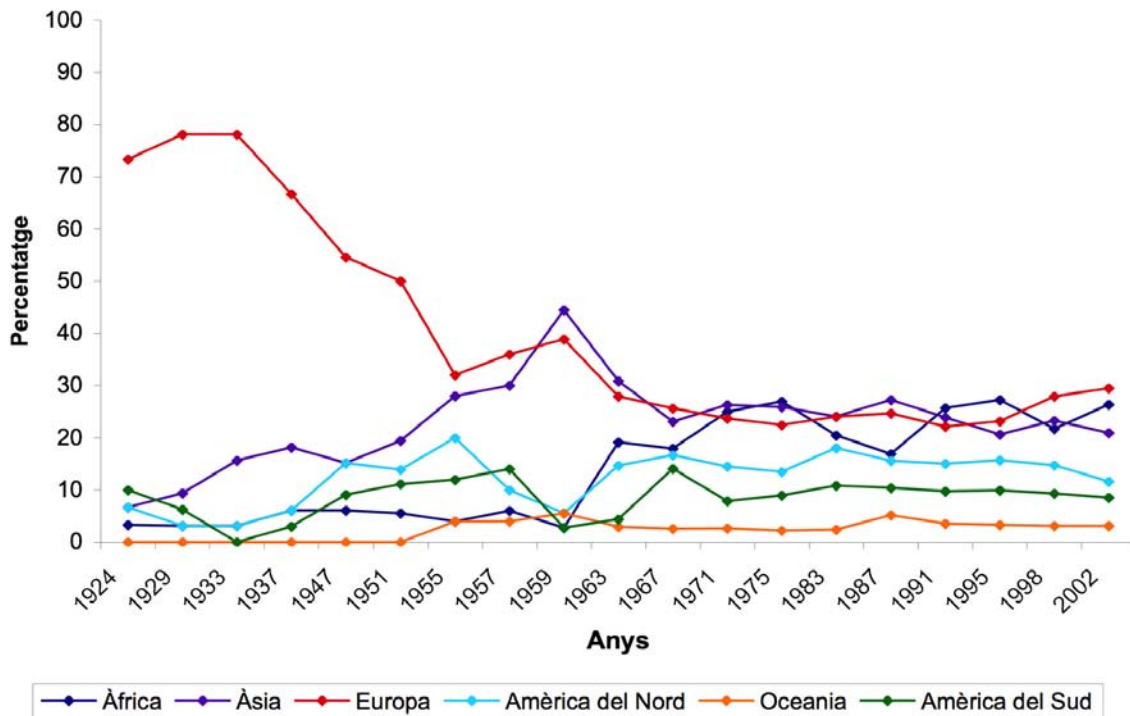
Figura 30.6. Evolució comparada a Oceania de països membres de WOSM i països assistents a Jamborees Escoltes Mundials (1924-2004)

Elaboració pròpia. Fonts: WOSM Census Data Set, 1924-2004; i World Scout Jamborees data set, v. 1.4 (WOSM)

Figura 31. Evolució del percentatge de països membres de WOSM assistents a Jamborees Escoltes Mundials, per regions, respecte del total de països assistents (1924-2004)

Elaboració pròpia. Font: WOSM, World Scout Jamborees data set, v. 1.4

La figura 31 mostra l'evolució en el percentatge d'assistència a Jamborees Escoltes Mundials dels països membres de WOSM, per regions. En general, s'observa que totes les regions, excepte Àsia i Europa, presenten distribucions força similars al llarg del període d'estudi. La regió amb menys participació és Oceania, tot i que també és la regió amb menys països. Les regions d'Amèrica del Sud i Amèrica del Nord presenten distribucions força similars. En concret, es pot veure que la seva evolució es manté força constant al llarg del període. En canvi, en el cas d'Àfrica, s'observa que si bé fins a finals dels anys 60 la distribució es manté raonablement constant, a partir d'aquest any comença a augmentar fins a assolir percentatges més elevats que les regions d'Amèrica del Sud i Amèrica del Nord. Per últim, les regions Europa i Àsia presenten distribucions força diferents de la resta. En el cas d'Europa s'observa que, tot i presentar els percentatges més elevats (prop del 80%) a la dècada dels 20, a partir dels anys 30 comença a disminuir fins a confluir a inicis dels 60 amb Àfrica i Àsia, que amb Europa es queden a la franja alta de països assistents. Inversament, Àsia presentava percentatges més baixos a l'inici del període d'estudi creixent en participació després de la segona guerra mundial, assolint el seu màxim l'any 1959 (Filipines), i després d'un petit descens situant-se al mateix nivell que Europa i Àfrica. Per últim, cal destacar que el Jamboree de 1959 (Filipines) suposa un increment de participació per a Oceania, Àsia i Europa i un decrement per a Amèrica del Nord i del Sud.

Com he dit a l'inici d'aquest punt, la participació de joves als jamborees escoltes mundials és només un petit exemple de les moltes trobades i intercanvis que es fan cada any arreu del món. En aquest sentit, és important destacar que malgrat el caràcter "oficial" dels jamborees mundials, hi ha un desequilibri important en els nombres absoluts de persones que cada país hi envia. Les raons són diferents, lligades a tradicions de participació al jamboree en cada país, a capacitat adquisitiva –pel cost que pot suposar un viatge per a un jove–, o a facilitat de comunicació per qüestió de llengua. És per això que he volgut acabar aquest punt mostrant quins països han tingut el major nombre de persones assistents a Jamborees Escoltes Mundials. En aquest sentit, la Taula 7 recull un rànquing amb els 24 països amb major nombre d'assistents al llarg del període d'estudi, de manera agregada.

Taula 7: Els 24 països amb major assistència al Jamboree Escolta Mundial (xifres agregades 1924-2002)

Regió (UN)	País participant	N. assistents	% assistents
Europe	United Kingdom	35.778	13,9
North America	United States of America	33.247	12,9
Europe	France	19.410	7,5
North America	Canada	16.142	6,3
Asia	Japan	15.037	5,8
Asia	Philippines	9.644	3,7
Europe	German Federal Republic + Germany	9.092	3,6
Asia	Thailand	8.651	3,4
South America	Chile	7.766	3,0
Europe	Switzerland	7.398	2,9
Europe	Belgium	7.353	2,9
Europe	Netherlands	7.075	2,7
Asia	South Korea	6.364	2,5
Europe	Italy	5.936	2,3
Europe	Denmark	5.710	2,2
Oceania	Australia	5.691	2,2
Europe	Austria	4.878	1,9
Europe	Sweden	4.368	1,7
South America	Brazil	3.874	1,5
South America	Argentina	3.520	1,4
Europe	Finland	3.360	1,3
Europe	Norway	3.115	1,2
North America	Mexico	2.507	1,0
Asia	China, Boy Scouts of (Taiwan)	2.280	0,9
	<i>Total (tots els països)</i>	257.977	100,0

Font: WOSM, World Scout Jamborees data set, v. 1.4

El rànquing permet veure que només el Regne Unit (The Scout Association) i Estats Units (Boy Scouts of America) han contribuït amb més del 25% del total de persones assistents als jamborees escoltes mundials des de 1924, seguits a una certa distància per França (7,5%), Canadà (6,3%) i Japó (5,8%). Igualment, és destacable que vuit dels nou països que estan per sobre del 3% del percentatge total d'assistents han estat, en algun moment, organitzadors d'un jamboree escolta mundial. L'única excepció és Alemanya.

CAPÍTOL 5. COHERÈNCIA DE LES PRÀCTIQUES

1. EDUCAR EN LA CIUTADANIA GLOBAL: COHERÈNCIA ENTRE VALORS I PRÀCTIQUES

- 1.1. Un moviment global: la gestió de les identitats
- 1.2. Cultura de pau i drets humans
- 1.3. Desenvolupament comunitari
- 1.4. Legitimació d'institucions internacionals
- 1.5. La World Scout Parliamentary Union

2. INCOHERÈNCIA DE LES PRÀCTIQUES

- 2.1. Valors socials, inclusió, canvi cultural i criteri propi
- 2.2. La influència del cas nord-americà

INTRODUCCIÓ

«Our aim is to bring up the next generation as useful citizens with a wider outlook than before and thereby to develop goodwill and peace in the world through comradeship and cooperation, in place of the prevailing rivalry between classes, creeds and countries, which has done so much in the past to produce wars and unrest»

Robert Baden-Powell: *Jamboree*, octubre de 1932

Els fonaments ideològics i les dades estadístiques que he exposat en els capítols previs mostren que l'escoltisme mundial és un moviment global, tant per la seva concepció com pel seu abast territorial. Però podria ser un moviment amb presència global que no reflectís la diversitat que existeix a la comunitat mundial, sinó que simplement aplegués gent de diferents països que comparteix una ideologia de matriu occidental. En canvi, és l'àmplia pluralitat que aplega, principalment en els aspectes cultural, nacional i religiós, el que fa de l'escoltisme mundial un moviment veritablement global.

En aquest capítol tractaré la coherència entre els valors de ciutadania global en què es fonamenta l'escoltisme, d'una banda, i les seves pràctiques, d'una altra. Abans, però, vull fer notar que l'escoltisme és un moviment que reforça identitats socials, en particular la identitat nacional –tradicionalment equiparada a la cultural– i la identitat religiosa, així com també, a una altra escala, la identitat personal i la identitat de grup. I tot i que aquesta gestió de les identitats no està exempta de contradiccions i polèmiques, l'escoltisme mai no ha optat per deixar-les de banda. De fet, l'interès d'aquesta recerca és que justament un moviment plural i divers, que reforça les identitats particularistes, és igualment compromès amb la idea de la ciutadania global, a través del vincle moral amb les persones i del compromís ineludible amb la pau. Seguidament, desgranaré la coherència entre valors i pràctiques de l'escoltisme en tres grans eixos vinculats a la ciutadania global: la cultura de pau i drets humans, el desenvolupament comunitari, i la legitimació d'institucions internacionals. No he tractat un clàssic de la ciutadania global, el compromís mediambiental, perquè és un dels trets definitoris del moviment escolta però es treballa sobretot a nivell local i a través de la vivència.

Per a analitzar aquesta coherència entre valors i pràctiques, primer exposaré les bases teòriques que es troben als documents de l'escoltisme mundial sobre cadascun d'aquests tres blocs, per a mostrar després diversos exemples de projectes duts a terme en diversos països en la mateixa línia. He de fer notar, però, que una de les limitacions de l'escoltisme mundial, possiblement part de la seva identitat de xarxa, és que no disposa de cap recopilació exhaustiva dels projectes que fan les associacions, ni les associacions de cada país la tenen del que fan els seus respectius agrupaments a nivell local. Així doncs, els exemples que s'exposen són, simplement, exemples, donat que no poden considerar-se representatius en desconèixer l'abast global de la tasca que du a terme l'escoltisme arreu del món. Complementàriament, descriuré i analitzaré les característiques de la World Scout Parliamentary Union, una organització on la pluralitat de l'escoltisme mundial es troba, a través de representants de cambres legislatives estatals, en la mateixa línia de coherència amb la ciutadania global que les organitzacions escoltes. I finalment, apuntaré casos que es podrien qualificar d'incoherència entre valors i pràctiques, per a escatir si són més excepció que norma, dedicant una atenció especial al cas de l'escoltisme nord-americà, per la seva repercussió tant en el camp social com en el debat acadèmic.

1. EDUCAR EN LA CIUTADANIA GLOBAL: COHERÈNCIA ENTRE VALORS I PRÀCTIQUES

Com he desenvolupat al marc teòric, el concepte de ciutadania global és molt fràgil i, en essència, més que un caràcter normatiu, té un caràcter descriptiu i aspiracional: d'una banda, aquest concepte descriu que als ciutadans d'arreu ens afecten qüestions que van més enllà de les fronteres dels nostres països; i d'altra, aquest concepte aspira a una visió republicana de la ciutadania en què els ciutadans siguin, també, conscients de les seves responsabilitats i dels seus drets a escala global. El sol fet de parlar de "ciutadania global" ja és una manera d'avançar-hi. És important tornar a insistir, però, que la "ciutadania global" no comporta optar per un "govern global", sinó més aviat la idea de pertànyer a la comunitat dels humans, una comunitat que ha proclamat uns Drets Humans i respecte la qual és desitjable assumir-hi responsabilitats.

Si prenem la definició de "ciudadà global" que adopta la ONG internacional Oxfam, una de les més actives en el camp de la cooperació i de l'educació per al desenvolupament, podem veure molts elements comuns amb l'escoltisme:

«Oxfam sees the Global Citizen as someone who: is aware of the wider world and has a sense of their own role as a world citizen; respects and values diversity; has an understanding of how the world works; is outraged by social injustice; participates in the community at a range of levels, from the local to the global; is willing to act to make the world a more equitable and sustainable place; takes responsibility for their actions»¹.

En el conjunt de la definició s'hi troben trets característiques del moviment escolta: la dimensió internacional, el rol actiu com a ciudadà més enllà del propi país, la convivència en la diversitat i el respecte corresponent, l'interès pel funcionament de

---

¹ Oxfam, 2006.

la societat, el compromís amb els dèbils, la participació social a tots nivells, la voluntat de deixar el món millor que com s'ha trobat, i la presa de responsabilitat – compromís.

Per tal de poder contrastar la formulació explícita per part de l'escoltisme de valors de ciutadania mundial, així com la seva aplicació en projectes duts a terme per membres joves del moviment escolta, he agrupat en tres grans blocs l'anàlisi de la coherència de les pràctiques. Primerament, el bloc de *cultura de pau i drets humans*, que aplega les iniciatives destinades a l'entesa entre persones d'orígens i cultures diferents, i a promoure la pau i els drets humans com un tot indissociable. En segon lloc, el bloc del *desenvolupament comunitari*, que aplega els plantejaments dirigits a impulsar interconnectadament el servei a la comunitat, el desenvolupament comunitari i la cooperació, i les accions mediambientals. Finalment, el bloc de *legitimació d'institucions internacionals*, on hi trobem la interacció entre escoltisme mundial i el sistema de Nacions Unides, recollint l'herència de complicitat amb la League of Nations els anys 20, i reforçant amb les seves pràctiques la legitimitat de les institucions de governança global. La part de valors dels tres blocs es fonamenta en setanta-sis documents de l'escoltisme mundial, les referències dels quals es llisten a l'annex 2². Abans d'entrar en aquests tres blocs, però, situaré la complexitat de gestió d'identitats de l'escoltisme mundial.

1.1. Un moviment global: la gestió de les identitats

L'escoltisme mundial, que es formalitza el 1920, és un moviment educatiu que interactua permanentment amb elements de les identitats comunals. Per identitat, referida a actors socials, seguint Manuel Castells (2006: 4), entenc «the process of construction of meaning on the basis of a cultural attribute, or a related set of cultural attributes, that is given priority over other sources of meaning».

L'escoltisme mundial es caracteritza per compartir l'educació en la ciutadania sense discriminacions, la lleialtat nacional amb vocació internacional, el desenvolupament espiritual, la millora de les condicions de vida de les persones i el compromís amb la pau. En la majoria de països ha tingut des dels seus inicis el suport d'institucions de l'Estat i també de confessions religioses. I al llarg de molts anys, i encara avui a diversos països, està separat per gèneres. Això significa que conviu, promou i alhora col·lidiona amb els següents elements: la identitat (i lleialtat) nacional i l'interès d'Estat; la creença i la identitat religiosa; la identitat de gènere; els drets civils; el progrés social. En paraules de Mayor Zaragoza, «per la seva diversitat, el moviment [escolta mundial] constitueix una de les xarxes multiculturals i multiconfessionals més grans per a l'educació i l'acció conjunta amb els joves, dins la posta a punt d'una cultura de la pau, la tolerància i la solidaritat»³.

Aquests elements han estat a la base dels eixos principals de conflictes al llarg del segle xx: l'imperialisme, l'autodeterminació, la xenofòbia i el racisme, la separació

---

² Aquests documents recollits a l'Annex 2 s'indiquen al llarg d'aquest capítol amb l'abreujament '(A2)'.
³ MAYOR ZARAGOZA, 1995: 16.

entre església i estat, els conflictes religiosos, l'establiment de societats pluralistes on no existeix una única visió del bé i del mal, les migracions massives, la discriminació de la dona i de l'homosexualitat, la lluita contra les desigualtats socials. Aparentment, com sosté Parsons (2004: 7), l'escoltisme és un mantenidor de l'estatus quo social en els àmbits principals: manté la legitimitat de l'Estat, manté la lleialtat nacional, manté la fidelitat religiosa. Però a l'altra cara d'aquesta realitat, segurament fonamentadora del suport social que ha rebut el moviment escolta, també hi ha el xoc produït quan els principis ètics dels seus membres han entrat en contradicció amb aquesta visió oficial en els casos en què els límits són traspassats: quan l'Estat legitimat discrimina; quan la identitat nacional serveix per a atacar les altres; quan la confessió religiosa és sectària.

El *Janus* de l'escoltisme, doncs, és la seva relació conflictiva amb les identitats. Podríem dir que l'escoltisme, sota la forma d'un conglomerat d'identitats, fa alhora la funció de pal·liar-ne els seus excessos? Sota el principi de no-discriminació, sota la idea que cap nació és millor que una altra⁴, que cap religió està per sobre de l'altra, que cap raça és superior, ¿no està atacant el centre de l'essencialisme identitari? Mantinc, seguint les tesis de Parsons (2004) sobre la descolonització, que la llavor de la igualtat és intrínseca a l'escoltisme, i que en conseqüència existeix una contradicció entre l'aparent lògica dominant a l'escoltisme, reforçadora de l'estatus quo, i l'ètica subjacent de l'escoltisme, que encoratja la descolonització, que trenca les barreres racials, que s'encara a la discriminació, que s'oposa a l'integritisme, que, en definitiva, lluita per la justícia⁵.

Els valors de l'escoltisme mundial, és a dir, aquells formulats a partir de 1920, són valors inclusius: ciutadania, que significa responsabilitat de la vida en comú; no discriminació, que implica empatia, tenir en compte l'altre, reconèixer-lo; convivència en pau, que significa posar per sobre de tota desavinença la dignitat de la vida humana; i millora del present per a construir un futur més inclusiu. Per què, doncs, l'escoltisme ha estat molts cops acusat dels valors de l'exclusió? Possiblement, perquè s'ha fonamentat en dos eixos que voregen el límit: la nació i la religió. I Baden-Powell n'era conscient. Ell mateix havia traspassat aquest límit, com es pot veure en alguns escrits previs a la I Guerra Mundial, enaltidors de l'imperi britànic i del cristianocentrisme⁶. Contràriament, el 1926 afirmava:

«As in nationalism, so it is in religion. Support of one's own form of belief is a right and proper thing, but it becomes narrow sectarianism when it does not recognise and appreciate the good points in other denominations»⁷.

⁴ Sen (2003) protesta contra el fracàs de fer veure que pertanyem a diferents grups, i que per tant les identitats que elegim prioritzar és qüestió de la nostra decisió, i també contra l'ús incendiari que es fa de les polítiques de la identitat per tal de terroritzar els qui no són membres d'una identitat privilegiada.

⁵ Per dir-ho en paraules de Parsons (2004: 25) quan parlava de l'Àfrica colonial britànica, «Scouting was thus both an instrument of social control and equally potent expression of social protest».

⁶ Fins i tot els escrits externs al moviment ho il·lustren, com aquest de 1914: «One of the first principles instilled into the mind of every embryo boy scout is that he is part of the British nation; that he must honor God and the King, and if duty calls, he must be prepared to stand by his King and country». CECIL, Price W.: 'Boy Scout Movement'. *Britannic Review*, VIII (London, 1914), 453. Citat a SCHEIDLINGER (1948), 741.

⁷ BADEN-POWELL, Robert, "Religion in the Boy Scout and Girl Guide Movement": an address by the Chief Scout to the Joint Conference of Commissioners of Scouting and Guiding at High Leigh, 2 de juliol de 1926. Citat a *Scouting and Spiritual Development* (A2): p. 1.

Certament, la nació i la religió, com a font d'identitat, són inclusivament i excludents alhora. Són inclusivament quan s'empren per a cohesionar, per a crear sentit de comunitat. Però són excludents quan s'empren per a limitar els de "dins" i separar-los dels de "fora". Els qui tenen la mateixa identitat, sang, origen, color, i els qui no. Els qui creuen i els qui no. Amartya Sen (2003: 328) ho explica mostrant les seves reserves davant les polítiques d'identitat:

«My complaint about identity politics is not meant to question, in any way, the contributions that the sense of identity of deprived groups can make in changing the predicament of those groups. Gender or class or caste can be taken up from the perspective of deprivation and can then be an important part of resisting inequality and injustice. Part of my unease with identity politics lies in the use that is made of the bonds of identity by privileged groups to act against the interest of others. Identity is invoked not only by impoverished groups seeking redress, but also by privileged groups that try to suppress and terrorize the others».

En constituir-se l'escoltisme mundial, i ja amb una vinculació explícita de Baden-Powell com a cap escolta mundial amb els valors de la *League of Nations*,⁸ el rol de la nació i la religió en l'escoltisme va passar a ser una eina, i no un obstacle, per a promoure els valors que avui anomenem de ciutadania global: la consciència de pertànyer a la comunitat mundial, el respecte a la diversitat, la implicació ciutadana amb vocació de servei als altres, el compromís per a "mirar de deixar el món millor de com l'hem trobat"⁹. Tot i que ja ha estat reproduïda anteriorment, crec convenient citar de nou la resolució de 1924 en què la Conferència Escolta Internacional proclamava els principis de l'escoltisme mundial:

«The Boy Scouts International Conference declares that the Boy Scout Movement is a movement of national, international and universal character, the object of which is to endow each separate nation and the whole world with a youth which is physically, morally and spiritually strong. It is *national*, in that it aims through national organisations, at endowing every nation with useful and healthy citizens. It is *international* in that it recognises no national barrier in the comradeship of the Scouts. It is *universal* in that it insists upon universal fraternity between all Scouts of every nation, class or creed. The Scout Movement has no tendency to weaken but, on the contrary, to strengthen individual religious belief. The Scout Law requires that a Scout shall truly and sincerely practice his religion, and the policy of the Movement forbids any kind of sectarian propaganda at mixed gatherings»¹⁰.

La referència nacional queda clarament matisada ja des dels inicis en aquella resolució, tant en l'afirmació que "no hi ha cap barrera nacional en la companyonia dels escoltes", com per "insistir en la fraternitat universal entre tots els escoltes de cada nació". Igualment, la referència religiosa queda matisada quan diu que la política del moviment escolta "prohibeix qualsevol tipus de propaganda sectària" en les trobades conjuntes. No hi ha ni una sola de les resolucions aprovades per les respectives conferències mundials en els gairebé 90 anys de l'existència de les dues organitzacions que contradigui aquests principis. Voldria fer notar, però, un darrer element. L'escoltisme mundial no ha estat exempt de l'evolució que també s'ha

⁸ SICA, 2006: 23; COLLIS, HURLL and HAZLEWOOD, 1961: 97 (citada a JEAL, 2001: 511).

⁹ «Try to leave this world a little better than you find it», extracte del darrer missatge de Robert Baden-Powell, citada a HILLCOURT, 1964, p. 445.

¹⁰ WOSM, 1985: 3 (resolució 14/24, "Principles of Scouting").

donat en el propi concepte d'identitat. Com deia Imma Tubella (2003: 16) parlant de l'escoltisme a la societat xarxa,

«[En la societat en què vivim] els pobles i les cultures que creuen que només s'han de conservar, esdevenen pobles i cultures d'interès antropològic. A la societat de la informació, a la societat xarxa, el futur és dels pobles i cultures que, des de la seva especificitat –el ser–, són capaços de transformar-se –esdevenir».

Malgrat que aquesta recerca no ha volgut fer una anàlisi comparativa de l'enfocament sobre la identitat nacional a l'escoltisme a través dels anys, els elements que he analitzat mostren aquesta evolució d'una concepció inicial "conservacionista" de la identitat a una concepció més moderna lligada al projecte, en especial en aquells països receptors d'immigració.

En capítols precedents (Consistència ideològica, Orígens i consistència històrica) ja he exposat diversos exemples de com l'escoltisme ha evolucionat des de la seva visió inicial, en paral·lel a la societat, en qüestions relacionades amb la identitat nacional –canvis fronterers i aparició de nous Estats, minories nacionals, refugiats, nacions sense Estat–, amb la identitat de grup discriminat –segregació racial, colonització, homofòbia– i amb la identitat religiosa –intervencionisme de les confessions, espiritualitat sense divinitat, laïcitat. Ara voldria centrar-me, en canvi, en analitzar alguns exemples de com l'escoltisme mundial ha estat consistent entre els principis de fraternitat universal que ha propugnat des que es va formalitzar, el 1920, i les seves pràctiques. L'anàlisi està organitzada en tres blocs fonamentadors del concepte de ciutadania global: la cultura de pau i drets humans; el desenvolupament sostenible; i la legitimació d'institucions internacionals, junt amb una anàlisi de la World Scout Parliamentary Union. Els tres blocs compten amb una anàlisi dels valors de l'escoltisme mundial, en base al buidatge de documentació d'ambdues organitzacions, i un estudi de casos. Pel que fa als exemples pràctics, voldria tornar a esmentar la dificultat de trobar documentació que resumeixi les tantíssimes iniciatives de manera contrastable, és a dir, indicant efectivament nombre de participants, dates i efectes avaluables, donat que no hi ha tradició de generar documentació d'aquest tipus. La selecció d'exemples, doncs, s'ha degut més a la disponibilitat de dades que no pas a voler equilibrar origen geogràfic, originalitat, diversitat de tipologies i eficàcia en l'assoliment d'objectius.

1.2. Cultura de pau i drets humans

1.2.1. Valors de cultura de pau i drets humans

Igual com passa amb la *League of Nations*, seria difícil d'entendre l'escoltisme mundial sense tenir en compte el fort compromís amb la idea de pau que es va forjar en reacció a la I Guerra Mundial. La pau és la condició bàsica per a gaudir els drets ciutadans, i també és un valor universal, lligat al valor de la vida. La cultura de pau no pot anar deslligada de la idea de l'entesa entre persones de característiques diferents, donat que les fonts de conflictes moderns són, generalment, l'enfrontament entre blocs que professen elements d'identitat diferents. Aquesta visió àmplia de la pau es troba en la definicions que adopten tant

l'Organització Mundial del Moviment Escolta com l'Associació Mundial de Guies Escoltes:

«Peace is not simply the absence of war. Peace is a **dynamic process** of collaboration between all states and peoples. This collaboration must be based on a **respect** for liberty, independence, national sovereignty, equality, and respect for the law, human rights, as well as a just and **equitable** distribution of resources to meet the needs of peoples»¹¹.

«Peace includes not only the absence of war, violence and hostilities at the national and international levels, but also the enjoyment of economic and social justice, equality and the entire range of human rights and fundamental freedoms within society»¹².

De la mateixa manera, els Drets Humans, proclamats pel plenari de l'Organització de les Nacions Unides el 1948, són un marc universal a través del qual afirmar la igualtat de l'estatus moral de tots els éssers humans, una afirmació que ja es troba en les resolucions de l'escoltisme mundial abans de la II Guerra Mundial¹³. Els límits conceptuals entre el que significa educació per la pau i promoció dels drets humans, doncs, són un tant difosos en els plantejaments de l'escoltisme. En especial, si tenim en compte que l'escoltisme mundial és, fonamentalment, un moviment educatiu, la definició de què s'entén per "educació per la pau" és fonamental. Per a WAGGGS,

«Peace education aims at the promotion of social structures which reduce and abolish violence and oppression, and which lead to peaceful ways of solving conflict. Peace education aims at providing people with ways to become active members of their communities, actively contributing to the safeguard and development of internal and external peace. Peace education cannot be imposed on others. It needs to develop as a dialogue between equal partners and be linked to the reality of every day life»¹⁴.

Per a WOSM, la definició de pau contempla tres grans dimensions. La primera, pau com a oposició al conflicte, és la *dimensió política*. La segona, que té a veure amb el desenvolupament de la persona i la seva relació amb els altres i entre cultures, és la *dimensió de relacions personals, interpersonals i interculturals*. I la tercera, que aplega qüestions de justícia, equitat i medi ambient, és la *dimensió de les relacions entre els humans i amb el planeta terra*. Desenvolupant la definició, però, no deixa d'insistir en què la contribució a la pau de l'escoltisme és indirecta, i no directa; crea les condicions de la pau, però no és un agent pacifista:

«It is a definition which explicitly links peace to justice and manifests implicitly that there can be no peace without justice, but that there can be no justice without peace. More fundamentally, it is a definition that stresses the importance of indirect contribution to peace (which is precisely Scouting's relationship to peace), as compared to direct "peace-making."»¹⁵.

¹¹ *Scouting and Peace* (A2): 13.

¹² Nairobi Forward looking Strategies for the Advancement of Women in 1985. Citat a *Creating Peace Worldwide* (A2): p. 11, fitxa 12: "Pluralism and Diversity".

¹³ En aquesta resolució de 1937, quan l'Alemanya nazi ja perseguia els jueus, es veu prou clar: «The Conference resolves that the International Committee be requested to do all that it can to ensure that Scouting and Rovering in all countries, while fostering true patriotism, are genuinely kept within the limits of international cooperation and friendship, irrespective of creed and race, as has always been outlined by the Chief Scout». WOSM, 1985: 15 (resolució 15/37).

¹⁴ *Creating Peace Worldwide* (A2): p. 2, primera fitxa: "Peace"

¹⁵ *Scouting and Peace* (A2): p. 13.

La contribució genèrica de l'escoltisme mundial a la pau, per tant, va molt més enllà de les referències explícites a la pau. Com exposa WOSM, des de la seva formalització, l'escoltisme ha contribuït a la construcció de la pau creant un sentiment de germanor i d'entesa que transcendeix les fronteres nacionals, i també a promoure una ciutadania democràtica i responsable a tots nivells: local, nacional i internacional. Per a l'escoltisme, pau també és la seva contribució a què les persones desenvolupin un sentit d'identitat personal, així com relacions interpersonals madures, responsables i agradables, també des d'una òptica intercultural. I finalment, l'escoltisme contribueix a la creació de la pau al món a través de la seva contribució a la "causa de la justícia i del desenvolupament social", així com potenciant la relació entre la persona i el medi ambient¹⁶.

Tot i que ja ho he exposat en els capítols corresponents als Orígens i consistència històrica i a la Coherència ideològica, la relació de l'escoltisme amb el món religiós també és part de la seva contribució a la pau. Primerament, perquè parteix de la base que «the spiritual dimension in Scouting unifies people and should not divide them. A true Scout activity should give birth to or reinforce a feeling of tolerance, respect and understanding of the faith of others»¹⁷. Donat que el desenvolupament de la dimensió espiritual de la persona és una part fonamental de la tasca educativa de l'escoltisme, la seva interacció amb les organitzacions religioses ha estat important des dels seus inicis, en especial amb les majoritàries: diverses esglésies del cristianisme, islam, hinduisme, budisme, i judaisme, que en alguns casos tenen estatus consultiu i en molts d'ells promouen agrupaments escoltes a escala local. Aquesta capacitat de l'escoltisme per ser vist com a "propi" per cultures i confessions diferents és, certament, part dels motius del seu èxit. En un escrit de la xarxa d'escoltes musulmans de WOSM (International Union of Muslim Scouts), per exemple, s'afirma que

«Scout movement, which includes millions of youth both in the east and west, was not a novelty to the Islamic world, since its core and its basics organization and humanitarian principles, as well as its original slogans as enumerated by Lord Baden-Powell¹⁸, were all basic Islamic principles»¹⁹.

Tot i així, la posició de WOSM deixa clar que «Scouting cooperates with the family, the school, the State, the Churches and the spiritual communities, but is not subordinate to any of them»²⁰. Per això, com ja he exposat, l'existència de xarxes confessionals al si de l'escoltisme mundial és una manera d'evitar escissions uniconfessionals i mantenir dins el mateix moviment vivències religioses diferents. L'esforç per al diàleg interreligiós en el si de l'escoltisme ha dut a diverses iniciatives.

Un dels documents de referència en aquesta matèria, *Scouting and Spiritual Development* (2001), va ser impulsat a través del International Inter-religious

¹⁶ *Scouting and Peace* (A2): 59-60.

¹⁷ *Scouting and Spiritual Development* (A2): 45.

¹⁸ Es refereix al text de la *Llei escolta*.

¹⁹ *Promises and the Law in Islam*. International Union of Muslim Scouts, Saudi Arabia. (Sense data, probablement entre 2004 i 2006).

²⁰ *Scouting and Spiritual Development* (A2): 51.

Group meeting de WOSM que es va fer l'any abans. En la carta de presentació, l'aleshores secretari general de WOSM, Jacques Moreillon, feia notar que «Scouting seeks to contribute to the development of young people who are strong in their convictions yet who are open and tolerant, firm in their faith while respectful of the faith of others – far away from fanaticism»²¹. Una declaració molt rellevant si es té en compte la forta presència del moviment escolta en països amb presència important del fonamentalisme islàmic i el cristià. En la mateixa línia, WOSM va organitzar l'any 2003 a València el I World Scout Interreligious Symposium, en què van participar representants escoltes de 33 països vinculats a 12 confessions religioses. Una de les conclusions va ser demanar que les associacions escoltes incloguessin aspectes d'educació interreligiosa i de diàleg en la formació dels educadors²². La segona edició d'aquest simposi es va celebrar a Taiwan el maig de 2006.

Els "temes triennals" de WAGGGS, a escala mundial, són una altra manera d'aproximar-se a la concepció àmplia de la pau del moviment. A través d'ells, WAGGGS dedica tres anys a impulsar un eix temàtic entre les seves associacions. El tema 1996-2002 va ser, justament "Building World Citizenship", que es basava en la missió que WAGGGS acabava d'adoptar: "To enable girls and young women to develop their full potential as responsible citizens of the world". Es va promoure entre les associacions membres l'impuls de projectes en sis àrees bàsiques: cultura i patrimoni, educació, medi ambient, alimentació i nutrició, i salut i pau. L'assoliment d'objectius es mesurava en base a quatre nivells: els resultats per als infants (desenvolupament personal), per a les seves comunitats (desenvolupament comunitari), per a les associacions (augment de l'experiència i creixement) i per a l'organització mundial (assoliment dels objectius a escala global)²³. El tema 2002-2005 va ser "Our Rights, Our Responsibilities", amb un clar objectiu educatiu: «to raise awareness about universal basic rights helps people to take active and positive responsibility for claiming rights for themselves and others». Per a WAGGGS, «People who are aware of their rights are more likely to become active and effective citizens». Finalment, fan notar que les «Activities have been developed to help young people consider their rights and responsibilities as individuals and as members of their local and the global community»²⁴.

Un cop tractats els principis que inspiren l'escoltisme mundial pel que fa a pau i drets humans, voldria exposar alguns exemples de pràctiques que mostren la coherència en l'aplicació per part dels grups escoltes a nivell local. Abans, però, voldria fer notar dues coses. Una primera que, a més de projectes de sensibilització, també hi ha projectes d'acció dels escoltes molt rellevants per a les seves comunitats, fins al punt que en algunes situacions poden arribar a ser determinants per a la vida de les persones. En molts d'aquests casos es fa bona l'expressió "you can make the difference". I segonament, és important recuperar la idea de xarxa que ja he exposat amb anterioritat: en la majoria de casos, les

²¹ Jacques Moreillon, circular 41/2001: "Reference document: Scouting and Spiritual Development", World Scout Bureau, December 2001.

²² "I World Scout Interreligious Symposium: 'Learning to Live Together: Tolerance and Solidarity'. General Conclusions" (A2).

²³ "Building World Citizenship: 1996-2002 Summary" (A2).

²⁴ "Our Rights, Our Responsibilities" (A2): p. 3-4.

experiències no són dictades des del nivell mundial o regional, sinó que, pel contrari, són iniciatives locals, fruit de la interacció dels escoltes amb la seva realitat immediata, que després l'organització mundial recopila per a mostrar la realitat de l'escoltisme. Els valors compartits són el motor de la xarxa.

1.2.2. Pràctiques de cultura de pau i drets humans

Tot i que hi ha molts exemples d'accions de l'escoltisme en pro d'una cultura de pau, he prioritzat aquells que tenen una projecció transnacional –i, per tant, he deixat de banda projectes tan interessants com les iniciatives de desarmament de joves que han dut a terme els escoltes del Brasil o el projecte de millora de les condicions de vida dels infants treballadors impulsat per l'escoltisme egipci. N'he triat cinc: el de pau als Grans Llacs africans, d'altíssim mèrit si es coneix la situació social de la zona; el de convivència entre britànics i irlandesos, en el marc del conflicte a Irlanda del Nord; el projecte de treball conjunt amb la minoria gitana promogut a Eslovàquia; el d'integració de joves delinqüents que es du a terme a Hong Kong (aquest l'únic que no és transnacional); i el d'intercanvi en la postguerra entre serbis, croates i musulmans a Bòsnia.

Val a dir, però, que la quantitat d'informació disponible és molt desigual. Així, mentre que hi ha una extensa informació sobre el cas dels Grans Llacs, gairebé no n'hi ha dels casos de Hong Kong i de Bòsnia. He optat, però, per estendre'm quan hi ha més informació disponible i en els casos en què n'hi ha poca donar tota l'existent.

a) Educació per la pau a l'àrea dels Grans Llacs (Àfrica)²⁵

El primer dels exemples de pràctiques de promoció d'una cultura de pau és el projecte d'educació per la pau iniciat en el marc de la crisi a Burundi l'octubre de 1993, el genocidi a Rwanda (1994) i les dues guerres "d'alliberament" a la República Democràtica del Congo (antic Zaire). Des de l'inici d'aquests esdeveniments, diverses associacions escoltes locals de la Regió dels Grans Llacs a Àfrica van mirar de mantenir les activitats escoltes amb els infants refugiats dins els camps, tant dins el propi país com a l'estranger, en particular dins la República Democràtica del Congo (antic Zaire) i a Tanzània. Les institucions impulsores van ser les associacions escoltes de Rwanda (ASR), Burundi (ASB) i les dues associacions provincials (Nord i Sud Kivu) de la República Democràtica del Congo.

La cooperació entre els líders escoltes de diverses organitzacions en aquesta àmplia àrea sorgida a partir de l'inici dels conflictes va conduir de manera pràcticament automàtica a la idea de crear una estructura flexible per la cooperació entre les Associacions Escoltes de Rwanda (ASR), Burundi (ASB) i les dues associacions provincials (Nord i Sud Kivu) de la República Democràtica del Congo. Aquesta estructura es va batejar amb el nom de "Concertació Escolta dels Grans Llacs" ("Concertation Scoute des Grands Lacs").

²⁵ Fonts: *Scouting and Peace* (A2): p. 37; 'Promising Practices. Scout Sub-Regional Peace Education Programme in the Great Lakes Region of Africa' (A2); 'The Bottom Line. Scouting and Peace "We were too late last time" (Rwanda)' (A2).

Arrel de les circumstàncies, els responsables es van haver d'ocupar inicialment de les situacions d'urgències, però tot seguit va sorgir la necessitat d'anar més enllà i preparar un Pla d'Acció més complert per a l'educació de les generacions futures "en un esperit de pau, tolerància, comprensió i reconciliació". Aquest Pla d'Acció va ser aprovat en un primer seminari que va tenir lloc el 1996 a Bujumbura, on es va aprovar la "Peace Charter of the Scouts of the Great Lakes".

El pla general d'acció es basa, d'una banda, en la proposta educativa de l'escoltisme; i, de l'altra, en la filosofia i la pràctica dels mètodes d'acció no violenta. Els seus objectius generals són: (i) donar un nou impuls a les activitats de pau destinades als joves; (ii) promoure els intercanvis entre joves escoltes i no escoltes; i (iii) millorar de manera qualitativa i quantitativa la gestió dels educadors al si de les associacions membres de la "Concertation Scoute des Grands Lacs".

El pla general contempla seminaris/tallers a organitzar a nivell nacional i regional, implicant els responsables de les quatre associacions partners. A partir d'aquí, les línies directrius aprovades són transmeses a nivell sub-regional, provincial i local a partir dels agents multiplicadors. D'aquesta manera, milers de joves reben el mateix missatge i són educats en la promoció de la Pau, a partir de "l'aprendre fent" característic del mètode escolta i de tècniques educatives modernes; uns mètode i tècniques que no tan sols són utilitzats en els seminaris o els tallers, sinó també en les activitats dirigides als joves. També cal dir que s'aprofita totes les oportunitats possibles per facilitar els contactes interculturals i inter-ètnics, com ara els camps de treball per rehabilitar cases a Burundi, on la gent jove de diversos països participa i treballa conjuntament.

Tenint en compte el rol social que les associacions escoltes juguen en un context sociopolític difícil, aquestes activitats han rebut el suport d'importants organismes a nivell regional, nacional i internacional, entre els quals destaquen els ajuntaments de les diverses localitats i els bisbes de les diòcesis implicades, la Fundació Damien, l'organització de lluita contra la lepra AHM (Munich), Save the Children i diversos representants de la UNESCO, la UNICEF i la UNHCR. El Global Development Village organitzat al llarg del 19è World Scout Jamboree de Xile (1999) i de l'11è World Scout Moot (Mèxic, 2000) van oferir diversos tallers sobre cultura de pau, presentats pels responsables de la regió, proveint així una plataforma per als efectes multiplicadors.

Encara més específicament, a Rwanda, el 1996 es va establir el Projecte de la Pau a Rwanda. Durant el genocidi de Rwanda i Burundi, un grup d'escoltes liderats per un jove dels escoltes de la província de Goma, van estar sepultant cossos, distribuint menjar i robes i formant el nucli dur de suport a les ONGS internacionals que van operar en els camps de refugiats de la zona. Els organitzadors van ser les associacions escoltes de Rwanda, Burundi i Congo, amb el suport de l'oficina regional de WOSM, l'ONG belga "Broederlojk Delen" i el "Queen Silvia Fund" de la World Scout Foundation. Aquests escoltes, conjuntament amb escoltes d'altres associacions de la regió, van organitzar secretament un campament entre joves hutus i tutsis, rwandesos, congolesos i de Burundi. Els joves de les diverses

associacions implicades van participar també en dos camps de treballs de reconstrucció de cases per la gent que havia perdut la seva llar durant el conflicte. En aquests programes han arribat a participar 1.194 caps (educadors) i 48.638 escoltes. Els anys 2002 i el 2003 els grups participants van diversificar les seves accions: Es va augmentar la formació d'educadors, que eren formats com a multiplicadors de tècniques no violentes de resolució de conflictes; es va crear una campanya de "disseminació"; es van realitzar tallers transcomunitaris i transfronterers vinculats amb la vida en pau, la tolerància i la interdependència; i es va relacionar aquest projecte amb altres temes desenvolupats pels escoltes de la zona, com ara els programes de prevenció de la SIDA.

b) Irlanda: Projecte de ciutadania enfront dels prejudicis, la violència i l'odi²⁶

El segon dels exemples és un projecte conjunt d'educació en la ciutadania impulsat conjuntament per les dues associacions escoltes irlandeses –que el 2004 es van fusionar en la nova Scouting Ireland– i l'associació escolta britànica, amb el suport del European Union Programme for Peace and Reconciliation i de l'International Fund for Ireland.

Segons expliquen els organitzadors, malgrat els avenços polítics dels darrers anys, i els acord de pau, les comunitats d'Irlanda del Nord i de la República d'Irlanda continuen altament segregades. La situació de conflicte s'ha intentat disminuir a partir de diversos tipus de solucions: inversions econòmiques, desenvolupament industrial i, de manera important, a través de la construcció de confiança i d'intercanvis transcomunitaris i transfronterers [cross-community/cross-border exchange]. En aquest sentit, les tres associacions escoltes de l'illa han desenvolupat un *programa de ciutadania escolta*, amb un programa educatiu per a tots els grups d'edats.

Per tal de desenvolupar el programa, les tres organitzacions han realitzat intercanvis d'educadors, han dut a terme activitats conjuntes i han organitzat programes d'intercanvi de joves. Centenars de *scouts* (adolescents) i *venture scouts* (joves) han participat en aquests programes, allotjant-se en les cases de "l'altre bàndol", fent amics, i adonant-se que la gent de "l'altre bàndol" és tan "normal" com ells.

S'està construint un programa que estarà ubicat en dos centres d'activitat estratègica, un d'ells ubicat en la frontera entre la República d'Irlanda i Irlanda del Nord, i el segon al cor d'Irlanda del Nord. Aquests llocs seran Centres de Pau i Reconciliació. D'aquesta manera, uns 60.000 joves membres de les associacions escoltes organitzadores es podran beneficiar d'aquest programa. També es pretén fer el Programa de Pau assequible per a escolars i membres d'altres organitzacions juvenils.

---

²⁶ Font: 'The Bottom Line. Peace takes time... but it can be achieved' (Northern Ireland conflict) (A2).

c) *Eslovàquia: treball conjunt amb la comunitat romaní (gitana)*²⁷

El tercer exemple de pràctiques de pau i drets humans és el programa de l'escoltisme eslovac d'integració amb una minoria especialment marginada: els gitanos o *romanís*. Molts països tenen barreges de grups ètnics, religiosos, culturals i socials, i en alguns casos la marginació d'algunes minories comporta que la gent jove d'aquests grups no tingui l'oportunitat d'incorporar-se a l'escoltisme, que té la responsabilitat d'assegurar l'obertura a joves amb diversos *backgrounds* i procedents de diverses parts de la societat. La iniciativa parteix de la base que l'escoltisme és probablement de les poques organitzacions i institucions que tenen la capacitat d'aconseguir aquesta integració amb èxit, a partir del treball amb la gent jove en els seus anys de formació. Un exemple és el cas dels romanís.

Els romanís, coneguts a vegades com a gitanos, viuen en diverses parts d'Europa. Tenen una llarga tradició cultural i el seu propi llenguatge. Sovint no estan integrats en la societat en la que viuen. Han d'encarar-se a la pobresa, discriminació, por dels no romanís, educació precària i atur. Aquestes són algunes de les raons per les quals pares romanís volien començar amb l'escoltisme a Eslovàquia fa uns anys. Es va crear una xarxa d'agrupaments escoltes i es van destinar esforços per difondre el projecte a les comunitats romanís. Es van cercar formes de col·laboració entre els líders dels escoltes romanís i, des de fa uns temps existeix un programa específic per a escoltes romanís dins Slovensky Skauting, l'associació escolta d'Eslovàquia.

Les accions clau i els resultats aconseguits són, primer de tot, la creació d'un programa escolta en funció de les necessitats dels infants romanís. Addicionalment, altres assoliments han estat els següents:

- Construcció d'una xarxa de voluntaris romanís i no romanís per fer treball de camp per crear nous agrupaments escoltes, impulsats per líders locals positius.
- Suport a la formació d'educadors romanís.
- Activitats per a escoltes romanís i no romanís a Eslovàquia.
- Activitats especials per a infants no escoltes –romanís i no romanís– per a aprofundir sobre responsabilitat i tolerància cultural. Fins el moment, han participat més de 800 persones.
- Els líders escoltes romanís participen en l'actualitat en esdeveniments escoltes nacionals i internacionals i en oportunitats formatives.
- Les escoles i el professorat han dit que, entre els romanís que són escoltes, ha millorat el comportament i l'assistència a l'escola, al llarg dels cursos acadèmics. El nombre d'estudiants que continuen els seus estudis a les escoles de secundària també ha augmentat.
- Els pares d'escoltes romanís han observat que el seu comportament ha canviat cap a millor, manifestant un major respecte cap als seus pares i disposició per ajudar a casa i a la comunitat.

²⁷ Font: 'Promising Practices. Scouting in the Roma Community in Slovakia' (A2).

A més, hi ha 651 membres nous i, com a resultat, els número de membres associats a Slovensky Skauting a Eslovàquia ha augmentat un 6% .

d) Hong Kong: Escoltisme a les presons per a joves delinqüents²⁸

Un petit exemple de pau i drets humans és de l'associació escolta de Hong Kong, que des del 1988 ha estat treballant amb la "Cape Collinson Correctional Institution" (Hong Kong Island) i el "Lai King Training Centre" (New Territories), centres on els delinqüents juvenils estan complint la seva condemna. Molts països tenen problemes de com rehabilitar la gent jove marginalitzada, en especial un cop ha delinquit, i aquesta gent sovint després de passar per centres torna cap al crim. El projecte parteix de la base que l'escoltisme té la capacitat de realitzar un impacte positiu en les vides d'aquests joves, abans o després que hagin delinquit.

En aquest projecte de Hong Kong, un equip de caps (educadors) escoltes han muntat grups escoltes en aquestes presons per als delinqüents juvenils. El programa que han establert és un programa escolta real, amb activitats a l'exterior, formació en habilitats, sistema de patrulles i desenvolupament del lideratge. El programa escolta s'ofereix a tots els reclusos, però com és norma a l'escoltisme aquests s'hi han d'unir voluntàriament.

Els supervisors dels centres han comunicat una millora notable en el comportament dels reclusos, en la seva atenció cap a la millora personal i en la seva autoconfiança. Entre 1988 i 2004 uns 2.000 joves han participat en aquest programa i segons assegura l'associació cap d'ells ha tornat a delinquir des de la seva posada en llibertat dels centres correccionals. Al Regne Unit l'escoltisme ha desenvolupat un projecte similar: "The Essex Experience".

e) Bòsnia: 2000 PaxAn²⁹

El darrer dels exemples de pau i drets humans és el projecte Bosnia 2000 PaxAn, impulsat conjuntament per associacions escoltes de França i d'Alemanya i la federació escolta de Bòsnia-Herzegovina. El projecte consistia en un programa d'intercanvi entre joves serbis, croates i musulmans de Bòsnia i Hercegovina i joves alemanys i francesos, amb el suport dels líders de les dues organitzacions escoltes de la zona –a la República Sèrbia i a la Federació croato-musulmana.

La iniciativa, que buscava pal·liar les rancúnies acumulades dels joves de cadascuna de les comunitats, tenia a més dos objectius estructurals: Establir un partenariat durable entre les dues associacions de les comunitats enfrontades, en termes d'educació i revisió del programa educatiu; i cercar recursos financers per a poder desenvolupar unes bases a llarg termini.

A l'intercanvi "Bosnie 2000 PaxAn", que es va dur a terme del 29 de juliol al 13 d'agost de 2000 a la República de Bòsnia i Hercegovina, hi van participar 750

²⁸ Font: 'The Bottom Line. All my Scouts... are in prison! (Hong Kong)' (A2).

²⁹ Font: 'The Bottom Line. Never again! "We do not remember - but we were told"' (Balkans War) (A2).

serbis, 100 francesos i alemanys i 70 escoltes de la federació. L'esdeveniment, que va tenir força impacte mediàtic –va comptar amb la visita del primer ministre–, es va considerar com una senyal important del paper dels escoltes de Bòsnia i Hercegovina com a capdavanters en el restabliment de la pau als Balcans.

1.3. Desenvolupament comunitari

1.3.1. *Valors de desenvolupament comunitari*

La idea del servei a la comunitat i la sensibilitat pel medi ambient són, també, dos eixos fundacionals del moviment escolta. Per una banda, la vocació de servei a la comunitat ha estat la principal eina d'educació en la ciutadania emprada per l'escoltisme, simplificada en el text de 1908 amb la idea que cada escolta havia de fer una "bona obra" cada dia. Aquesta lògica de servei a la comunitat s'ha desgranat anant del local al global en quatre nivells: el servei a la comunitat, el desenvolupament comunitari –és a dir, la contribució al desenvolupament de la comunitat pròpia–, l'educació per al desenvolupament –és a dir, la sensibilització respecte el desenvolupament de les altres comunitats–, i la cooperació al desenvolupament –és a dir, la corresponsabilització amb el desenvolupament d'altres comunitats³⁰. D'una altra banda, la vinculació d'escoltisme i medi ambient és fonamental per dues raons. La primera, perquè l'escoltisme té en la natura el seu espai educatiu per excel·lència. En paraules de Baden-Powell (1922),

«And yet in it all there is life and sensation, reproduction, death and evolution going on steadily under the same great law by which we ... are governed. Man has his Nature-comrades among, the forest plants and creatures. For those who have eyes to see and ears to hear, the forest is at once a laboratory, a club and a temple».

I la segona, perquè és una constant del moviment el compromís per a preservar el medi natural: «By instilling love and respect for nature among millions of children and young people that have passed through its ranks, Scouting has made an extremely significant contribution to the present momentum of the environmental cause throughout the world»³¹. Tot i ser un element indestruïble de la identitat escolta, el treball mediambiental es du a terme fonamentalment a nivell local i a través de la vivència, pel que les pràctiques d'aquest eix es centraran més en el desenvolupament comunitari.

L'adopció de la cooperació al desenvolupament com a extensió de la idea inicial de servei a la comunitat es va iniciar en paral·lel al creixement del moviment als països en desenvolupament, al llarg dels anys 60. L'any 1971³², la Conferència Mundial d'Escoltisme va oficialitzar el desenvolupament comunitari com a part integral del programa educatiu escolta, i des d'aleshores, gradualment, ha esdevingut un aspecte fonamental als països en desenvolupament³³. Aquesta incorporació mostra la capacitat d'adaptació de l'escoltisme, que en especial als països en desenvolupament va readaptar el mètode educatiu implicant més joves al

³⁰ 'Community Involvement Resource Pack' (A2): p. 3-4.

³¹ *Scouting and the Environment* (A2): 7.

³² WOSM, 1985: 73 (resolució 14/71: Development).

³³ *Scouting: An Integrated Approach to Development* (A2): p. 3.

moviment. De fet, l'objectiu de l'escoltisme d'educar "for good citizenship" no podia obviar la realitat creixent del moviment, com explica aquest text de 1971:

«Considering that, in 57 member countries of the Scout Movement, good citizenship is inconceivable unless it were directed towards the economic development of the country, the relationship between Scouting and development becomes obvious. Economic development has become, today, the fundamental problem involved in the national-building of poor countries; by the same token, it has become the *raison d'être* of Scouting in these countries»³⁴.

La competència del moviment escolta en la cooperació al desenvolupament es deu a diversos motius³⁵. Primerament, és un moviment voluntari, el que comporta una major motivació dels participants i un és eficient dels recursos. El seu mètode educatiu afavoreix pal·liar les causes, més que no pas els símptomes dels problemes, un mètode que ha estat provat en entorns culturals i socials diversos, inclús a països en desenvolupament. El caràcter no-governamental i no-partidista de les seves associacions augmenta la transversalitat de la seva acceptació social, el que queda reforçat pel seu fort arrelament local que permet visions a llarg termini. I finalment, els lligams establerts entre escoltes dels diversos països generen interès dels escoltes dels països desenvolupats a cooperar amb escoltes de països en desenvolupament.

En aquest sentit, els beneficis dels programes de cooperació bilateral van força més enllà del projecte en si mateix: ofereixen una oportunitat als escoltes i a les comunitats dels respectius països de promoure la cooperació i l'entesa i la cultura de pau³⁶. La implicació amb el medi ambient a l'escoltisme, d'altra banda, s'ha vinculat progressivament al desenvolupament comunitari. De fet, a través d'activitats mediambientals l'escoltisme pot mobilitzar comunitats en favor de projectes constructius, generant activitats amb sentit per a molta gent jove de fora l'escoltisme. Així mateix, incrementen tant l'autoestima com la qualitat de vida de les persones que viuen en aquestes comunitats a través del seu propi esforç³⁷.

Els programes escoltes de desenvolupament comunitari es basen en la selectivitat – una aproximació a la realitat de cada país– i l'especialització –concentració del programa en sectors específics: salut, higiene, aigua i instal·lacions sanitàries; energies renovables; producció d'aliments i alfabetització; i competències laborals, formació i treball³⁸. Més que en el desenvolupament comunitari, però, és en l'efecte educatiu a llarg termini on rau el benefici per als països implicats. I en aquest sentit, les experiències han mostrat que els beneficis a llarg termini es poden millorar si les capacitats de gestió de l'associació i les habilitats dels responsables es milloren alhora que s'implementa el programa de desenvolupament³⁹. Així, la qualitat de la formació dels responsables esdevé clau per a l'èxit dels programes, i per això es prioritza com a part del propi programa; igualment, aquestes actuacions són possibles gràcies a l'assistència tècnica i al suport econòmic no tan sols de les

³⁴ *Scouting for Development (A2)*: 8

³⁵ *Community Development Programme, 1987-1989 (A2)*.

³⁶ *Scouting and Community Development (A2)*: p.4-5

³⁷ *Scouting and the Environment (A2)*: p. 10.

³⁸ *Community Development Programme 1987-1989 (A2)*: p. 3, 12-14, 22.

³⁹ *Scouting: An Integrated Approach to Development (A2)*: p. 3.

pròpies associacions escoltes, sinó també d'un gran nombre d'agències de desenvolupament, organitzacions internacionals i governs i institucions públiques, en especial dels països desenvolupats⁴⁰.

L'eficiència amb què l'escoltisme mundial va gestionar des dels inicis els projectes de cooperació es pot veure en un interessant document elaborat el 1982 per la veterana agència nord-americana USAID (United States Agency for International Development): "Evaluation Report: USAID Grants to US Foundation for International Scouting"⁴¹, que exposa els resultats d'una auditoria externa encarregada per a conèixer l'ús que el World Scout Bureau havia fet dels més de 1,8 milions de dòlars que havia rebut des de 1977 en dos triennis a través de la United States Foundation for International Scouting. L'avaluació dels consultors es va fer mitjançant reunions de treball a la seu de Ginebra i anàlisis de camp a set països dels 20 "target countries" on es duïen a terme programes de cooperació amb aquells fons: Egipte, Nepal, Tailàndia, Indonèsia, Kènia, Rwanda i Alt Volta. Les conclusions són directes:

«Objectives of the grants as laid out in the logical framework generally have been achieved as measured by staff growth and competence, publication of training manuals, and leadership training seminars and workshops conducted at the regional and national levels. As concern the national Scout associations in the target countries, they are now producing community development plans and concerted programs on a national level and in most of the community development is accepted as the primary scout activity»⁴².

El document d'avaluació també mostra la importància dels indicadors de desenvolupament comunitari a l'hora de fer valoracions correctes. Així, afirma, si es mesura el desenvolupament comunitari en base a l'efecte que té per a la societat com un tot, les accions de l'escoltisme no es poden considerar suficientment exitoses; en canvi, si es considera desenvolupament comunitari "la formació i orientació de joves i la provisió d'oportunitats per a activitats productives entre joves sense feina", aleshores, diu, els escoltes han estat «vastly successful».

Un dels elements que més destaca l'informe és que "els models occidentals d'escoltisme van ser deixats de banda amb l'emergència de lideratge local, duent amb ells «a sense of priorities and values appropriate to the needs of poor countries. Scout activities have thus become relevant and important to the main stream of economic development». Fins i tot afirma que, en alguns països –i cita el cas de l'Alt Volta–,

«scouting is the only form of interesting and productive activity available to the unemployed rural youth and they cling to it into their twenties. As scouts they perform community services and lead in community development and this is just enough involvement to prevent their migrating»⁴³.

⁴⁰ *Scouting and Community Development (A2)*: p. 4-5.

⁴¹ "Evaluation Report: USAID Grants to US Foundation for International Scouting" (Evaluation Report: USAID Development Program Grant and Institutional Support Grant to the US Foundation for International Scouting to Strengthen Community Development Capability). Maurice Kilbridge and Robert Smail, Washington DC, February 1982.

⁴² *Ibid*, p. ii.

⁴³ *Ibid*, p. iii.

L'avaluació que feien els consultors dels vint projectes de desenvolupament coordinats pel World Scout Bureau amb finançament dels fons nord-americans, en la línia de la política de cooperació escolta impulsada des de 1971, és clarament positiva:

«In any fair and comprehensive evaluation of the so-called community development activities of the scout associations in the "target countries" one is compelled to broaden the base of the measurement to include the education of youth, development training, employment substitution and community assistance. On this broad measure, the Scouts, in their great variety of activities and programs, are being wonderfully successful»⁴⁴.

En la mateixa línia, els consultors fan notar les discretes però efectives conseqüències del silent treball educatiu a llarg termini de les accions escoltes de desenvolupament comunitari:

«By funding the scouts' community development activities, the US Agency for International Development has more or less accidentally hit upon an extremely effective and frugal means of development training. We have dug for silver and we found gold. In the opinion of the consultants, *it is in this long-run educational effect, more than in community development projects themselves, that the national benefit lies*»⁴⁵.

Un darrer element a fer notar: els avaluadors destaquen el suport governamental dels projectes de desenvolupament en els set països visitats, i conclouen que hi ha una raó evident: «The scout associations, without exception we believe, are the largest youth organizations in each of these nations. Governments recognize their potential as instruments of development and as citizen training institutions»⁴⁶.

Amb la generalització dels projectes de cooperació al desenvolupament a l'escoltisme, el 1989 WOSM es va organitzar un fòrum de discussió a Kigali, amb l'objectiu de millorar la qualitat i quantitat de projectes de parteneriat, del qual en va sortir la "Kigali Charter", un primer text que estableix tant la igualtat entre les parts com els principis que havien de guiar els projectes, com ara «The refusal to enter into partnership with any association which support an oppressive regime»⁴⁷. Cinc anys més tard, el 1994, es va organitzar a Marrakech el simposi internacional "Scouting: Youth Without Borders, Partnership and Solidarity", que va concretar-se en la Marrakech Charter, el document de referència de l'escoltisme en cooperació. Les seves bases eren prou clares:

«Our world is becoming more and more like a *global village*, and "earth-home-land"; at the same time it is becoming a complex, troubled and fragmented planet. Partnership, with its three dimensions – a contribution to the development of Scouting, a contribution to the development of the community, and a contribution to

---

⁴⁴ *Ibid*, p. iii.

⁴⁵ *Ibid*, p. 145 (les cursives són nostres).

⁴⁶ *Ibid*, p. 144.

⁴⁷ *International Symposium "Scouting: Youth Without Borders, Partnership and Solidarity". Key Texts (A2): p. 6-7.*

the meeting of peoples and to peace – should act as a driving force in the internal dynamics of the Movement that the Strategy seeks to establish»⁴⁸.

La Marrakech Charter defineix els aspectes centrals del parteneriat en la cooperació que fa l'escoltisme, i la seva vinculació amb l'acció educativa. Igualment, fa referència a la importància de promoure parteneriats multilaterals, que incrementen l'acció educativa. Finalment, es fa referència al rol de l'escoltisme en auxili a les emergències –abans, durant i després–, i també a la necessitat d'establir contractes de parteneriat com a element regulatiu⁴⁹. La força dels projectes de cooperació va arribar al punt que, l'any 2002, a la Conferència Mundial d'Escoltisme s'afirmés que el parteneriat escolta en la cooperació al desenvolupament és «the only way of promoting genuine international solidarity»⁵⁰. El 2005 es va fer a Bangalore un seminari avaluatiu dels 10 anys de Marrakech, en què es van reforçar aspectes de la Marrakech Charter⁵¹. La precisió d'aquests documents, en especial de la Marrakech Charter, és molt avantguardista respecte la política actual de les ONG de desenvolupament. Es defineix molt detalladament la relació entre les parts, de manera que garanteix la comoditat i la igualtat de les organitzacions. Es desenvolupa la relació entre parteneriat i educació per al desenvolupament, així com la necessitat que els projectes siguin avaluats conjuntament. Finalment, s'incideix en la necessitat que el desenvolupament sigui el més sostenible i alhora eficient possible, i també que l'origen dels fons garanteixi el màxim nivell d'autonomia del projecte⁵².

En el pla educatiu, en ocasió del Jamboree Escolta Mundial d'Holanda el 1995, es va desenvolupar una eina metodològica anomenada *Global Development Village*, dirigida inicialment a joves de 14 a 18 anys. L'objectiu educatiu d'aquesta eina és, d'una banda, fer que la gent jove sigui conscient de la seva responsabilitat sobre el seu futur i el dels altres, mostrant la interdependència de les temàtiques que es tracten, i desenvolupar la seva voluntat d'actuar conjuntament amb altres persones en la mateixa línia. I segonament, facilitar l'intercanvi de coneixement i encoratjar els escoltes a implicar-se més a la comunitat on viuen⁵³.

La fórmula, generar un espai d'intercanvi entre escoltes i organitzacions externes a l'escoltisme que comparteixen valors: Amnesty International sobre drets humans, Creu Roja i UNHCR (ACNUR) sobre refugiats, una organització mediambiental sobre energia renovable, etc., de forma que es duguin a terme accions atractives i pedagògiques per als joves⁵⁴. D'aquesta manera, l'Aldea de Desenvolupament Global s'introdueix en trobades internacionals i activitats nacionals i permet

⁴⁸ *The Marrakech Charter* (A2): p. 4.

⁴⁹ *The Marrakech Charter* (A2): p. 10-11.

⁵⁰ *Partnership and Solidarity: Evaluation of the use of the Marrakech Charter* (A2).

⁵¹ *The Marrakech Charter. Bangalore Revised Edition* (A2).

⁵² *The Marrakech Charter* (A2): p. 7-9.

⁵³ *Planning Guidebook Global Development Village* (A2): p. 3, 6, 9.

⁵⁴ *Jamboree: Developing Your Own Global Development Village* (A2); *How to Organise a Global Development Village* (A2).

treballar de manera pràctica la idea d'interdependència i també els vincles amb altres organitzacions de la societat civil⁵⁵.

Per a acabar, voldria fer esment de tres documents "temàtics" seleccionats en què l'escoltisme mundial focalitza qüestions d'especial interès. Un primer, *Scouting's Involvement in the Elimination of Leprosy*, és fruit d'un acord de cooperació a llarg termini entre WOSM i l'AHM (Leprosy Relief Organisation, Munich), amb el suport de l'Organització Mundial de la Salut (WHO). Des d'una perspectiva gens assistencialista, i partint de la base que la lepra no és tan sols un problema mèdic, sinó social, el document tenia com a objectiu ajudar les associacions de països afectats per la lepra a participar en l'objectiu de reduir a cada país el número de pacients a menys d'un per cada 10.000. Diferencia clarament el rol del treballador de la salut i de l'escolta, i fomenta la idea de cooperació entre ambdós rols. I el que és més important, explica que el document difícilment pot reflectir plenament «the situation of very different countries and socio-cultural settings», pel que s'ha de considerar com una eina educativa sobre la qual innovar i compartir les millores, enviant resultats al Buró Mundial, que els processarà⁵⁶.

Un segon document és *HIV/AIDS, Fighting Ignorance and Fear*, de WAGGGS, que remarca que la SIDA és un problema social, i no pas individual: «The social context determines individual behaviour and not the other way round»⁵⁷. El document, que conté una presentació dels projectes duts a terme per associacions de WAGGGS principalment a l'Àfrica subsahariana, explicita la necessitat d'una mobilització internacional per a garantir els tractaments apropiats, cura i intervencions de prevenció de la SIDA, per a reduir l'impacte de la malaltia.

Més específicament, es centra en les noies com a les principals afectades, per diverses raons. Primer, perquè estan discriminades «in terms of education, employment, credit, health care, land and inheritance»⁵⁸; segonament, perquè es troben en una situació de menor control i independència sobre el seu propi cos i la seva sexualitat –costums sexuals, matrimonis arranats, venda per part de les seves famílies com a serventes sexuals, etc.; i finalment, perquè són també biològicament més vulnerables a la malaltia. Els projectes plantejats van dirigits doncs a l'*empowerment* de les noies, però també contempen campanyes de sensibilització i formació amb població afectada, treballadores sexuals, etc. És remarcable com destaquen que, donada l'extensió de la malaltia, en molts casos són les pròpies escoltes les afectades, i per exemple la Girl Guides Association of South Africa ha desenvolupat recursos per a ajudar noies escoltes i les seves educadores per a tractar qüestions relacionades amb l'HIV⁵⁹.

⁵⁵ Al Global Development Village del Jamboree Mundial d'Holanda es van oferir més de 50 tallers i 150 activitats als participants, amb una mitja diària d'assistència de 2.500 participants al llarg dels deu dies. (*Scouting and Peace* (A2): p. 47).

⁵⁶ *Scouting's Involvement in the Elimination of Leprosy: Resource material for National Scout Organizations* (A2): p. 1, 2, 38, 47, 48, 51, 53.

⁵⁷ *HIV/AIDS. Fighting Ignorance and Fear* (A2): p. 6.

⁵⁸ *HIV/AIDS. Fighting Ignorance and Fear* (A2): p. 7.

⁵⁹ *HIV/AIDS. Fighting Ignorance and Fear* (A2): p. 12.

Finalment, crec interessant destacar el document *Thank You – Your Giving Is Our Gratitude*, publicat per WOSM el 2005 per a exposar els projectes duts a terme per a la reconstrucció dels territoris afectats pel Tsunami a través dels diners recollits per les associacions escoltes d'arreu, establint un Tsunami Scout Aid Found. Aquest fons va rebre la resposta més gran en tota la història del moviment escolta, aconseguint 800.000 dòlars en set mesos. Aquest fons, que va seguir creixent, dona suport a 42 projectes d'organitzacions escoltes de les zones afectades, que es centren en revitalitzar fonts proveïdores de necessitats bàsiques com l'aigua potable, rehabilitació d'infraestructures i d'infraestructures comunitàries, reconstrucció d'instal·lacions educatives o repoblació mediambiental. Explica que els projectes de suport a les víctimes, en particular infants, són els que presenten el major repte, ja que demanen un alt grau de creativitat i de preparació –inclosa la rehabilitació psicosocial. Finalment, remarca que també es prepara la població cara a possibles catàstrofes similars, a través d'educar les habilitats i de formar-se per a accions d'emergència en cas de desastre natural⁶⁰.

1.3.2. Pràctiques de desenvolupament comunitari

El rol d'educació en la ciutadania de l'escoltisme fa que hi hagi una infinitat d'exemples d'implicació comunitària de les diverses associacions escoltes. Malgrat això, seguint el criteri que he establert, he seleccionat principalment casos que mostrin el compromís amb el desenvolupament comunitari sostenible a través de projectes de col·laboració entre països. Els cinc triats són el projecte d'extensió escolta fet a Kènia pels escoltes d'aquell país junt amb els britànics i canadencs; el projecte conjunt de les associacions escoltes femenines de Pakistan i Nepal sobre discapacitacions; un petit recull d'activitats de cooperació entre associacions de la regió àrab amb la col·laboració d'institucions internacionals; el projecte de solidaritat amb infants de Txernobyl els anys 1990 i 1991; i la iniciativa davant el creixement de les bandes a El Salvador, que tot i no ser transnacional mostra els esforços de trencament de barreres interiors.

a) Kènia: el programa d'extensió escolta⁶¹

El primer exemple de desenvolupament comunitari és el programa impulsat a Kènia pels escoltes de Kènia, del Regne Unit i de Canadà als anys 80, sota el títol "The Extension Scout Programme". El punt de partida són els més de 60.000 infants de carrer que hi ha a Nairobi i a altres grans ciutats de Kenya. L'objectiu doncs del programa ha estat incorporar a l'escoltisme aquells infants i joves que viuen al carrer o en circumstàncies d'extrema dificultat, oferint-los així una alternativa de vida. Els principals objectius del projecte són:

- Reunir els infants amb els seus pares o familiars sempre que sigui possible.
- Permetre a les unitats ser autosuficients, a través de la participació en projectes que generin beneficis.

⁶⁰ *Thank You... Your Giving Is Our Gratitude* (A2).

⁶¹ Font: 'Promising Practices. The Extension Scout Programme in Kenya' (A2).

- Barrejar aquests joves amb altres escoltes en activitats locals, nacionals i internacionals.

Les unitats són dinamitzades per caps escoltes molt ben formats, tant pel que fa a les tasques educatives, com en matèries específiques per fer front a la particular situació dels infants del carrer –drogaaddiccions, salut sexual dels adolescents, etc. Es porta un registre complert de cada infant participant en el programa, per tal de poder fer un seguiment dels seus progressos i detectar les seves necessitats i interessos particulars. A banda dels projectes productius, s'ha muntat una clínica que atén gratuïtament als infants participants en el projecte.

En l'actualitat i arrel d'aquest projecte, la Kenya Scout Association ha incorporat 1.200 infants i joves a formar part del Programa d'Extensió, i ha aconseguit reunir-ne 450 amb la seva família. Els membres d'aquest programa estan repartits en 24 unitats al llarg del país. Igualment, l'associació de Kènia ha inspirat i donat suport a l'associació escolta d'Uganda per tal de desenvolupar un programa similar amb els infants de carrer.

b) Pakistan i Nepal: Millora de les condicions de discapacitats⁶²

El projecte de discapacitats Sindh Sindhuli, impulsat conjuntament des de l'any 1997 per les associacions pakistanesa i nepalesa de WAGGGS, és una activitat de cooperació al desenvolupament de tres anys enfocada en la salut en què les associacions dels dos països treballen en l'altre país. En el projecte, escoltes de la província Sindh de l'associació de Pakistan treballen al districte Sindhuli de Nepal, i al seu torn escoltes de Nepal fan el mateix a la província Sindh de Pakistan, que es troba just sota el seu país. L'objectiu principal del projecte conjunt és crear consciència de comunitat global a través de compartir una mateixa problemàtica i treballar conjuntament per a millorar les condicions de salut en les dues comunitats locals.

El projecte que es du a terme a Nepal és el Sindh-Sindhuli Handicapped Project, que té com a objectiu proveir amb tractament mèdic i ortopèdic al màxim de persones discapacitades de la zona que es pugui mentre els fons ho permetin. Part del projecte han estat estudi i reconeixements i establiment de camps mèdics i quirúrgics, proveint extremitats ortopèdiques i audiòfons. En un inici, es va analitzar l'historial mèdic de vuitanta persones que vivien en la pobresa i la invalidesa. El primer cas va ser una noia de setze anys que necessitava una cama ortopèdica, i el seu tractament va començar el desembre de 1997, que posteriorment va ser transferida a una escola on va aprendre a emprar la nova cama i activitats per a poder generar ingressos.

El febrer de 1998 es va establir un camp mèdic a Sindhuli. Un equip format per un metge de Pakistan va tractar un miler de pacients, amb el suport de les noies escoltes que ajudaven a organitzar el camp i a traduir i traslladar els pacients. Es

---

⁶² Fonts: 'Building World Citizenship Projects Summary' (A2); e-mail de Lydia Mutare, WAGGGS, 10 d'abril 2007.

va descobrir que molts pacients necessitaven tractament de fisioteràpia, i així nou caps escoltes de Nepal van fer un curs de tres mesos que les capacitava per a impulsar un centre a Sindhuli amb el suport d'un equip visitant de professionals. El centre de fisioteràpia va ser inaugurat el març de 1999, i posteriorment se'n va obrir un de temporal a la zona de les muntanyes on dos fisioterapeutes van tractar majoritàriament infants. El grup va dur a terme també petites intervencions quirúrgiques a Janakpur i Sindhuli, a Nepal, i les més importants es van dur a terme a Pakistan. L'any 2000 es va organitzar un altre camp amb pacients els costos dels quals van ser coberts per operacions de recaptació de fons impulsades per les noies escoltes.

c) Països àrabs: projectes de cooperació al desenvolupament

Donada la manca de dades dels projectes de cooperació que duen a terme ja des dels anys 70 les associacions escoltes d'arreu del món, he cregut interessant reproduir alguns dels exemples que consten al recull de la Regió Àrab de WOSM "A Report on the Achievements of Cooperation Activities with Related World Organizations (1989-2004)" (A2). El document presenta diversos projectes de desenvolupament comunitari i de medi ambient impulsats per associacions escoltes de la regió de WOSM que aplega els països àrabs. Aquests són alguns dels que recull:

- *Tenir cura de les aptituds dels infants i adolescents i desenvolupar les seves habilitats creatives* (associacions escoltes de la regió juntament amb la Lliga Àrab, de 1995 fins l'actualitat) [p. 28?]. Es tracta d'un projecte transnacional que contempla activitats que, a més de cobrir les primeres necessitats –vacunacions, treball amb infants del carrer, purificació d'aigua, etc.–, fa un pas més enllà i fomenta la creativitat dels infants.

- *Accions en salut reproductiva i prevenció de la SIDA*. Hi ha diverses iniciatives en aquest sentit: (i) Presa de consciència sobre Salut Reproductiva, on hi participen associacions escoltes de Jordània, Emirats Àrabs, Bahrain, Tunísia, Sudan, Palestina, Marroc i Líban, junt amb el Fons de Nacions Unides per a la Població (UNFPA), de 1997 fins ara; (ii) Projectes de control de la SIDA, participant-hi associacions escoltes de Marroc, Tunísia, Líbia, Qatar, Sudan, Iemen, Jordània, Líban i Egipte, amb diversos parteneriats (Organització Mundial de la Salut des del 87, Federació Internacional de Societat de Creu Roja i Mitja Lluna Roja entre 1990-99, Programa de Nacions Unides per a la SIDA des del 2000, Programa de Desenvolupament Humà de Nacions Unides des del 2001).

- *Consulta Jove Àrab sobre Presa de Decisions* (14 associacions escoltes de la regió juntament amb la UNESCO, de 1997 fins ara) [p.42]. És una iniciativa de formació d'educadors escoltes en els processos de presa de decisions, dissenyant un marc en el qual l'escoltisme pugui contribuir a preparar gent jove per a participar als processos de presa de decisions.

- *Accions de protecció del medi ambient* (associacions escoltes de la region juntament amb la UNICEF, de 1994 fins ara) [p. 32-33]: Es tracta de divuit

projectes que tenen com a objectiu la presa de consciència sobre la protecció del medi ambient i l'atenció als entorns naturals en àmbits com la protecció de les platges i la preservació de zones naturals sense edificar.

*d) Operació Txernòbil: reacció solidària davant la catàstrofe nuclear*⁶³

El quart dels exemples és l'acció de solidaritat que va organitzar l'escoltisme mundial a nivell europeu (WOSM i WAGGGS) davant l'accident de la central nuclear de Txernobil, a Bielorrússia (aleshores Unió Soviètica). Responent a la crida de les autoritats soviètiques i canalitzada per la UNESCO d'organitzar vacances fora de la zona contaminada a tants infants com fos possible, les regions europees de WOSM i WAGGGS van impulsar l'operació "Solidarity with the Children of Chernobyl", amb el suport de la fundació suïssa "Pro-Victims". La mobilització dels infants va comptar amb el suport de l'aviació de l'exèrcit soviètic, i es va concretar el 1990 en l'organització de campaments conjunts per a un total de més de 1.200 infants i 75 educadors a Alemanya, Bèlgica, Dinamarca, Espanya, França, Gran Bretanya, Grècia, Holanda, Irlanda, Islàndia, Itàlia, Luxemburg, Noruega, Suècia, Suïssa i Xipre. L'any següent la xifra va augmentar a 1.560, junt amb 165 educadors, i als països citats s'hi van afegir Austràlia, Corea, Japó i Malta.

Deponent del país en qüestió, la coordinació de l'operació es va dur a terme per grups d'entre dues i vint persones, en plena cooperació amb el Children's Fund soviètic. La UNESCO va enviar cartes a totes les embaixades informant oficialment que la iniciativa s'organitzava sota els seus auspicis, i les ambaixades soviètiques es van mobilitzar proveïnt intèrprets i traduïnt documents, facilitant serveis mèdics i ajudant amb la tramitació de visats. El programa va ser dissenyat de manera que incloïa diverses activitats, algunes de les quals per a la delegació en conjunt, i moltes d'elles per a petits grups que interactuaven infants de Txernobil amb escoltes locals. Així, es van fer campaments, hospitalitat a cases particulars, visites conjuntes a les zones, esdeveniments esportius, etc. La durada de les visites van variar entre els 20 i els 40 dies, deponent del país d'acollida.

Un 60% dels infants participants de les delegacions tenien problemes mèdics: anèmia sanguínia, migradesa de visió, símptomes de deficiències cutànies, problemes cardíacs i fatiga i predisposició a les infeccions. Les activitats van incloure atenció mèdica per a tots els infants que es trobaven malament i es va fer tot el possible per a millorar el seu estat de salut. En l'avaluació de la iniciativa es remarcava com a resultats més exitosos la millora de l'estat de salut de molts infants, els efectes educatius en els nois i noies participants tant soviètics com dels països acollidors –incloent els lligams d'amistat que s'hi van generar– i la sensibilització de les opinions públiques de cada país respecte de la catàstrofe de Txernobil.

Els dirigents de l'escoltisme mundial, al seu torn, destacaven el fet històric que després que l'escoltisme hagués estat prohibit a la Unió Soviètica des dels anys 20,

⁶³ Fonts: WOSM Secretary General Monthly report, May 1990, December 1990; "Scout Movement Launches Operation of Solidarity with Youth of Chernobyl", Press Release, WSB, 21 June 1990. "Solidarity with Youth of Chernobyl 1991. Consolidation of Evaluation Forms", WSB, desembre 1991.

ara fos cridat a ajudar els joves soviètics i hagués estat capaç en menys de dos mesos de mobilitzar una vintena de països per a fer-ho. El president del Sòviet Suprem (parlament), Lukhianov, els va agrair públicament el suport i va desitjar tots els èxits a l'escoltisme mundial arreu del món "i a la Unió Soviètica"⁶⁴. L'avaluació de l'activitat també remarcava que arrel de la iniciativa havia incrementat l'interès per l'escoltisme a Bielorússia, Ucraïna i a Rússia. Després de la caiguda del mur de Berlín, a finals de 1989 ja havien començat els intercanvis entre pioners soviètics i grups escoltes del nord d'Europa. De fet, el setembre de 1989, dirigents de la Komsomol (Unió Comunista de la Joventut) van comunicar al representant del World Scout Bureau que les organitzacions juvenils eren lliures de promoure les seves activitats a la Unió Soviètica⁶⁵.

*e) El Salvador: Escoltisme com a alternativa a les bandes*⁶⁶

El darrer exemple de desenvolupament comunitari és el projecte impulsat el 2001 per l'associació escolta de El Salvador anomenat "Brigades de Solidaritat. L'existència d'una guerra civil fins els tractats de pau de 1992, la pèrdua de valors socials degut a les migracions internes i l'accelerat desenvolupament urbà van contribuir a generar a El Salvador una important cultura de la violència, com a conseqüència de la qual els joves van respondre organitzant-se en bandes.

Davant aquesta situació, l'associació escolta d'El Salvador va convidar estudiants d'entre 15 i 20 anys de diferents escoles amb bandes rivals a participar en un campament de vacances, oferint l'opció de triar les Brigades de Solidaritat enlloc de les bandes. Des d'abril de 2001 fins el maig de 2004, uns 3.600 joves van participar en els camps, focalitzats en el treball en equip. Al llarg de la durada del campament, els joves treballaven en petits grups anomenats "brigades de solidaritat", encarregades d'organitzar activitats i de treballar conjuntament. Les activitats ofertades estaven dissenyades per a ajudar els joves a ser creatius, a desenvolupar formes no violentes d'expressió, a aprendre sobre els altres i a valorar les seves diferències.

Des d'abril de 2001 fins a gener de 2004, s'havien realitzat cinc camps, amb la participació de 800 joves no escoltes i 200 escoles, cadascuna amb una població d'uns 600 estudiants. Val a dir que, tot i que no era l'objectiu principal del projecte, alguns dels participants van decidir fer-se escoltes. El programa estava focalitzat en cinc mòduls: integració; treball en equip; convivència en la brigada; aprenentatge d'habilitats útils; i servei a la comunitat.

L'associació escolta d'El Salvador va establir un partenariat amb el Ministeri d'Educació del país per tal d'adaptar per a les escoles l'estructura dels campaments i algunes de les activitats. D'aquesta manera, un cop retornats a les escoles, els estudiants creen "brigades" formades per joves participants als campaments i per joves que no ho són, creant un efecte multiplicador. La Brigada organitza activitats socials, diàleg interescolar, projectes de servei comunitari, etc.

⁶⁴ WOSM Secretary General Monthly Report, December 1990

⁶⁵ WOSM Secretary General Monthly Report, November 1989.

⁶⁶ Font: 'Promising Practices. Scouts Combatting Conflict in El Salvador' (A2).

Es calcula que hi ha hagut uns 400 estudiants que s'han fet membres de les brigades. A més, s'ha format 950 membres de l'equip acadèmic escolar en tècniques d'educació no formal –escoltisme–, persones que també han guanyat experiència en tècniques de resolució de conflictes. Segons els comunicats de la Policia Nacional Civil, la participació d'estudiants en esdeveniments violents s'ha reduït un 80% des del 2001.

1.4. Legitimació d'institucions internacionals

1.4.1. *Valors de legitimació d'institucions internacionals*

L'escoltisme mundial es va formalitzar legitimant l'establiment d'institucions internacionals. No es tracta d'una afirmació òbvia. Cal tenir en compte que quan el 1920 es constituïa l'organització mundial d'escoltisme, la majoria d'associacions escoltes havien estat promogudes o protegides per institucions estatals, en molts casos poc propenses a legitimar cap marc per sobre l'Estat-nació. Malgrat que ja ho he exposat al Marc històric, he de tornar a insistir amb el lligam entre l'escoltisme i la Societat de Nacions (*League of Nations*). En efecte, aquesta institució, precedent de Nacions Unides i promoguda després de la I Guerra Mundial pels governs britànic i nord-americà, va ser establerta el 1919 a la Conferència de Pau de París, sota el Tractat de Versalles, «to develop cooperation among nations and to guarantee them peace and security». El propi Baden-Powell, que imaginava l'escoltisme com el moviment juvenil de la *League of Nations*, no va ser aliè a la reacció contrària a aquesta idea per part dels prohoms que promovien l'escoltisme britànic, que s'hi oposaven com també s'havien oposat a organitzar el Jamboree de 1920, desencadenant de la formalització de l'escoltisme mundial⁶⁷. Malgrat això, és evident la intenció de Baden-Powell en lligar els ideals de l'escoltisme mundial amb els de la Societat de Nacions, com es veu en la carta de 1919 que el propi fundador de l'escoltisme va escriure a l'alcalde de Londres i membre de l'associació promotora de la *League of Nations*:

«I need scarcely say how, in common with most people, I am anxious to do anything to make the League a living force. ... Through the Boy Scout and Girl Guide Movement we have already instituted ... the training of young citizens of the different countries to think in terms of peace and good will towards each other, so that the League of Nations shall, in the next generation, be a bond between peoples rather than a pact between Governments»⁶⁸.

La darrera expressió de la cita, "que sigui un vincle entre pobles/gents enlloc de ser un pacte entre governs", denota el caire cosmopolita dels ideals del fundador de l'escoltisme, en contraposició a la visió internacionalista, segons la qual l'important és una societat internacional d'Estats.

Dos anys després que el 1945 es constituís l'Organització de les Nacions Unides, es va concedir a l'Organització Mundial del Moviment Escolta i a l'Associació Mundial de

---

⁶⁷ SICA, 2006: 24-25.

⁶⁸ Arxius de la Scout Association britànica, Box "Co-operation-League of Nations", Chief Scout to Lord Mayor of London, 23 September 1919. Citat a SICA, 2006: 23.

Guies Escoltes estatus consultiu a l'ECOSOC (United Nations Economic and Social Council), junt amb 41 altres grans ONG internacionals. Des d'aleshores, diversos òrgans i agències de Nacions Unides han creat comitès consultius amb ONG internacionals, en gran part dels quals l'escoltisme mundial hi és present⁶⁹. L'autoritat de l'ECOSOC, però, abasta prop del 70% dels recursos humans i financers de tot el sistema de Nacions Unides, a través de la coordinació de la tasca de 14 agències especialitzades, 10 comissions funcionals i cinc comissions regionals. L'any 1998 l'ECOSOC va establir l'estatus consultiu general, que tan sols va ser atorgat a un centenar d'organitzacions de les més de dues mil que ja tenien estatus consultiu. WOSM i WAGGGS van ser dotades d'aquest estatus consultiu general, el que els possibilita assistir a totes les conferències de Nacions Unides i reunions preparatòries, així com poder fer intervencions orals o escrites al Consell Econòmic i Social⁷⁰.

Les agències de Nacions Unides amb què l'escoltisme mundial coopera actualment, a través de les dues organitzacions mundials, són les següents: UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation); UNICEF (United Nations Children's Fund); UNDP (United Nations Development Program); WHO (World Health Organisation); FAO (Food and Agriculture Organisation); ILO (International Labour Organisation); UNHCR (United Nations High Commissioner for Refugees); UNEP (United Nations Environment Program); UNAIDS (United Nations Program on HIV/AIDS); UNFPA (United Nations Population Fund)⁷¹. Per al sistema de Nacions Unides, l'escoltisme mundial és un partner important. És difícil trobar altres organitzacions que arribin i impliquin a tants milions de joves com a membres actius, en pràcticament tots els països i territoris del món, a escala local, sigui al camp o a la ciutat. Molt poques ONG internacionals, igualment, treballen en una varietat de temes rellevants per a tants òrgans de les Nacions Unides⁷². La col·laboració de l'escoltisme mundial amb el sistema de Nacions Unides també passa per altres canals, particularment els diversos fòrums, comitès i iniciatives d'implicació de les ONG internacionals, com són la Conference of NGO in Consultative Relations with the UN (CONGO), de la qual tant WOSM com WAGGGS són membres del Board, o el UNICEF NGO Standing Committee⁷³.

Les dues organitzacions mundials tenen documents i recursos educatius per a promoure la participació de les associacions nacionals i els agrupaments en projectes impulsats per les agències de Nacions Unides, com ara "How to work with the United Nations", de WAGGGS (2002), o "Scouting and United Nations: Relations, Partnerships and Initiatives. A Guide for National Scout Organisations", de WOSM (2005). En aquests documents, a banda d'exposar la cooperació entre

⁶⁹ *Scouting and the United Nations* (A2): 6.

⁷⁰ *Scouting and the United Nations* (A2): 14.

⁷¹ Aquesta llista de 2005 tendeix al creixement. Segons WOSM, «The presence of Scouting within the UN system is largely spread throughout the traditional areas of development, environment, culture and peace. Due to the global approach of our youth programme, in particular the new programmes and projects (Gifts for Peace, Scouts of the World, etc.), and to necessity of keeping up with the needs and interests of young people, we are in a process of extending our relationships, and perhaps, partnerships to other fields and agencies such as disaster relief and humanitarian affairs, meteorology and disaster prevention, climate change, space and its pacific use». *Scouting and the United Nations* (A2): 41.

⁷² *Scouting and the United Nations* (A2): p. 13.

⁷³ *Scouting and the United Nations* (A2): p. 39-41; "International Education Kit" (A2): Section 3, p. 1.

l'escoltisme mundial i el sistema de Nacions Unides, es mostra com les associacions nacionals poden treballar amb les agències de Nacions Unides, explicant com demanar estatus consultiu a l'ECOSOC i al Departament d'Informació Pública (DPI) de Nacions Unides, o com signar memoràndums d'entesa amb una agència, o fins i tot com crear propostes de parteneriat, a banda de la participació en els projectes que la pròpia organització mundial impulsa. En la mateixa línia, la unitat d'External Relations and Partnership del World Scout Bureau ha publicat dos documents de difusió⁷⁴ sobre les principals activitats que es duen a terme a nivell mundial en parteneriat amb agències de Nacions Unides o amb altres organitzacions, per tal d'encoratjar els seus membres a participar-hi o a impulsar-ne de noves. Una experiència especialment novedosa és el programa de WOSM "Scouts of the World", dirigit a joves d'entre 15 i 26 anys, escoltes i no escoltes, amb l'objectiu de contribuir a la implementació dels objectius emanats de la Declaració del Mil·lenni aprovada l'any 2000 per l'Assemblea General de Nacions Unides⁷⁵.

WOSM destaca tres reptes en què es fonamenta la seva col·laboració amb el sistema de Nacions Unides: Un primer, que aquestes relacions només tenen sentit en tant que enforteixin la qualitat del treball educatiu de l'escoltisme –que és la seva raó de ser; segon, que han de permetre fer sentir la veu de les persones joves en els processos de presa de decisió nacionals i globals; i finalment, i en absolut menys important, «The third challenge is wider and global. It relates to our possible influence, as an organisation of civil society, on the evolution of world governance structures and policies»⁷⁶.

Complementàriament⁷⁷, WOSM i WAGGGS formen part de xarxes d'organitzacions no-governamentals internacionals, amb qui comparteixen propòsits i objectius, i a través d'aquesta col·laboració promouen tant el moviment escolta com alhora tracten temàtiques globals i contribueixen «to the formation of world policies»⁷⁸. Una d'aquestes xarxes és des de 2004 l'International Coordination Meeting of Youth Organisations (ICMYO), una xarxa informal d'organitzacions juvenils internacionals "membership-based", democràtiques, representatives i capaces de rendir comptes, que es reuneix un cop l'any per tal de reforçar la cooperació entre elles i coordinar la influència política en processos globals de polítiques de joventut⁷⁹. Una xarxa més *policy-oriented* és la ja citada Alliance of Youth CEOs (*Chief Executive Officers*), creada el 1997 sota el lideratge de WAGGGS i WOSM, i que aplega els CEO de quatre grans organitzacions juvenils: WOSM, WAGGGS, YMCA i YWCA⁸⁰, així com de Creu Roja⁸¹ com a gran moviment humanitari amb una forta tasca cap

⁷⁴ 'External Relations and Partnership': 'April Report' and 'October Report' (A2).

⁷⁵ Circular 33/2004, World Scout Bureau. Els vuit "Millennium Development Goals" adoptats per l'Assemblea General de Nacions Unides són: 1. Eradicate extreme poverty and hunger; 2. Achieve universal primary education; 3. Promote gender equality and empower women; 4. Reduce child mortality; 5. Improve maternal health; 6. Combat HIV-aids, malaria and other diseases; 7. Ensure environmental sustainability; 8. Develop a global partnership.

⁷⁶ *Scouting and the United Nations*, (A2): 41.

⁷⁷ «Our work with the UN system is not exclusive; nothing can be achieved in isolation in a globalising world. This is why collaboration with other inter-governmental and non-governmental institutions and organisations is also important». *Scouting and the United Nations* (A2): 41.

⁷⁸ "Internacional Education Kit" (A2), Section 3, p. 1.

⁷⁹ *Scouting and the United Nations* (A2): 40.

⁸⁰ YMCA: World Alliance of Young Men's Christian Associations; YWCA: World Young Women's Christian Association.

⁸¹ The International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies.

als joves, i de la International Award Association, que és un programa juvenil a nivell mundial; el 2000 s'hi va afegir el CEO de la International Youth Foundation, la més gran fundació internacional centrada en els joves.

L'habilitat de l'escoltisme mundial de promoure aquesta aliança rau en la seva funció d'incidir en l'agenda global com a grup, enlloc de fer-ho l'escoltisme sol, defensant però els plantejaments de l'escoltisme mundial sobre polítiques a llarg termini a escala global. Cal remarcar que les declaracions d'aquesta aliança són signats pels caps executius, i no representen un acord de la conferència o el comitè mundial. En cert sentit, aquesta fórmula va servir perquè els caps executius forcessin la por de les organitzacions mundials a fer *advocacy*.

La primera declaració de l'Aliança (1997) va ser per a promoure el concepte d'educació no formal ja definit per la UNESCO i demanar als governs que promoguessin polítiques educatives que anessin més enllà de l'escola; la segona (1999) va ser per a demanar l'establiment de polítiques nacionals de joventut a llarg termini; la tercera (2001) reivindicava el rol de les noies per a tendir a una societat amb igualtat d'oportunitats, davant la discriminació de gènere; la quarta declaració (2003) va impulsar una iniciativa per a tota l'Àfrica per a lluitar contra la SIDA, que s'ha implementat des d'aleshores; i la cinquena (2005) tractava sobre la participació de la gent jove en els processos de presa de decisió, reclamant una cultura democràcia que comencés pels més joves⁸². Dues consideracions respecte aquests documents. Una primera, que signifiquen una presa de postura de l'escoltisme mundial com a *advocacy group*, encara que només sigui a través dels seus CEO: no és imaginable que unes declaracions que es fan al llarg de gairebé deu anys es puguin entendre com una simple acció del CEO independent de l'organització que encapçala. I una segona, que els documents tracten amb normalitat el fet de prendre les agències de Nacions Unides com a referència a escala global. De fet, la declaració fundacional ("The Education of Young people"), com ja he explicat anteriorment, adopta la categorització d'educació elaborada per la UNESCO als anys 70 i la posa d'actualitat per a clarificar la força de l'educació organitzada que es fa fora de l'escola. El document i la iniciativa sobre HIV/SIDA és un pas més enllà de la declaració, i els tractaré en la part de pràctiques.

1.4.2. Pràctiques de legitimació d'institucions internacionals

Legitimar institucions internacionals és una de les accions més contundents en prou d'una ciutadania global. Sense institucions i marcs de referència globals, la ciutadania global queda mancada de referent i esdevé tan sols un posicionament moral. Con ja he esposat, des de la seva formalització el 1920 l'escoltisme mundial no ha deixat de legitimar institucions internacionals a través del reconeixement i reforçament de la seva autoritat i del treball conjunt amb elles. Els exemples que he desenvolupat en aquest punt són quatre: primer, les relacions de reconeixement mutu de l'escoltisme mundial i la *League of Nations* a la dècada dels 20; segonament, l'acció coordinada per a combatre la SIDA a l'Àfrica; en tercer lloc, el projecte de treball conjunt amb el Banc Mundial; i finalment, el projecte *Scouts of*

---

⁸² Alliance of Youth CEOs, 1997, 1999, 2001, 2003, 2005.

the World en el marc dels Objectius del Mil·lenni de Nacions Unides. Cal fer notar que en aquesta mateixa direcció l'any 2003 s'havia convocat el simposi "Scouting and the Humanisation of Globalisation", dirigit als països àrabs, africans i europeus sota l'impuls de l'associació escolta algeriana i WOSM, amb el suport del Govern d'Algèria⁸³. Aquest simposi, que volia treballar els àmbits de medi ambient, desenvolupament sostenible, pau i solidaritat, preveia convidats d'associacions escoltes, d'una desena d'agències de Nacions Unides i de les grans associacions juvenils internacionals⁸⁴. Finalment, però, problemes d'estabilitat governamental van impedir que s'arribés a celebrar.

a) *Escoltisme mundial i League of Nations: reconeixement mutu*⁸⁵

El primer dels exemples és la interacció entre l'escoltisme mundial i la League of Nations els anys 20. Avui, dir que una ONG internacional coopera amb el sistema de Nacions Unides no té res d'extraordinari. Als anys 20, però, quan la Societat de Nacions era un primer i tímid intent de crear marcs globals de legitimitat, les interaccions d'aquesta amb l'escoltisme mundial esdevenen més rellevants.

A l'arxiu de la League of Nations, al Palais des Nations de Ginebra, s'hi troba l'informe que van fer els delegats de la League que assistien a la Conferència Escolta Internacional celebrada el 1924 a Dinamarca. Els extractes de l'informe, així com la reproducció de les seves al·locucions al plenari, mostren la complicitat entre ambdues institucions, l'interès de la League de comptar amb el seu reconeixement i la predisposició de l'escoltisme mundial de donar-l'hi.

En el seu discurs, el representant de la League, Dr. Nitobe, explicava com el 1923 l'assemblea de la League –composada per governs estatals– havia adoptat per unanimitat una resolució demanant als governs que facilitessin els viatges dels escoltes quan anaven d'un país a l'altre. Igualment, comentava que dins el Secretariat de la League s'havia creat un "Advisory Committee on Boy Scouts, Girl Guides and Youth Organisations". Després d'això, afegia:

«All this shows the interest which the League of Nations is taking in the Scout movement and the brotherhood of youth. This interest will, you may be sure, increase as the points of contact between the boy scout and the League grow closer and more frequent, and perhaps the League can be of assistance to a movement which stands like yours so pre-eminently and so effectively for international co-operation, fraternity between peoples and universal peace»⁸⁶.

En el seu informe al secretari general de la League, Nitobe destacava l'efecte positiu que tenia el reconeixement de la League cap a l'escoltisme, que reforçava la visió cosmopolita de l'incipient moviment educatiu que tan sols feia quatre anys que s'havia formalitzat com a organització mundial.

⁸³ 'Scouting and the Humanisation of Globalisation' (A2).

⁸⁴ 'Scouting and the Humanisation of the Globalisation': letter from the General Commissioner of the Algerian Scouts' (A2).

⁸⁵ 'Report to the Secretary General: Report of the League representatives to the Third International Scout Conference, Copenhagen, August 1924'. Document núm. 38.191, arxiu de la Societat de Nacions, Ginebra.

⁸⁶ *Ibid.*, p. 3.

«There can be no doubt that the interest which the League of Nations has displayed in the Boy Scout and Girl Guide Movements has had a great effect in directing the attention of the leaders of these Movements to the importance of international fraternity. The very "leitmotif" of this Third International Scout Conference has been international co-operation and brotherhood. Every one of the 34 national delegations seemed fully to realise that it was their bounden duty to educate the young people committed to their charge in the ideals of international co-operation and human solidarity. This spirit was not so apparent at the international Conference of 1920 (London) and 1922 (Paris). Therefore some influences must have been at work, and the greatest of these influences is, we believe, the kindly interest shown by the League of Nations in the Boy Scouts and Girl Guide Movements»⁸⁷

De la mateixa manera, Nitobe es pregunta si l'aposta exitosa feta per la League cap a l'escoltisme no es podria repetir amb altres organitzacions que arribessin a segments de població a què l'escoltisme no arribava:

«Should not this experiment, which was proved so successful in the case of one large organisation, grouping over three million young people throughout the world, be repeated in the case of other similar organisations, grouping other classes of young people which the Boy Scout and Girl Guide Movements may, for the present at least, be unable to reach?»⁸⁸

La següent Conferència Escolta Internacional, celebrada a Suïssa el 1926, ja aprovava amb normalitat algunes resolucions⁸⁹ directament reforçadores de la *League of Nations*. Una d'elles demanava fins i tot que les associacions fessin *advocacy* davant dels seus representants governamentals a la League of Nations per a assegurar l'acompliment d'un acord ja pres:

«The Conference strongly supports the resolution of the League of Nations Advisory Committee for the protection of children that in future town planning the question of the provision of open spaces for recreation and of swimming baths be kept in view and requests the members of the conference to bring this matter to the notice of their respective national delegates to the League of Nations»⁹⁰.

Igualment, una altra resolució donava suport en nom de la conferència a la declaració sobre els infants del Comité d'Entente des Grandes Associations Internationales, declaració que contenia el següent paràgraf:

«"The child must learn that civilisation has been, and still remains the common work of all the peoples, including those which in history have been most strongly opposed; and that, from the consciousness of this common heritage, and the desire to maintain and develop it, notwithstanding divergences, the League of Nations came into being"»⁹¹.

---

⁸⁷ *Ibid.*, p. 15.

⁸⁸ *Ibid.*, p. 15.

⁸⁹ Per alguna raó, aquestes resolucions no estan reproduïdes a la compilació de resolucions citada com a WOSM, 1985; el text citat, per tant, s'extreu del Report original de 1926.

⁹⁰ Resolució 18/26. 'Resolutions Adopted by the Fourth International Scout Conference', International Boy Scouts Bureau, 1926. Arxiu del World Scout Bureau.

⁹¹ Resolució 19/26. 'Resolutions Adopted by the Fourth International Scout Conference', International Boy Scouts Bureau, 1926. Arxiu del World Scout Bureau.

b) *L'emancipació dels joves africans per a combatre la SIDA*⁹²

El segon dels exemples és una iniciativa de l'escoltisme mundial impulsada el 2003 en el marc ja exposat de la xarxa informal Alliance of Youth CEOs. D'entre les diverses iniciatives que han promogut –educació no formal, polítiques de joventut, dona, participació de joves–, aquesta acció destinada a reduir la SIDA a l'Àfrica, "The Empowering Africa's Young People Initiative", és la primera en què l'Alliance passa de l'*advocacy* a l'acció coordinada.

L'objectiu principal d'aquesta iniciativa és reduir la transmissió de la SIDA entre la gent jove (de 10 a 25 anys) al llarg d'un període d'entre cinc i quinze anys, en un nombre determinat de països africans subsaharians. La iniciativa funciona a dos nivells: expandeix programes i serveis per a joves, i reforça la capacitat de les associacions nacionals per a aplicar a escala local aquests programes. En els primers cinc anys (2003-08) la iniciativa es va començar a implementar a Ghana, Kènia, Uganda, Tanzània i Zàmbia, i a partir del tercer any s'ha estès a Senegal, Togo, Illes Maurici, Rwanda, Madagascar, Sud-àfrica, Gàmbia, Costa d'Ivori i Zimbawe, entre d'altres. Més enllà d'Àfrica, la iniciativa té el potencial de ser exportada a l'Àsia o al Carib, en països igualment castigats per la pandèmia.

La dimensió global de la iniciativa és troba en la canalització d'esforços en la lluita contra la SIDA a l'Àfrica d'associacions escoltes i no escoltes i institucions donants d'arreu. El pressupost és d'uns 48 milions de US dòlars en cinc anys per a accions en quinze països amb prop de 80 organitzacions nacionals implicades. En aquestes accions es parteix de la base que els joves són els principals agents de canvi global en aquesta matèria, i no simples receptors passius d'informació. Addicionalment, es remarca la necessitat de fer aproximacions holístiques de prevenció i tractament enfront de l'estigma i la discriminació, donant suport a persones que viuen amb la malaltia. Així mateix, fa un esment especial de la important vulnerabilitat de les noies davant la SIDA i de la necessitat de dotar-les específicament en la lluita contra la malaltia.

Els programes de la iniciativa, que busquen aturar la transmissió a través d'accions locals descentralitzades, es focalitzen en: l'educació paritària noi-noia; accions d'educació no formal que dotin de capacitats els joves per a prendre decisions, tenir autoestima, incrementar les habilitats per a viure i tractar els altres amb respecte; proveir els joves de tota la informació possible per a que puguin fer eleccions intel·ligents; fer *advocacy* i desenvolupar lideratge per a lluitar contra les pràctiques culturals nocives, l'estigmatització i la discriminació; i donar suport als infectats i als malalts de SIDA.

Com a segona fase de la iniciativa, el març de 2004 es va celebrar a Senegal el "Panafrican Youth Forum on AIDS: A Matter of Education", amb l'objectiu d'avaluar les primeres passes de la iniciativa i d'estendre-la a més països. Hi van participar el 85% de països africans, i es va valorar positivament l'experiència de treball en

---

⁹² Alliance of Youth CEOs, 2003; BERTRAND, 2004.

parteneriat a nivell local amb les organitzacions de l'*Alliance*, presentant més de quaranta plans d'acció⁹³.

c) *Escoltisme i Banc Mundial: Aprenent a treballar junts*⁹⁴

El treball de l'Organització Mundial del Moviment Escolta amb el Banc Mundial és el tercer exemple de legitimació d'institucions internacionals, tot i que des d'una postura crítica. La col·laboració, iniciada l'any 2003 en la línia de l'aposta de l'escoltisme mundial per a promoure polítiques nacionals de joventut⁹⁵, té com a objectiu dissenyar polítiques de joventut consistents a escala global, regional (continental) i nacional, i emprar l'expertesa de l'escoltisme mundial en polítiques de joventut, els seus mètodes de treball participatiu amb la gent jove i la seva generació d'accions concretes i efectives.

Per a WOSM, la política del Banc Mundial cap a infants i joves és important per l'impacte que tenen les seves polítiques en els països en desenvolupament, i justifica la col·laboració «because the WB is taking a *more "human"* approach to development (approach which involves working with people, involving them and identifying their problems, and finding solutions) and the children and young people in developing countries (that in some cases are around the 50% of the population) and also have ideas which need to be listened to»⁹⁶

Així, el Buró Mundial d'Escoltisme va decidir elaborar i implementar una estratègia juvenil, especialment en països en desenvolupament, i impulsar un procés de consulta amb organitzacions juvenils per tal de definir aquesta estratègia a escala global i local. El procés, que va durar un any, va definir els sectors on el Banc Mundial hauria d'implementar les polítiques de joventut: educació, comportament saludable, ocupació, resolució de conflictes, desenvolupament i participació en la definició de l'estratègia juvenil, així com la creació de la ICMYO per tal de tenir un espai comú i transparent de coordinació de les polítiques a dur a terme entre les organitzacions juvenils i el Banc Mundial.

Les conclusions de l'avaluació d'aquesta primera experiència de col·laboració inclouen una valoració de la importància de focalitzar en l'adquisició d'habilitats de lideratge dels joves, de la necessitat de transformació del propi Banc, i suggereix una revisió del concepte de desenvolupament amb què aquest treballa. Així, a "Designing a vision for the future", afirma que

«the humanisation of globalisation refers to an ethic of development (...), without a clear acceptance of certain principles on which we can build on, our common vision and then the priorities that will address the right issues, we can reject the proposed model of development, we might even reject development as such». ... «Visions of economic development, social development and human development are in a

⁹³ BERTRAND, 2004.

⁹⁴ Fonts: 'Circular N. 33/2004 bis, December 2004' (A2); 'Strategy News: World Scouting and the World Bank (A2); 'Youth Development & Peace 2004, Learning to work together. Review of the Dialogue between the World Bank and Youth Organisations' (A2).

⁹⁵ Alliance of Youth CEOs, 1999.

⁹⁶ 'Strategy News: World Scouting and the World Bank (A2).

constant change, to the point that we are forced to ask if it is still relevant to continue the quest for development»⁹⁷.

En el mateix apartat, el Report indica que «the WB youth strategy should be the beginning for a WB where democracy, transparency, human rights and good governance are the business of the day in the promotion of a social economy. The youth strategy if it is to succeed must be preceded by a serious reform of the World Bank».

Finalment, és important fer notar que les conclusions remarquen la necessitat que el banc Mundial reconegui els joves com a interlocutors, i que per a fer-ho tingui en compte les mancances que poden tenir en habilitats necessàries per a *advocate*: és per això, diu, que ha de promoure la igualtat d'oportunitats com a primer pas per a aquest reconeixement. En aquest sentit, considera que el World Bank Institute (WBI) pot jugar una funció importantíssima per a contribuir a l'emancipació dels joves:

«The catalogue of actions undertaken by WBI in 2003/2004 shows the real and concrete possibility that the Bank can offer to upgrade the youth leaders and youth workers in their advocacy and operational roles. This is a call for a greater and real cooperation between the youth organisations and the WBI in identifying the needs in terms of training and researches, and for using the expertise of the youth movements. Here too, this is a question of mutual recognition»⁹⁸.

d) *Escoltes del món (Scouts of the World)*⁹⁹

El quart exemple és la iniciativa *Scouts of the World*, impulsada per WOSM en el marc de la col·laboració amb el sistema de Nacions Unides i de l'estratègia per a reforçar la franja jove de l'escoltisme mundial. Es tracta d'un programa que té per objectiu ajudar les associacions escoltes a reforçar la franja adolescent i juvenil (de 15 a 26 anys), oferint a la gent jove l'oportunitat de contribuir a afrontar reptes del futur planetari en la línia dels Objectius del Mil·lenni proclamats per Nacions Unides.

En efecte, el setembre de 2000 cent vuitanta-nou països membres de Nacions Unides van adoptar la Declaració del Mil·lenni:

«We will spare no efforts to free our fellow men, women and children from the abject and dehumanizing conditions of extreme poverty, to which more than a billion of them are currently subjected. ... We believe that the central challenge we face today is to ensure that globalization becomes a positive force for all the world's people ... for while globalization offers great opportunities, at present its benefits are very unevenly shared».

Aquesta Declaració, segons el secretari general de WOSM, refereix a valors universals compartits per l'escoltisme: la llibertat, la tolerància, la igualtat, la solidaritat, el respecte a la natura i la responsabilitat compartida. Els tres grans

⁹⁷ 'Youth Development & Peace 2004, Learning to work together. Review of the Dialogue between the World Bank and Youth Organisations' (A2): p. 18.

⁹⁸ 'Youth Development & Peace 2004, Learning to work together. Review of the Dialogue between the World Bank and Youth Organisations' (A2): p. 23.

⁹⁹ Fonts: 'Circular N. 33/2004, November 2004. Scouts of the World / Youth of the World', (A2); *The Scouts of the World Award Guidelines* (A2).

reptes que identifica la Declaració del Mil·lenni per al futur del món són: (i) Pau, seguretat i desarmament; (ii) Desenvolupament i eradicació de la pobresa; (iii) Protecció del medi ambient.

Tot i que el projecte respon a dues prioritats estratègiques de WOSM –implicació juvenil i adolescència–, la idea és que vagi més enllà dels escoltes i involucri també joves no-escoltes. És per això que s’ha establert un web obert (www.youthoftheworld.net) que exposa els objectius del mil·lenni i crea una xarxa per a contribuir al seu assoliment. En aquest sentit, els impulsors volen que les organitzacions escoltes de cada país integrin el programa Scouts of the World dins les activitats de les seves branques joves. El programa ha estat desenvolupat al llarg de quatre anys, des de la declaració de l’ONU, per joves i educadors escoltes de diversos països, amb el suport de les oficines escoltes regionals.

Els elements de què es compon el programa Scouts of the World són tres. Primerament, l’*Scouts of the World Award*, una distinció –amb caràcter de motivació– basada en el sistema de progressió personal que es dona als escoltes que hagin completat mòduls formatius i períodes de treball voluntari, «proving they have acquired the motivation and skills to become real citizens of the world». En segon lloc, la *Scouts of the World Network*, una xarxa internacional de tots els escoltes que tenen l’*award* per tal que comparteixin les seves experiències i esforços i puguin ajudar-se entre ells a desenvolupar projectes de millora del món. I finalment, els premis *Scout of the World Prize* i *Youth for Development Prize*, destinats a promoure i reconèixer projectes innovadors i útils per a la comunitat desenvolupats per gent jove en els camps del medi ambient i dels objectius del mil·lenni.

La voluntat del programa és contribuir a l’assoliment de set objectius educatius per a la gent jove: l’aptitud d’explicar els principals reptes del món d’avui; la capacitat de viure i d’actuar en un context intercultural; el sentit de solidaritat i l’esperit de comunitat; l’aptitud per a trobar i analitzar la informació; autonomia i lideratge; capacitat per a emprar tècniques de negociació, mediació i resolució de problemes; aptitud per a desenvolupar i gestionar projectes col·lectius.

1.4. La World Scout Parliamentary Union (WSPU)

En molts països, les associacions escoltes fan servir per a reforçar el seu prestigi el nom i l’exemple de persones que ocupen llocs rellevants a la societat –polítics, empresaris, periodistes, dirigents associatius, esportistes, etc.– i que han estat escoltes¹⁰⁰. En una circular de Jacques Moreillon, aleshores secretari general de WOSM, presentant la publicació de Scouts Australia “Scouting: The Way to Success”¹⁰¹, que mostra més de mig centenar d’exemples d’antics escoltes, explica que no existeix una sistematització similar a nivell global, tot i que diversos països han fet publicacions semblants –cita el cas de França i el llibre *Scouts toujours*¹⁰². D’altra banda, el concepte de “successful scouts” no està exempt de polèmica, en

¹⁰⁰ Circular 9/98: “Successful” Former Scouts’, World Scout Bureau, March 1998.

¹⁰¹ *Scouting: The Way to Success*, Scouts Australia, Victoria, 1997.

¹⁰² Circular 9/98: “Successful” Former Scouts’, World Scout Bureau, March 1998.

especial a escala mundial. El que en un país pot aparèixer com a exitós –en el camp econòmic, cultural, polític...– en un altre pot tenir connotacions negatives, especialment si es tracta de topades entre països o entre religions. Addicionalment, una persona amb molt reconeixement pot ser escollida per a un càrrec públic, però enaltir el seu perfil pot ser perjudicial per a l'escoltisme si el seu comportament acaba sent moralment discutible o legalment penalitzable. En qualsevol cas, aquesta absència de dades sistematitzades impossibilita fer cap afirmació fonamentada sobre l'impacte de l'escoltisme en àmbits de responsabilitat social, amb una sola excepció: el món parlamentari. Si bé no era possible de demostrar l'alta presència que en molts països s'intuïa d'antics escoltes entre els parlamentaris, la iniciativa l'any 1991 de diversos parlamentaris, a l'entorn de WOSM i amb el seu suport, de constituir la World Scout Parliamentary Union (WSPU) va materialitzar la intuïció i fins i tot va anar més enllà.

El primer cas que es coneix d'una associació de parlamentaris antics escoltes es remunta a 1946, just després de la II Guerra Mundial, quan el cap escolta britànic va suggerir que es creés un "House of Commons Scout Club", format per antics escoltes del legislatiu britànic, per a donar suport al moviment. La iniciativa va ser exitosa, i amb el temps va adoptar el nom de "All Party Parliamentary Scout Group". Al Japó es va crear una associació similar als anys 70, que l'any 1981 va aconseguir que el govern nipó fes una donació de mig milió de dòlars a la World Scout Foundation –entitat encarregada de canalitzar suport econòmic cap a WOSM. Seguint el seu exemple, a finals dels 80 es va crear a Corea l'associació parlamentària escolta, que va treballar per a aconseguir fons per a l'organització del Jamboree Mundial que es va fer a Corea el 1991¹⁰³. Va ser en una trobada informal entre el president dels parlamentaris escoltes coreans i el secretari general de WOSM que es va plantejar crear

«A world wide network of parliamentarians from all political tendencies, with the common denominator of having been Scouts or of believing in the ideals of Scouting, ready to leave political weapons aside and willing to use their influence, both at home and internationally, to support these Scout values which had contributed to make them who they were»¹⁰⁴.

D'aquesta manera, en ocasió del Jamboree Mundial de Corea, l'agost de 1991 es va celebrar a Seul l'Assemblea Constitutiva de la World Scout Parliamentary Union, en la qual van participar seixanta parlamentaris escoltes de 22 països dels cinc continents. En aquella reunió es va aprovar la Constitució de WSPU, que estableix la seva condició d'organització internacional que uneix "associacions nacionals parlamentàries escoltes" (NSPA) –només n'hi pot haver una per cada país–, i que té com a funcions:

- To establish liaison and cooperation between NSPA of all countries
- To encourage the creation of such NSPA in countries where they do not exist
- To promote friendship amongst individuals members of NSPA, throughout the world.
- To work closely with the WOSM in areas of mutual benefit, including WOSM's relationships with governmental organizations.

¹⁰³ El treball de lobby per a aconseguir finançament va tenir prou èxit: el govern coreà va atorgar l'equivalent a 22 milions de dòlars per a finançar el Jamboree Mundial de 1991.

¹⁰⁴ 'WSPU, World Scout Parliamentary Union' (A2).

- To help National Scout Organizations in their action to support the development of Scouting in their own countries¹⁰⁵.

A Corea es va aprovar la proposta del senat xilè de celebrar la I Assemblea General de WSPU, el 1994, a Xile, on van assistir 146 parlamentaris de 55 països, i des d'aleshores s'ha reunit cada tres anys en un continent diferent: La II a Filipines (1997), en la qual van participar 200 parlamentaris de 41 països. La III es va celebrar a Polònia (2000), amb 170 parlamentaris delegats de 47 països. I la IV Assemblea es va fer a Egipte (2003), amb 130 parlamentaris de 44 països. En total, han estat 92 els països amb associacions parlamentàries escoltes que han participat a les assemblees de WSPU des de 1991. L'Annex 4 reproduïx la llista de països que van assistir a cadascuna de les Assemblees. L'estructura de WSPU establerta a la seva constitució és similar a la de les organitzacions mundials escoltes: una Assemblea General, que es reuneix cada tres anys i en la qual cada país té un màxim de dos vots; un Comitè Executiu d'entre 5 i 9 persones –totes elles membres de cambres legislatives–, que és el màxim òrgan de govern entre assemblees, escull el president, decideix el programa i prepara els continguts de l'Assemblea següent; i un Secretariat Permanent, que és l'òrgan executiu de WSPU.

L'existència de WSPU és molt rellevant: per definició constitucional, l'escoltisme és un moviment "apolític", si bé he exposat les raons per les quals crec que el significat real és "apartidista". Ara bé, la creació de WSPU significa posar en un mateix espai el moviment escolta i els parlamentaris –que, per definició, són polítics! En el seu discurs al plenari de la I Assemblea de WSPU, el rei Karl Gustaf de Suècia, president d'honor de la Fundació Escolta Mundial, insistia que,

«as WSPU has well understood and prescribed in its Constitution, only a multiparty, non-political Scout parliamentary union can help develop Scouting in each country, regionally and world wide»¹⁰⁶.

Paradoxalment, doncs, es considera possible l'existència d'una unió parlamentària "non-political" –una expressió que, certament, només pot ser entesa com a *no-partidista*. Les implicacions "polítiques" de la iniciativa parlamentària escolta mundial, però, són inevitables. Mentre, per exemple, des dels inicis Boy Scouts of America (Estats Units) ha refusat promoure la participació dels seus congressistes a WSPU per considerar que es contradiu amb la seva pràctica d'"apoliticisme" respecte del govern, el món àrab s'hi ha bolcat fins al punt que tenen una coordinació interna en forma de la Arab Scout Parliamentary Union¹⁰⁷.

L'evolució dels posicionaments de les successives Assemblees de WSPU és interessant, en tant que ha anat incrementant plantejaments favorables a la governança global més enllà de la sobirania nacional –una tendència que Boy Scouts of America ja intuïa. A la I Assemblea, a Xile (1994), es va aprovar un document anomenat "Commitment of Valparaiso", que inclou sis punts en favor

¹⁰⁵ Article 4, Constitució de WSPU. *WSPU. A second decade of action!* (A2): p. 20- 24.

¹⁰⁶ *WSPU: Final report of the 1st General Assembly* (A2): p.34 (address by King Carl XVI Gustaf).

¹⁰⁷ L'Arab Scout Parliamentary Union és especialment activa dins de WSPU: A la IV Assemblea General de WSPU, per exemple, el seu president va proposar que «if the Scout Movement is celebrating its Centenary in the year 2007 its better for us to consider this year to our union keeping no single parliament member in WSPU without a new legislation for youth as well as binding national strategy» (*WSPU: Final report of the 4th General Assembly* (A2): p. 21).

dels joves del món amb els quals els parlamentaris presents s'hi comprometen¹⁰⁸. Es pot destacar, per exemple, que el punt 3 demana que es legisli per a la promoció de la participació de la gent jove, una demanda signada per delegats de països com Turquia. A la II Assemblea, a Filipines (1997), l'eix central va ser el treball sobre el ja citat document de l'Alliance of Youth CEOs "The Education of Young People"¹⁰⁹, que promou la idea que la tasca educativa de les organitzacions d'educació no formal ha de ser tinguda en compte pels poders públics i la societat per la seva important incidència en la gent jove. A banda dels acords destinats a promoure aquest plantejament, l'Assemblea General va adoptar en la mateixa línia un acord explícitament legitimador d'institucions internacionals:

«[The WSPU shall] contribute, within the spirit of this Declaration, either directly or through the WOSM, to the work of the 1st International Conference of Youth Ministers which will be organized by the United Nations in Lisbon, in August 1998, at the invitation of the Portuguese Government, as well as to the forthcoming International conference on Education organized by International Bureau of Education (UNESCO) in Geneva in the year 2000».

La voluntat de WOSM de fer de WSPU un òrgan de pressió tant a nivell nacional com internacional es desprèn d'aquesta intervenció a la II Assemblea General de WSPU de l'aleshores vicepresidenta del Comitè Mundial d'Escoltisme, Jocelyne Gendrin, en què desgranava quines són les responsabilitats dels parlamentaris escoltes en l'establiment de polítiques de joventut també a escala internacional¹¹⁰:

- [Youth Policies] Should be the product of all elected parliamentarians (not only of the members of government) Parliamentary commissions discussing youth questions should contribute to the debates which take place in international or regional conferences organized notably by the United Nations.
- The Inter-Parliamentary Union should be requested to play a role in the preparation and implementation of youth policies at world level.
- Parliamentary commissions dealing with questions must accept to be addressed to by international youth organizations¹¹¹.

La III Assemblea General (Polònia, 2000) es va centrar en l'impuls de polítiques nacionals de joventut, una temàtica que ja planejava sobre l'Assemblea anterior i que seguia els plantejaments del segon document de l'Alliance of Youth CEOs "National Youth Policies: Towards an autonomous, supportive, responsible and committed youth"¹¹². Les conclusions d'aquesta Assemblea són molt més explícites

---

¹⁰⁸ Els sis punts són: «1. To make their best effort in order to establish a permanent dialogue with young people and their organizations, listening to what they have to say and introducing them to their parliamentary work. 2. To emphasize legislative issues that affect young people, especially issues related to education, health employment and environmental protection. 3. To legislate for the promotion of an organized participation of young people in community life and provide support to local and national youth organizations. 4. To promote non-formal education and legislate in favour of its development as an integral part of the overall educational process. 5. To make full use of all the available legislative instruments, to ensure that national youth policies become a State priority and receive the necessary long term-resources. 6. To struggle for a more equitable distribution of resources in favour of young people, their most representative organizations and State organizations responsible for applying policies that affect them». *WSPU. A second decade of action!* (A2): p. 24

¹⁰⁹ Alliance of Youth CEOs, 1997.

¹¹⁰ «Questions concerning young people cannot be dealt with only at national level; today we should have a global vision and understand the interdependence between countries, while keeping in mind the necessary attention to specific social and cultural realities of each of them». *WSPU: Final report of the 2nd General Assembly* (A2): p 31-37.

¹¹¹ *WSPU: Final report of the 2nd General Assembly* (A2): p 31-37.

¹¹² Alliance of Youth CEOs, 1999.

que les anteriors i ja apunten des de l'òrgan internacional com han de ser les polítiques que s'apliquin a cada país:

1. Education concepts and systems must be renovated and adapted to the need for an adequate training of young people.
2. The three forms of education (formal, informal and non formal) are complementary to each other.
3. *There is a need for strong advocacy programme*, which should emphasize and recognize that non formal education is a separate but *the most critical system of education*. This should include *mobilisation of financial resources* and *effective lobbying for favourable legislation* that promote the volunteer participation and voluntary work as a non formal education.
4. *Parliamentarians must understand* that the voluntary work, especially in non-formal education, *has a cost* and should look at its *integration into the national policies, programmes and budgets*.
5. The Scout Movement is well equipped to create and maintain relations and bridges between the three forms of education, at local, national and international levels. This capacity should be recognized by its partners. At the same time, it implies that Scouting is aware of the necessity to be open to society and well integrated in the community¹¹³.

Seguint les cites en cursiva es pot veure com WSPU –i, per tant, els parlamentaris– assumeix que s'ha de fer “mobilització de recursos econòmics” en favor de l'educació no formal, i que aquesta tipologia educativa que l'escoltisme representa ha d'integrar-se en les polítiques nacionals de joventut “i als seus pressupostos”. En la mateixa Assemblea, es van adoptar també conclusions importants sobre societat civil:

1. Organizations of the civil society should affirm their role of advocacy.
2. Governments, business world and NGOs should establish and develop dialogue and partnership.
3. Simultaneously, *independence and autonomy of civil society organizations from politics* or global marketing strategies must be ensured.
4. Parliamentarians, as lawmakers, are in a position to create bridges between the civil society, the governing bodies and the societal powers such as business or media. Their legal, moral and financial support to the Scout Movement is a key contribution to it, for Scouting, as non formal education aiming at preparing active and responsible citizens, is, by essence and in practice, a bridge builder between human communities¹¹⁴.

La darrera Assemblea General de WSPU organitzada fins el moment de fer aquesta recerca va ser la IV (Egipte), que tenia com a eix el diàleg intercultural i interreligiós i la cultura de pau. Els continguts són especialment curosos amb el respecte i el reconeixement a la diversitat cultural, l'equilibri entre interessos nacionals i necessitats globals i el rol que l'escoltisme pot dur a terme a cada país:

«[Sharing cultures] It has two sides, one that has to be dealt with by the **international community** and other by the **national community**: most countries have numerous cultures, religions and ethnic groups represented within their borders. The role of parliamentarians is to create a political framework for multicultural exchange.

»Without hampering Scouting's role as an independent non-governmental organisation, with its own priorities and decision making structures, a coherent framework for peace education is needed for both the formal as well as the non-formal educational institutions of a country.

¹¹³ WSPU: *3rd General Assembly Report (A2)*: p. 7-11 (les cursives són nostres).

¹¹⁴ *Ibid.*, p. 7-11 (les cursives són nostres).

»Dialogue should foster a global understanding among young people of all religions and faiths in an atmosphere of tolerance, appreciation of others and solidarity»¹¹⁵.

WSPU calcula que existeixen associacions parlamentàries escoltes a un centenar de països dels cinc continents, que agrupen membres de les cambres legislatives estatals. Però més enllà de les declaracions conjuntes, sembla ser que una de les majors contribucions de WSPU per als parlamentaris és l'intercanvi de parers i d'idees. A les conclusions de la I Assemblea (Xile, 1994) es parla de com en diversos països s'han introduït noves legislacions en favor de les necessitats dels menors, amb el suport de les associacions escoltes, com ara a Filipines, Kènia i Tunísia, i com diverses delegacions van suggerir intercanviar informació sobre legislació a l'entorn dels problemes dels joves, i d'altres van expressar que havien pres idees que adaptarien als seus respectius països. El president de WSPU d'aleshores, Kim Chong-Hoh, remarcava que

«the importance of such a gathering lies not only in its debates and conclusions, but also in the multiple and valuable bilateral contacts which can be established on such an occasion. It is a unique opportunity to learn from each other and to establish direct links which can constitute the basis for a long term bilateral relationship»¹¹⁶.

Tres anys després, a Filipines (1997), les conclusions ja recullen que diversos països han obtingut resultats excel·lents sobretot a través de la implementació en els seus parlaments de polítiques positives en favor de la gent jove en general, i de l'escoltisme en particular. Un exemple concret, explica, és la legislació que atorga reducció o exempció d'impostos a les contribucions que es facin al moviment escolta¹¹⁷.

L'any 2006 el World Scout Bureau va impulsar una enquesta internacional sobre legislacions relacionades amb l'escoltisme, en la qual vaig poder introduir, gràcies a la col·laboració amb el seu responsable de Relacions Externes, Arturo Romboli, preguntes sobre la implicació de parlamentaris a l'escoltisme. Tot i que l'enquesta es va enviar a 155 països, finalment només es van aconseguir respostes de 47 d'ells. D'entre aquests, destaquen alguns casos importants que deixen oberta una possible futura recerca sobre parlamentaris escoltes. L'explotació de l'enquesta està en procés en el moment en què aquesta recerca es finalitza, però puc reproduir la informació que mostra els països més destacats d'entre els que van respondre¹¹⁸.

Els casos són Corea del Sud, Japó, Austràlia, Sierra Leone, i Egipte. A *Corea*, 40 de 120 parlamentaris pertanyen a l'associació escolta parlamentària, així com quatre ministres. Al *Japó*, l'associació parlamentària compta amb 175 parlamentaris d'entre els 480 del congrés i els 242 del senat, així com amb 28 de 68 membres del govern. A *Austràlia*, 100 parlamentaris dels 226 del congrés i senat pertanyen a l'associació escolta parlamentària. A *Sierra Leone*, el 70% dels parlamentaris i el 60% dels ministres són antics escoltes. A *Egipte*, l'associació de parlamentaris

¹¹⁵ WSPU: *Final report of the 4th General Assembly (A2)*: p. 2-6.

¹¹⁶ WSPU: *Final report of the 1st General Assembly (A2)*: p. 26.

¹¹⁷ WSPU: *Final report of the 2nd General Assembly (A2)*: p. 49-59

¹¹⁸ 'Report on the survey on National Laws and Regulations related to Scouting and the Involvement of Parliamentarians in Scouting. Conducted by the World Scout Bureau in August 2006'. Ginebra, WSB, 2007.

escoltes aplega 25 parlamentaris i 2 membres del Govern.

Tot i que WSPU ha estat una iniciativa essencialment lligada a WOSM, l'any 2006 WOSM va proposar al Comitè Executiu de WSPU –qui ho va acceptar– que WAGGGS hi tingués una implicació similar, un acord que està pendent d'aprovació per l'Assemblea General de WSPU¹¹⁹.

La vinculació de l'escoltisme mundial amb el món parlamentari, i les prop de dues dècades de treball coordinador internacional dels parlamentaris escoltes ha mostrat l'oportunitat de les paraules a la II Assemblea de WSPU de Mateo Jover, aleshores director d'Estudis Prospectius del World Scout Bureau:

«It is impossible to separate the situation and the challenges that young people must face from the national context of each society and from the global world context since they are interdependent»¹²⁰.

2. INCOHERÈNCIA DE LES PRÀCTIQUES

En aquesta recerca he mostrat la consistència ideològica de l'escoltisme com a moviment educatiu mundial compromès amb la idea d'una ciutadania global a nivell històric, des de 1920, a nivell de principis i característiques definitòries, i també a nivell de la coherència entre valors i pràctiques, a més de mostrar que la seva dimensió i composició, tant avui com en el passat, ha estat veritablement global. Però el concepte de ciutadania, que per definició està lligat a una idea de comunitat i, en conseqüència, a identitats de grup, no està exempt de controvèrsies; com tampoc no ho està el moviment escolta.

He exposat com els orígens de l'escoltisme a l'Anglaterra de 1907 no tenia uns fonaments ideològics molt clars. També he indicat que no és la meva intenció debatre l'etapa 1907-1920, per tal com mostra contradiccions que a partir de 1920 desapareixen. Podem afirmar, doncs, que l'escoltisme mundial, formalitzat el 1920, no s'aparta ni un moment dels seus principis de compromís més enllà de les fronteres nacionals per una societat mundial inclusiva i en pau entre els països.

Aquesta idea d'inclusió, però, expressada a la constitució d'ambdues organitzacions mundials com a "obert a tots sense distinció d'origen/nacionalitat, raça o creença"¹²¹, no ha pogut evitar topar al llarg d'aquests vuitanta anys amb les canviants visions socials majoritàries en les diverses societats on el moviment escolta ha arrelat, en qüestions com la igualtat de gènere, la discriminació racial, l'autoritat religiosa o la llibertat d'opció sexual. Igualment, les característiques institucionals de l'escoltisme tampoc no estan exemptes de controvèrsia. D'una banda, la independència del moviment esdevé fràgil quan el patronatge d'un govern o d'una institució privada intenta posar els seus principis per sobre els de l'escoltisme. D'una altra, el seu caràcter partidista és clar en les societats

¹¹⁹ 'Minutes of the meeting of the WAGGGS/WOSM Consultative Committee (held in London, 2 October 2006)'. Circular 1/2007, World Scout Bureau (January 2007).

¹²⁰ WSPU: *Final report of the 2nd General Assembly (A2)*: p 23-31.

¹²¹ WOSM, 1983: Article 1.1.; WAGGGS, 1999: Article V, Section 1: Criteria of Membership.

democràtiques on hi ha una competició regulada entre partits en processos electorals, però és molt més confús en societats no democràtiques, en teocràcies i en dictadures. La causa d'aquest xoc de valors és que el model d'educació en la ciutadania de l'escoltisme estableix valors potencialment contraposats, en especial com són la lleialtat a la pròpia comunitat i a les seves institucions i també a les pròpies creences, enfront del sentiment de germanor mundial o bé del principi de no-discriminació.

En aquest darrer apartat pretenc abordar aquestes contradiccions i les potencials incoherències entre els principis de l'escoltisme mundial i les seves pràctiques a nivell local. Ho faré, primerament, analitzant la contraposició entre valors socials imperants i voluntat de transformació social, en especial quan es tracta de valors excloents, així com el rol que hi juguen el criteri propi i la tendència al canvi cultural. I en segon lloc, analitzaré en particular el cas de l'escoltisme nord-americà, que per la seva dimensió i la seva repercussió comunicativa influeix molt més enllà del seu àmbit territorial.

2.1. Valors socials, inclusió, canvi cultural i criteri propi

Ja he tractat amb anterioritat com l'estudi de l'historiador Timothy Parsons (2004) sobre l'escoltisme a l'Àfrica colonial britànica mostra la contradicció que es va donar entre dos elements de la *lleialta*, el punt 2 que parlava de la lleialtat al propi país i a les seves institucions, i el punt 4 que diu que l'escolta és amic de tots i germà dels altres escoltes. Mentre que els oficials colonials, explica Parsons (2004: 5-7), van introduir l'escoltisme a les colònies pensant que el punt 2 els ajudaria a formar joventuts lleials, a la pràctica la força del punt 4 va esdevenir un motor de canvi per als africans que es rebel·laven contra la discriminació a què estaven sotmesos i contra el propi colonialisme. Nagy (1967: 29-30) també fa notar que en molts països africans, com Senegal, Guinea o Algèria, els escoltes van esdevenir «the first leaders in the national independence movement, even though their activity – according to prevailing laws, was considered by the colonising power as colonising and subversive».

El controvertit deure cap al propi país i a les seves institucions també s'estén, en la promesa escolta, a la pròpia religió ("On my honour I promise that I will do my best / To do my duty to God and my Country ..."¹²²). Per tant, els dos majors elements d'identitat comunal, la nació i la religió, són part constitutiva del model de ciutadania de l'escoltisme; si bé, com he remarcat, sempre matisats per la germanor mundial i la no discriminació per raó d'origen, raça o creença. De fet, un dels aspectes més problemàtics de l'educació en la ciutadania de l'escoltisme és, justament, delimitar fins on ha de promoure la submissió a l'autoritat de les

---

¹²² WOSM, 1983: Article II.2: "Adherence to a Promise and Law"; WAGGGS, 1999: Article II. Aquesta extensió, però, es produeix de manera diferent en la constitució de WOSM i en la de WAGGGS. Mentre que WOSM especifica que "Duty to God" és «Adherence to spiritual principles, loyalty to the religion that expresses them and acceptance of the duties resulting therefrom» (WOSM, 1983: article II.1: "Principles"), a WAGGGS «The essence of Duty to God is the acknowledgment of the necessity for a search for a faith in God, in a Supreme Being, and the acknowledgment of a Force higher than man, of the highest Spiritual Principles» (WAGGGS, 1997: 19-20).

institucions i estructures polítiques existents o, pel contrari, a partir d'on les ha de posar en dubte.

Diu Parsons (2004: 7) que l'èxit de la difusió mundial de l'escoltisme prové dels seus valors defensors de l'estabilitat socio-política, prou adaptables per a donar suport a l'ordre polític establert a cada país a través d'aliances amb les institucions d'autoritat legitimades, en què prevalien les normes i valors socials sense traspasar-ne els límits. Però no es pot obviar que el plantejament de lleialtat a les institucions i a la religió de l'escoltisme originari prové d'Anglaterra, amb un sistema de *checks and balances* de les institucions públiques i una església sense capacitat d'intervenir en la vida política.

En qualsevol cas, en aquests vuitanta anys d'escoltisme mundial hi ha hagut molts casos d'incoherències de les pràctiques, tot i que crec poder afirmar que en la majoria de casos no han estat deguts a l'esmentada contradicció potencial entre lleialtat al país i a la religió davant del principi de germanor i no-discriminació. Aquesta contradicció ha estat constantment vigilada per part de les organitzacions mundials que han estat amatents a les derives que s'hagin pogut donar en les associacions nacionals arribant, fins i tot, a donar-les de baixa quan aquest equilibri no es podia garantir.

Només hi ha un motiu, difícilment resoluble, que és clarament contradictori: quina és la posició de l'escoltisme quan en un país les autoritats legítimament establertes són derrocades. Si Anglaterra hagués estat envaïda per Alemanya durant la I Guerra Mundial, molt probablement Baden-Powell hagués avocat perquè esdevingués una força de resistència. Però des del marc d'una organització mundial, els blancs i negres esdevenen grisos, i com ja he explicat a l'apartat sobre reconeixement (capítol 3) la política establerta és no entrar en conflictes interns d'un país. Ara bé, sí que mantinc que les incoherències en les pràctiques de l'escoltisme s'ha donat, essencialment, per la prevalença de valors i normes socials sobre qüestions com el rol de la dona, la separació racial, l'autoritat religiosa o el rebuig de l'homosexualitat.

A *Modernization, Cultural Change and Democracy*, Inglehart i Welzel (2005) han mostrat, a través de dades de la World Values Survey realitzada en quatre etapes entre els anys 1981 i 2001, que si bé s'està donant un canvi cultural a gran part del món, hi ha uns valors socials que encara estan fortament arrelats. La tesi que mantenen és que el desenvolupament socioeconòmic ha disminuït progressivament a la majoria de països, en graus diversos, les restriccions a l'autonomia humana i a la capacitat d'elecció, i ha generat un canvi cultural en dues dimensions: la secularització de l'autoritat, procedent de l'etapa industrial; i l'emancipació de l'autoritat, procedent de l'etapa postindustrial (Inglehart i Welzel, 2005: 24-25). Amb això, els resultats mostren un canvi de valors tant a nivell social (*ibid.*: 48-76) com intergeneracional (*ibid.*: 94-114) en una vuitantena de països –que abasten el 85% de la població mundial– en elements com l'acceptació d'un rol igual de la dona en la societat, la relativització del sentit d'orgull nacional, la substitució de l'obediència a l'autoritat religiosa o civil per un major criteri propi, o una major acceptació de l'homosexualitat (*ibid.*: 115-134).

Pel que fa al rol de la dona, com mostra l'Informe de Nacions Unides per al Desenvolupament, arreu del món les dones treballen significativament més hores que els homes, incloent moltes hores d'activitats no remunerades. Fins i tot al món desenvolupat, les dones generalment guanyen menys que els homes en feines similars i dediquen més hores en feines no remunerades. En l'agregat, la pobresa és la causa i l'efecte de molta de la desigualtat soferta per les dones, que constitueixen el 70% de pobres del planeta i posseeixen tan sols el 10% de la riquesa existent. Igualment, la presència de les dones als governs és clarament subrepresentada arreu del món, amb tan sols un sis per cent dels càrrecs ministerials sota la seva responsabilitat¹²³.

Ja he exposat al capítol 2 com, malgrat uns inicis conjunts, l'escoltisme es va bifurcar en dues organitzacions –primer a Anglaterra i després a escala mundial–: l'*Scouting* i el *Guiding*, si bé en els darrers trenta anys diverses associacions escoltes i guies s'han fusionat i, a més, WOSM ha esdevingut oberta a les noies. Ara bé, el plantejament sobre quina és la millor forma de tendir cap a una societat on el rol de la dona no estigui supeditat al de l'home encara fonamenta la separació de dues organitzacions mundials, i elements culturals i en alguns casos legals condueixen també a que segueixin existint associacions nacionals separades per gènere. Inglehard i Norris (2003), també en base al World values Survey, mostren com justament l'opinió sobre la igualtat de gènere i alliberament sexual és el gap més important entre països occidentals i països musulmans, amb l'aggravant que mentre al món occidental les noves generacions esdevenen més igualitàries que les anteriors, en el món musulmà aquesta evolució no es dona ni tan sols entre les dones.

La discriminació racial, avui felixment eliminada de les legislacions de tots els països, ha estat però un element important del darrer segle. Sud-àfrica i els Estats Units tenen el dubtós honor de ser dels darrers països que van tenir legislacions que establien la segregació racial, i encara avui són vigents les conseqüències d'aquella segregació. Ja he esmentat que en ambdós països l'escoltisme va mantenir la seva idea d'obertura a tothom, i que per tant els seus efectius van ser multirracials; no es pot dir, però, que això significués convivència multiracial, donat que el marc legal imposava la separació inclús dins la pròpia associació. Ara bé, sí cal remarcar que el 1977 l'associació escolta sud-africana va decidir unànimement dissoldre les quatre seccions associatives basades en la raça i esdevenir multiracial i obert a tothom, anticipant-se tretze anys a la fi de l'apartheid anunciat pel president De Klerk¹²⁴.

A l'apartat sobre la política de reconeixement del capítol 3 també he exposat la complexa relació entre l'escoltisme i les confessions religioses, en particular en els casos en què associacions escoltes tenen vincle d'exclusivitat amb una confessió religiosa que comporta, alhora, una certa dependència. La interacció entre els valors que fonamenten l'escoltisme i les premisses morals que defensa una

---

¹²³ UNDP, 1995.

¹²⁴ WOSM Secretary General Monthly Report, March 1992.

confessió religiosa pot comportar situacions controvertides en especial en marcs pluriconfessionals. Un exemple és el cas de la recent trobada Roverway, que va aplegar 5.000 joves escoltes prop de Florència l'agost de 2006, una activitat oficial de la regió europea escolta i guia, que va ser acollida per la federació italiana. L'associació catòlica AGESCI, una de les dues que componen la federació, va vetar la participació d'una associació de lesbianes en una activitat de xerrades obertes, tot i que la seva participació havia estat inicialment confirmada¹²⁵. Malgrat que el 2001 la Conferència Europea d'Escoltisme i de Guiatge havia aprovat una resolució demanant que les associacions escoltes no consideressin l'homosexualitat una raó per a cap tipus de discriminació¹²⁶, el pes de la vinculació amb l'Església catòlica va ser superior.

Com he indicat, la majoria d'associacions escoltes no depenen d'una confessió religiosa, i els casos es troben principalment en països catòlics i antigues colònies seves, en països escandinaus i en països musulmans. Tot i així, aquests casos, que al llarg del segle XX han reforçat l'arrelament social de l'escoltisme, poden esdevenir progressivament font de conflicte si l'evolució dels valors socials entra en contradicció amb la defensa de valors que fan les institucions religioses en qüestions com el rol de la dona, l'ús d'anticonceptius com a mesura de protecció contra la SIDA o la discriminació d'homosexuals.

Segons Inglehart i Welzel (2005: 31), la creixuda de la societat del coneixement ha dut a una progressiva disminució els darrers vint anys de l'autoritat de les institucions religioses en les societats postindustrials, tot i que això no ha dut a una desaparició de l'espiritualitat, sinó al contrari: «there is a shift from institutionally fixed forms of dogmatic religion to individually flexible forms of spiritual religion». Així doncs, es dona una tendència paral·lela al desenvolupament socioeconòmic al canvi de la funció de la religió, passant de les formes institucionalitzades de religiositat dogmàtica a un món de cerca individual de l'espiritualitat. De fet, els autors remarquen que la solidesa de les institucions democràtiques no depenen del grau de religiositat de la societat sempre i quan les autoritats religioses no pretenguin controlar el sistema polític (*ibid.*: 134), una afirmació que podria aplicar-se igualment a les institucions escoltes.

Aquesta tendència social a una secularització institucional que no perd però la vivència espiritual coincideix amb les passes que en els darrers anys està fent WOSM per a retornar al model original d'una sola associació de caràcter obert per

---

¹²⁵ «L'affrontare il tema dell'omosessualità come uno dei possibili comportamenti sessuali non è accettabile nell'ottica di una proposta educativa che ha una precisa visione dell'uomo e della donna. Quindi pur concordando sulla necessità di evitare qualsiasi tipo di emarginazione verso le persone, non si può accettare il relativismo etico (si deve essere esigenti sui principi e tolleranti solo sulla loro applicazione): la ragione per non emarginare sta nella dignità delle persone, non nella accettabilità dei comportamenti». Carta demanant la retirada del workshop sobre homosexualitat al Roverway 2006, signada pels presidents del Comitè Nacional d'AGESCI, el 15 de juny de 2006. «Cari Scouts, se vi scriviamo una lettera è perché a Roverway non ci saremo. L'organizzazione del campo, ed in particolare l'associazione degli scout cattolici AGESCI, ha deciso che è meglio che la nostra bottega (titolo) da tempo programata, non abbia luogo. Se non vi scrivessimo, probabilmente non sareste neppure informati di questa incomprensibile censura». Extracte d'un e-mail de Katia Aguafredda (5 d'agost de 2006), organitzadora de la xerrada, destinada a arribar als joves participants del Roverway.

¹²⁶ Resolution 5/2001, European Scout Conference; Resolution G11, Europe Regional Conference, WAGGGS.

país, promovent en països com Irlanda, Uruguai i Argentina que les associacions catòliques i les obertes es fusionessin en una de sola. Igualment, WOSM està avançant en un raonat canvi de línia, com s'exposa en el *World Scouting Report 2006*, que explica que

«for many years, the Scout Movement used to delegate responsibility for spiritual education to the religious denominations it was associated with. The ministers of these associated denominations were responsible for educating the Scouts, each according to his or her own religion. The religious part of the programme was provided as an addition to Scout activities. With the new Programme approach, the Scout Movement wishes to return to its original role, which consists of showing how recreational and educational activities can, in themselves, guide young people in their spiritual development»¹²⁷.

Finalment, en referència a la qüestió de l'homosexualitat, cal remarcar que apareix com possiblement la més conflictiva en la disparitat de valors entre les diverses societats mundials. De setanta-set països dels quals s'han recopilat dades, tan sols deu tenen menys d'un 49% de la població que desaprova l'homosexualitat¹²⁸. En la majoria de països, la desaprovació de l'homosexualitat és altament majoritària, en un marge que va del 75% al 99% de la població. Tot i així, l'evolució socioeconòmica també presenta una tendència al canvi de percepció. Així, mentre l'any 2000 a Holanda només un 22% desaprova l'homosexualitat, el 1981 la desaprova un 40%. Aquesta tendència a una tolerància creixent es dona, en graus diferents, en totes les societats del món, sent major el grau com major és el nivell socioeconòmic, passant del 50% de rebuig al 26% en els països més desenvolupats entre 1981 i 2001 (Inglehart and Welzel, 2005: 127-128).

La problemàtica entre escoltisme i homosexualitat ha aparegut, essencialment, per la posició controvertida de l'associació Boy Scouts of America l'any 2000 de no acceptar persones homosexuals com a membres, un tema que tractaré en el pròxim punt. De fet, aquesta decisió de l'associació nord-americana de WOSM, així com la seva repercussió social i mediàtica conseqüència tant del pes de l'escoltisme als Estats Units com del pes mediàtic dels Estats Units a escala mundial, ha comportat una reacció negativa sense precedents per part de l'escoltisme europeu, que reunit en conferència el 2001 va adoptar la següent resolució:

«The Conference

- considering that society is evolving;
- recognising that Scouting has always followed the evolution of society in so far as it remains compatible with its fundamental principles;
- noting that homosexuality is generally recognised and admitted in European society;

recommends that National Scout Organizations not consider homosexuality a reason for any kind of discrimination within or outside Scouting/Guiding»¹²⁹.

¹²⁷ WOSM, 2006: 78-79.

¹²⁸ Són Netherlands (22%); Sweden (26%); Iceland (32%); Denmark (41%); Switzerland (43%); Germany (45%); Spain (47%); Canada (49%); i Luxembourg (49%). Només en quatre d'ells –Holanda, el 2000, Alemanya el 2002, Canadà el 2003 i Espanya el 2004– el matrimoni homosexual és legal. El cas d'Estats Units és particular, perquè sent tolerant en altres àmbits en aquest encara aplega un 60% de rebuig. INGLEHART and WELZEL, 2005, 40-41.

¹²⁹ Resolution 05/2001, European Scout Conference; resolution G11 (sexual discrimination), Europe Regional Conference, WAGGGS.

Fora de les societats occidentals, però, la qüestió de l'homosexualitat no és ni tan sols controvertida. L'anterior secretari general de WOSM m'explicava que quan es discutia al si del Comitè Mundial d'Escoltisme si la decisió de Boy Scouts of America de discriminar els homosexuals entrava en contradicció amb els principis, membres del comitè originaris de països no occidentals van negar-se ni tan sols a tractar el tema per com l'homosexualitat era tabú en les seves societats. Igualment, Inglehart i Welzel (2005: 128) exposen que no tenen dades sobre l'actitud davant l'homosexualitat a països islàmics «because our Islamic colleagues were extremely reluctant to even ask about this topic».

Si els valors de l'escoltisme no poden escapar dels valors socials imperants, més enllà de la seva tendència al canvi, doncs, què garanteix la seva funció d'educar en una ciutadania responsable, inclusiva i que combini la lleialtat amb la comunitat amb el compromís global? La resposta la trobem a l'extens estudi sociològic *The educational impact of scouting*¹³⁰, en què s'analitzen amb profunditat tres casos diferents –Escòcia, França i Bèlgica– de com l'escoltisme influeix a joves de 14 a 18 anys. Si bé l'estudi té l'evident limitació de centrar-se només en associacions europees, no hi ha cap altre estudi amb característiques similars de rigurositat acadèmica i profunditat analítica sobre les implicacions educatives del moviment escolta, pel que els seus resultats són importants. Un dels elements que la recerca revela és la importància extraordinària que té l'escoltisme, en termes d'impacte educatiu, en contribuir a què la gent jove s'integri dins el grup d'iguals que conformen els companys de la seva unitat, i hi desenvolupi relacions socialitzadores.

Segons aquest estudi, el rol del cap (educador) no és fer de transmissor de valors, sinó d'acompanyant en un procés d'aprenentatge de l'adolescent en què l'important és l'experiència personal i la confrontació d'opinions¹³¹. El procés d'internalització dels valors, doncs, no és la inculcació ni la transmissió directa:

«The most powerful element in the construction of the young people's values appears to be personal experience, and the meaning that he or she makes of the experiences, much of which takes place within the peer group itself. The climate of mutual respect and trust promoted by the leaders facilitates dialogue and the young people's attitude to express their views»¹³².

Tornant per tant a l'exemple de l'Àfrica colonial, el model imaginat de transmissió lineal de valors no funciona perquè és el propi jove qui aprèn a destil·lar la coherència dels valors tant de l'exemple del cap com de la formulació oficial que en fa l'associació. Aquest fet es veu amb més claredat en l'exemple que dona l'estudi respecte dels valors religiosos. Així, diu, tot i que la majoria de joves de l'estudi «attach importance to seeking spiritual values, many of them strongly criticize formal religious practice as they experience it. In their view, *what they actually experience often seems incoherent with, or contradictory to, the values that they are expected to seek*»¹³³.

¹³⁰ TRA BACH, HUBERMAN and SULSER, 1995.

¹³¹ *Ibid.*, 209.

¹³² *Ibid.*, 213.

¹³³ *Ibid.*, 213-214.

Aquests resultats corroboren la posició, doncs, que el que Parsons (2004) havia percebut com un rebuig als valors oficials de l'escoltisme en el cas de la reacció anticolonial africana, en realitat era part del propi potencial escolta: la preeminència de valors inclusivament sobre de valors particularistes, que es dona en la base associativa més enllà de la posició dels dirigents de l'organització nacional. De fet, el propi Parsons (2004: xiv, xii) arriba a la mateixa conclusió creuant els seus coneixements de l'escoltisme a l'Àfrica colonial britànica amb el fet que el seu agrupament escolta, de Boy Scouts of America, tenia uns característiques radicalment allunyades de la visió majoritària que es té d'aquesta organització: «As social historian, I now recognize that my old troop demonstrates that official Scouting as defined by national Scout associations is rarely representative of how Scouting is practiced at the local level».

Segons analitzava el pedagog James Russell¹³⁴, en el desenvolupament del caràcter hi ha permanentment dos processos contraposats: un que tendeix a restringir la iniciativa del subjecte, i l'altre que reforça la seva voluntat personal. El primer consisteix en acceptar ser guiat; el segon, en guiar-se un mateix. «One force makes for identity of kind, conservatism and efficiency; the other, for individuality, initiative and progress». Ambdues forces, però, fa notar Russell, són dues cares de la mateixa moneda, oposades però en essència una sola. I això, diu, es troba en l'escoltisme, que combina l'adquisició d'hàbits i l'assumpció de responsabilitats, a través d'un programa educatiu que «works adroitly, by a thousand specific habits, to anchor a boy to be modes of right living as securely as if held by chains of steel; but best of all, it exhibits positive genius in desiring situations that test a boy's self-reliance and give full scope to his talent for originality and leadership».

Des d'aquesta característica que té l'escoltisme de reforç de l'autonomia personal, encara és més interessant notar la tesi de Inglehart i Welzel (2005: 145) segons els quals, en l'evolució que s'està donant cap a societats on la capacitat d'elecció personal és cada cop més central, el propi «rising emphasis on autonomous human choice is inherently conducive to antidiscriminatory conceptions of human well-being», en veure l'altre com un igual. Aquest plantejament enllaça amb l'article ja citat de Robert Baden-Powell "The Other Fellow's Point of View", publicat el 1912, quatre anys després que d'acord amb els valors de l'època hagués escrit a *Scouting for Boys* que l'escolta havia d'"obeir". L'article s'inicia explicant un incident amb què es va trobar a Portland (Oregon), quan un reduït grup de socialistes va intentar boicotejar un acte on ell exposava què era l'escoltisme. D'aquí la seva reflexió sorprèn perquè els socialistes, que defensaven el principi de la llibertat d'expressió, no el respectaven quan es tractava dels altres. I afegeix:

«[. . .] Justice and fair play do not always form part of our school curriculum. If our lads were trained as a regular habit to see the other fellow's point of view before passing their own judgement on a dispute, what a difference it would at once make in their manliness of character!

»Such lads would not be carried away, as is at present too commonly the case, by the first orator who catches their ear on any subject, but they would also go and

---

¹³⁴ RUSSELL, 1917.

hear what the other side has to say about it, and would then think out the question and make up their own minds as men for themselves.

»And so it is in almost every problem of life; *individual power of judgement is essential, whether in choice of politics, religion, profession, or sport*, and half our failures and three-quarters of our only partial successes among our sons is due to the want of it. *We want our men to be men, not sheep*»¹³⁵.

La contundència amb què Baden-Powell posa la capacitat de judici individual –és a dir, de criteri propi– per davant d'allò establert en política o en religió és especialment interessant, si tenim en compte que la lluita per les identitats nacionals i religioses és, en molts casos, una lluita per l'hegemonia d'aquells qui la interpreten. Si comparem aquesta posició de Baden-Powell amb els resultats, vuitanta anys més tard, de l'estudi sobre l'impacte educatiu de l'escoltisme, hi trobem que l'educació del caràcter, objectiu nuclear del moviment escolta, s'imposa per sobre de l'asèptica transmissió de valors. Així, l'estudi remarca que

«Many of the older adolescents' comments indicate that it is especially the values and attitudes to life (including openness to others, a sense of responsibility towards others developed through group life, etc) and a feeling of confidence in their resourcefulness that they have had the opportunity to develop that will remain as major acquisitions in preparing for adult life»¹³⁶.

Després de la II Guerra Mundial, en un estudi comparatiu de l'acció educativa de l'escoltisme nord-americà i de les Joventuts Hitlerianes, Herbert Lewin (1947a: 226-227) arribava a la mateixa conclusió: en comparació amb l'adoctrinament de les Joventuts Hitlerianes, «[t]he Boy Scout context emphasized strongly the importance of an end for the sake of the individual's perfection and satisfaction. In the analyzed literature least stress is placed on ends which imply an obligation of the member to his national community». A més, afegia,

«for the Boy Scout "happiness is an end which stems from, and is to be experienced in, his face-to-face group; for the Hitler Youth "happiness" originates for a satisfactory status of his nation and is a feeling to be shared by *all* folk comrades, i.e. it should be experienced on the national community level».

Tot i que a l'apartat anterior crec haver pogut demostrar la coherència entre els valors inclusius i universalistes de l'escoltisme i les seves pràctiques, no es pot negar la influència dels valors socials en la visió que cada escolta en la seva circumstància particular té del món. I això, malgrat que els valors dins les societats siguin canviants, i malgrat que el model educatiu de l'escoltisme incideixi més en la generació de criteri propi que en la transmissió de valors socials majoritaris.

Diuen Inglehart i Welzel (2005: 43) que hi ha un "slow but steady intergenerational value change" cap a una societat més inclusiva. Tal com plantejava Baden-Powell el 1912, l'escoltisme ha de fer servir l'*individual power of judgement* i decidir si vol contribuir o no a aquest canvi. Al meu parer, són dues les eines a l'abast del moviment escolta per a no esdevenir una institució que es limiti a perpetuar valors socials majoritaris de tendència excloent enlloc de moure'ls cap a una visió més inclusiva.

¹³⁵ BADEN-POWELL, 1912, 162 (la cursiva és nostra).

¹³⁶ TRA BACH, HUBERMAN and SULSER, 1995, 215.

Una primera, ja esmentada, és optar per educar en la capacitat d'elecció autònoma, la creació de *criteri propi*, que és fonamental per a la formació de ciutadans responsables. La ciutadania, que és l'objecte del moviment des dels seus inicis, requereix d'individus amb criteri, que siguin capaços tant de fer una aportació positiva a la societat de manera conscient com de tenir visió crítica davant tendències que amenacin la convivència ciutadana lliure i en pau.

La segona eina és superar la visió que la identitat ve donada i acceptar que les cultures i maneres de pensar canvien, en alguns casos cap a millor. És el que Madhavi Sunder (2001) ha anomenat *dissidència cultural*, en contraposició a la visió de "cultural survival". Reconèixer la pluralitat dins una cultura facilita una visió normativa de la identitat en què els individus poden elegir entre diverses maneres de viure dins d'una cultura, és a dir, atorga als individus més llibertat per a construir el món¹³⁷.

Justament, però, el bloqueig legal a l'acceptació de la dissidència cultural dins Boy Scouts of America, en especial pel que fa a la seva política de discriminació a l'homosexualitat, ha estat possiblement el principal element de controvèrsia de l'escoltisme davant l'opinió pública occidental en el darrer quart de segle, el que aconsella de fer-ne un tractament específic.

2.2. La influència del cas nord-americà

En tractar la controvèrsia entre valors i pràctiques de l'escoltisme mundial, el cas de l'escoltisme als Estats Units d'Amèrica esdevé especialment important d'esmentar per quatre motius. Primer, pel pes que les dues associacions nord-americanes tenen respectivament a WOSM i a WAGGGS. Segon, com a conseqüència, per la influència que té en el debat escolta internacional sobre el rol de la dona i el possible futur conjunt entre WOSM i WAGGGS. Tercer, per les implicacions que té la seva política explícita de discriminació per opció sexual i creença religiosa. I quart, per la forta influència que té la seva imatge, a través dels *mass media* nord-americans, en la imatge mundial que es té de l'escoltisme.

Ja he exposat al capítol 2 que el funcionament en xarxa de l'escoltisme mundial costa d'apreciar quan s'analitza com a organització. El mateix passa a nivell mundial: massa cops es confon la dinàmica de les organitzacions escoltes nacionals amb les pràctiques que els seus agrupaments escoltes dues a terme. L'historiador Ben Jordan (2005), per exemple, ha mostrat com en les seves primeres dues dècades (1910-1930) la tendència dels dirigents de Boy Scouts of America a educar separatament els infants per raó d'edat, gènere, raça o classe social –tot i proclamar ser "open to all boys"– va ser reconduïda per la pressió dels agrupaments escoltes cap a polítiques més inclusives. Aquest apartat, doncs, no es refereix a la àmplia i diversa realitat de persones i agrupaments de l'escoltisme als Estats Units d'Amèrica, sinó a la política oficial de les seves dues organitzacions nacionals: Boy Scouts of America i Girl Scouts of the USA.

---

¹³⁷ SEN, 2006.

Els Estats Units són el tercer país amb més població del món, tot i que a molta distància dels dos primers: Xina i Índia. Malgrat això, en les dues organitzacions de l'escoltisme mundial, el pes de les associacions dels Estats Units és molt important, tant pel que fa a cens i a quotes –aquestes ponderades pel nivell de GPD– com per la influència en les línies ideològiques i estratègiques mundials. Boy Scouts of America (BSA), amb 6,2 milions de membres, representa el 22% del cens mundial de WOSM, i les seves quotes representen un 39% del total que WOSM ingressa per aquest concepte a nivell mundial. Igualment, una gran part dels fons de la World Scout Foundation provenen de donants vinculats a Boy Scouts of America. Girl Scouts of the USA (GSUSA), per la seva part, aporta 3,8 milions de membres al cens de WAGGGS, el que suposa un 44% del total, una xifra que augmenta respecte del finançament: un 50% dels ingressos mundials per quotes de WAGGGS provenen d'aquesta associació. Cal fer notar que a WAGGGS s'ha establert un topall per tal que el percentatge de contribució econòmica de cap associació no superi el 50% del total de quotes¹³⁸. Aquest important pes de les associacions nord-americanes en els pressupostos de WOSM i de WAGGGS els dota d'una important posició d'influència dins les respectives organitzacions mundials, similar a la que té el propi govern dels Estats Units dins de Nacions Unides, on la seva contribució econòmica representa un 22% del total del pressupost¹³⁹.

Boy Scouts of America (BSA), l'associació nord-americana de WOSM, és l'únic cas on l'escoltisme té un model en què l'associació no fa directament les activitats, sinó que les fan entitats promotores (*sponsoring institutions*) que comparteixen l'interès en la formació dels infants: es tracta d'escoles, parròquies, Rotary clubs, bombers voluntaris, sindicats, associacions de pares, etc., als quals Boy Scouts of America proveeix de tot el que els cal per a dur a terme la seva tasca. Aquest model està ja fonamentat en el seu objectiu:

«The purpose of this corporation shall be to promote, through organization and cooperation with other agencies, the ability of boys to do things for themselves and others, to train them in Scoutcraft, and to teach them patriotism, courage, self-reliance, and kindred virtues, using the methods which are now in common use by Boy Scouts»¹⁴⁰.

Així, als Estats Units des dels seus inicis l'escoltisme masculí és part integral de la institució que esponsoritza en cada cas¹⁴¹. No és, doncs, BSA qui gestiona les activitats de les diferents unitats, sinó l'espònsor. L'associació proveeix el programa general, suport i informació, fa la formació dels educadors i instrueix els responsables voluntaris, que al seu torn, però, són seleccionats per l'entitat esponsoritzadora. Això significa, com explica Nagy (1985: 117-118), que l'espònsor és el responsable de la implementació efectiva dels programes, tot i que els termes

¹³⁸ "Fact-finding Study (WOSM/WAGGGS)", document presentat per John Beresford, president del Comitè de Constitucions de WOSM, al World Scout Committee, 7 d'octubre de 2000, p. 21.

¹³⁹ El segueixen Japó (19,4%) i Alemanya (8,6%). "All about the United Nations Budget: June 2006". United Nations Association of the United States of America <http://www.unausa.org/site/pp.asp?c=fvKRI8MPJpF&b=1813833> [Consultat el 18 d'agost de 2007].

¹⁴⁰ Sec. 3, federal charter, Boy Scouts of America. June 15, 1916, by the United States Congress.

¹⁴¹ El terme "sponsor" no té una connotació necessàriament econòmica, sinó de promoció. Seguint Kunz (1969: 666), «Sponsorship as it is understood here includes two defining elements: (1) the beneficiary organization retains its distinct boundaries from the sponsoring organization, and (2) the beneficiary organization legitimately makes use of the sponsoring organization's facilities».

de referència, control de qualitat i respecte pels estàndards es manté a càrrec de BSA. És aquesta circumstància la que possibilita de manera més evident el conflicte d'interessos entre la prevalença dels principis de l'escoltisme sobre l'entitat esponsoritzadora, o a la inversa.

Un element important a tenir en compte és que des del 1913 l'església mormona o *Church of Jesus Christ of Latter-day Saints* té en Boy Scouts of America la seva organització juvenil¹⁴² –és a dir, les activitats juvenils de l'església es fan a través d'agrupaments de BSA esponsoritzats per aquesta–, el que ha produït que una església que aplega menys d'un 2% de la població nord-americana, que ha practicat la discriminació racial i que rebutja l'homosexualitat per immoral, representi avui més d'un 13% de les bases de BSA. El 1974, per exemple, la doctrina discriminatòria de l'església mormona contra els afroamericans va generar un conflicte entre Boy Scouts of America i la National Association for the Advancement of Colored People (NAACP), perquè si bé l'associació escolta no discriminava per qüestió de raça, els agrupaments esponsoritzats per l'església mormona sí que ho feien¹⁴³. La visió dels mormons sobre l'escoltisme és clarament instrumental:

«Scouting is about learning and living the gospel. Scouting prepares boys to become righteous men who hold and honor the priesthood of God. Scout leaders have the responsibility to help each boy connect what he is learning in Scouting to his priesthood preparation and his future as a covenant keeping missionary, husband, and father».¹⁴⁴

Adicionalment, l'església mormona també té en l'escoltisme un mitjà de formació de futurs religiosos:

«Scouting is part of the Aaronic Priesthood activity program. The Duty to God Award is a priesthood award, having requirements that will help young men develop spiritually and fulfil their priesthood duties»¹⁴⁵.

Tal com mostra Kunz (1969: 674-675), els espònsors de BSA entre 1915 i 1965 han estat sempre majoritàriament institucions confessionals, i si bé avalua positivament l'eficiència del model –«large-scale organizations could avoid many organizational costs by using the device of sponsorship»–, també adverteix que una debilitat del model de *sponsorship* «seem to be its inability to accommodate a beneficiary organization to a very pluralistic society».

Avui, tot i la llarga història d'arrelament a la societat nord-americana i de formació en la ciutadania de multitud de generacions, Boy Scouts of America és especialment conegut per la controvèrsia generada per la seva política discriminatòria contra homosexuals, ateus i noies –la “triple G” del problema, citant Mechling (2001: 35): “God, gays and girls” – una política que compta amb el suport i la influència alhora de les esglésies mormona i catòlica, que juntes representen una cinquena part dels

¹⁴² MECHLING, 2001, 36.

¹⁴³ *Salt Lake Tribune*, August 3, 1974; citat a: <http://www.bsa-discrimination.org/html/lds-top.html>.

¹⁴⁴ “Scouting for the 11-Year-Old”, The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints website <http://lds.org/pa/display/0,17884,4834-1,00.html> [Consultat l'1 de juliol de 2006]

¹⁴⁵ “Guidebook for Parents and Leaders of Youth”. Intellectual Reserve, Inc., 2001. The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints website <http://www.lds.org/youthresources/pdf/GuideParLead36415.pdf> [Consultat l'1 de juliol de 2006].

efectius de BSA¹⁴⁶. De fet, la vinculació a les institucions religioses cristianes és al mateix temps una dependència i una aposta estratègica de BSA, que veu en aquestes institucions el seu major "mercat" per a créixer¹⁴⁷. Un dels primers casos d'expulsió d'infants que es declaraven no creients es va donar a Virginia, quan l'abril de 1985 el Consell Nacional de BSA va decidir excloure Paul Trout, de quinze anys, per haver dit que no creia en Déu, al qual van seguir casos com els que es van donar a Chicago i a Califòrnia el 1991, amb nens de vuit i nou anys expulsats pel mateix motiu¹⁴⁸. Ja he explicat al capítol 3 l'episodi en què es va intentar que la Conferència Internacional d'Escoltisme, el 1949, expulsés les associacions escoltes "obertes", és a dir, les que contempen una promesa sense referència a Déu.

Pel que fa a la política antihomosexual, malgrat que es coneixen casos des de 1980 l'espurna va ser l'expulsió de BSA el 1993 d'un jove cap escolta de New Jersey, James Dale, per haver mostrat públicament en un acte universitari la seva condició homosexual. Dale, un actiu escolta, va recórrer la decisió de la seva expulsió i va guanyar a la New Jersey Supreme Court. Però BSA va recórrer al seu torn la sentència davant la Cort Suprema dels Estats Units, que per un ajustadíssim 5 vots a favor i 4 en contra va donar la raó a BSA l'any 2000 en la cèlebre sentència *Boy Scouts of America v. Dale*¹⁴⁹. Igual que l'església mormona i la catòlica van donar suport a la postura discriminatòria de BSA, altres esglésies espònsors com ara la metodista o la universalista unitària s'hi van mostrar en contra, defensant l'aplicació de la llei anti-discriminació¹⁵⁰.

El mateix 2000 els caps executius de BSA de nou grans ciutats: Nova York, Los Angeles, West Los Angeles, Chicago, San Francisco, Philadelphia, Minneapolis, Boston i Orange County, van escriure cartes demanant que BSA canviés la seva política d'admissió de membres en favor de la inclusió d'homosexuals. L'estiu de 2001 es van reunir per coordinar accions en la mateixa línia. L'any 2002 ja eren vint-i-cinc els consells de BSA que demanaven que BSA permetés que fos cada *local chapter* qui decidís les pròpies polítiques sobre la pertinença d'homosexuals¹⁵¹.

¹⁴⁶ MECHLING, 2001, 219. En un document del 2000, en defensa de la postura de BSA de discriminar els homosexuals, les pròpies esglésies declaren aplegar 400.000 escoltes la mormona i 355.000 escoltes la catòlica. 'Brief of Amicus Curiae, National Catholic Committee On Scouting, General Commission on United Methodist Men of the United Methodist Church, the Church of Jesus Christ of Latter-Day Saints, the Lutheran Church-Missouri Synod, and the National Council of Young Israel, *Boy Scouts of America v. Dale*, 530 US 640, 657 (2000) [February 28, 2000]. [http://supreme.lp.findlaw.com/supreme_court/briefs/99-699/99-699fo8/brief/brief01.html, consultat l'1 de juliol de 2006]

¹⁴⁷ APPLEBONE, 2003: 310-311.

¹⁴⁸ MECHLING, 2001, 35-36.

¹⁴⁹ *Boy Scouts of America v. Dale* (99-699) 530 U.S. 640, 665 (2000).

[<http://www.law.cornell.edu/supct/html/99-699.ZS.html>, consultat l'1 de juliol de 2006]

¹⁵⁰ 'Brief of Amicus Curiae, The General Board of Church and Society of the United Methodist Church, the United Church Board for Homeland Ministries, The Religious Action Center of Reform Judaism, The Diocesan Council of the Episcopal Diocese of Newark, and the Unitarian Association'. *Boy Scouts of America v. Dale*, 530 US 640, 657 (2000) [March 29, 2000]; MECHLING, 2001, 225.

[http://supreme.lp.findlaw.com/supreme_court/briefs/99-699/99-699fo31/brief/brief01.html, consultat l'1 de juliol de 2006]

¹⁵¹ Moltes d'aquestes dades les recull el jove conservador Hans Zeiger al seu *Get Off My Honor*, en què defensa la política d'exclusió practivada per BSA (ZEIGER, 2005, 23).

Malgrat la pressió social que es va generar¹⁵², en una resolució el febrer de 2002 els BSA es reiteraven en la defensa de la seva política actual d'excloure homosexuals i ateus basant-se en què el «duty to God is not a mere ideal for those choosing to associate with the Boy Scouts of America; it is an obligation» i en què «homosexual conduct is inconsistent with the traditional values espoused in the Scout Oath and Law and that an avowed homosexual cannot serve as a role model for the values of the Oath and Law»¹⁵³.

La repercussió pública internacional d'aquesta política va portar el juliol de 2001 a les associacions escoltes i guies europees, reunides en la 10th European Scout and Guide Conference, a aprovar la ja citada resolució que explícitament demanava que l'homosexualitat no fos considerada un factor discriminador ni dins ni fora del moviment escolta. Probablement tota la polèmica sobre la discriminació als homosexuals no és aliena, més enllà de les consideracions morals, a la relació que molts cops l'opinió pública estableix entre homosexuals i abusos a menors masculins. En efecte, tot i que un dels estudis més extensos sobre els abusos comesos a BSA, del periodista Patrick Boyle (1994), deixa clar que no hi ha lligam entre una qüestió i l'altra –més aviat sembla que els abusadors han estat sovint abusats en la infantesa–, les grans sumes de diners que BSA va haver de pagar a la dècada dels 80 per a evitar escàndols deguts als abusos poden haver influït en la direcció de BSA: així, segons Mechling (2001: 223), barrant el pas als homosexuals BSA pensava erròniament que exclouria la majoria de pedòfils d'entre els seus educadors.

El 1999 BSA havia sortit victoriós en frenar l'accés a noies, gays i ateus a les seves files, però la polèmica generada per l'afer Dale l'any 2000 va sobrepasar els límits radicalitzant la postura pública de BSA defensant el seu dret a discriminar, fins al punt que diverses institucions públiques i privades li han retirat suport econòmic i que s'ha intentat que perdessin la protecció pública¹⁵⁴. Fins a la dècada dels 90 la història de Boy Scouts of America havia estat una història d'èxit. Va ser fundada el 1910 per un editor i filantrop multimilionari i va ser impulsada per un destacat dirigent de l'associació cristiana YMCA¹⁵⁵, en un local de la qual va tenir la primera seu nacional. El 1910, la YMCA organitzava uns 400 camps d'estiu aplegant 15.000 nois. El 1911, un any després de crear-se, Boy Scouts of America ja imprimia 300.000 exemplars del seu llibre *Handbook for Boys*. L'any següent ja era present a la totalitat d'Estats nord-americans¹⁵⁶. Des dels inicis va tenir un caire de servei a la societat i de patriotisme típicament nord-americà, i el president dels Estats Units va esdevenir el president d'honor de l'associació.

---

¹⁵² «It is common knowledge that the BSA prohibits homosexuals, atheists and females. Around the country, the Boy Scouts are under increasing pressure to become politically correct, watered-down, feminized, and secularized. Inevitably, these changes would come at the expense of such virtues as duty to God, moral cleanliness, bravery, and reverence». ZEIGER, 2005, 13.

¹⁵³ 'BSA Resolution'. [<http://www.scouting.org/media/press/2002/020206/resolution.html>, consultat l'1 de juliol de 2006].

¹⁵⁴ MECHLING, 2001, 213, 215-216.

¹⁵⁵ La Young Men's Christian Association era present als Estats Units des de 1851, set anys després que es creés a Anglaterra.

¹⁵⁶ MACLEOD, 1983.

El juny de 1916 el Congrés nord-americà va aprovar una Federal Charter per als BSA, on s'hi establia

«[t]hat the purpose of this corporation shall be to promote, through organization and cooperation with other agencies, the ability of boys to do things for themselves and others, to train them in Scoutcraft, and to teach them patriotism, courage, self-reliance, and kindred virtues, using the methods which are now in common use by Boy Scouts»¹⁵⁷.

Al seu torn, l'associació femenina, Girl Scouts of the USA (GSUSA), va ser fundada el 1912 per una nord-americana benestant que havia conegut Baden-Powell i estava al cas del projecte de fer un escoltisme per a noies. El model de desenvolupament de les noies no es basava tan sols en el rol clàssic de la llar, sinó que es promovien més o menys subtilment rols com a futures professionals i per a una ciutadania activa fora de casa. Similarment als BSA, però trenta-quatre anys després, el 1950 el Congrés va aprovar una Federal Charter per a les Girl Scouts¹⁵⁸.

Ambdues associacions van tenir èxit en fer de l'escoltisme als Estats Units un producte típicament nord-americà, popularitzat i amb suport social. L'arrelament de l'escoltisme masculí i femení als Estats Units ha fet d'aquest moviment un producte nord-americà que és sentit com a propi per la societat. Això ha permès que ambdues associacions s'hagin beneficiat de molts ajuts privats. Una mostra és la cessió de drets cedits en parts iguals als BSA i a les GSUSA pel jueu nord-americà exiliat Irving Berlin sobre "God Bless America", una cançó de pau popularitzada el 1938 durant l'auge de Hitler a Europa.

Malgrat això, si bé ambdues associacions són percebudes com a profundament nord-americanes, les seves pràctiques en els darrers trenta anys les han situat en extrems socials oposats. Tradicionalment, GSUSA ha estat una associació molt més sensible a evitar totes formes de discriminació, tant la de persones amb discapacitats com la racial –el 1975 va escollir la seva primera presidenta de raça negra. A banda, a partir dels anys 70, quan el moviment d'alliberament de la dona va començar a ser fort, l'associació va començar a adoptar postures més clarament compromeses en aquest sentit, com ara incorporar la intel·lectual i líder feminista Betty Friedan al seu National Board. Però a més, quan el 1992 GSUSA va ser denunciada perquè l'obligació de servir a Déu continguda a la promesa violava la llibertat establerta a la Constitució americana, la seva reacció va ser iniciar un procés de canvi que va culminar al cap d'un any permetent les noies de canviar el terme Déu per un altre que s'adaptés millor a les creences individuals, en la línia que altres països també han adoptat¹⁵⁹. Addicionalment, i també a diferència dels

¹⁵⁷ *United States Code. Title 36: Patriotic and national Observances, Ceremonies and organizations. Subtitle II: Patriotic and National Organizations. Part B: Organizations. 309: Boy Scouts of America.* [<http://uscode.house.gov/download/download.shtml>, consultat l'1 de juliol de 2006].

¹⁵⁸ *United States Code. Title 36: Patriotic and national Observances, Ceremonies and organizations. Subtitle II: Patriotic and National Organizations. Part B: Organizations. 803: Girl Scouts of the United States of America.* [<http://uscode.house.gov/download/download.shtml>, consultat l'1 de juliol de 2006].

¹⁵⁹ MECHLING, 2001: 37. D'altra banda, la comparativa que fa Beresford al seu informe ja citat és prou clara: «2.3 In theory and subject to historical exceptions, neither World Organization supports 'alternative Promises' and both insist on an acceptable spiritual element in new Promises submitted or changes to existing Promises. However, see next item.

»2.4 The Promise of Girls Scouts USA has been queried by some. Their Promise reads: "On my honour I will try.....to serve God and my country...etc'. However, GSUSA states that it 'makes no attempt to define or interpret the word "God" in the Girl Scout Promise. It looks to individuals to establish for

BSA, les GSUSA han mantingut la visió que les qüestions relacionades amb la sexualitat pertanyen a la relació entre les nenes i els seus pares i mares. Conseqüentment, no prenen cap posició oficial en la qüestió de l'homosexualitat, tot i que no s'accepta la discriminació de persones per la seva opció sexual –de fet, és considerada una associació *gay-friendly*¹⁶⁰.

Segons explica Mechling (2001: 44), la incapacitat de BSA de reaccionar davant dels canvis a la societat tal com ho van fer GSUSA es deu a la connexió històrica entre cristianitat i una visió agresiva de la masculinitat, reforçada per la imbricació de BSA amb la forta cultura religiosa que va amarar els Estats Units a la dècada dels 50¹⁶¹:

«The Boy Scouts [of America] was “nondenominational”, to be sure, and there were religious badges representing each major religious group. But “nondenominational” could not include agnosticism or atheism in 1950s America, for “nondenominational” meant only that no one religious denomination could impose its theology and practices upon the organization. Boys from all faiths were free to join the organization, but “faith” was the key. A boy had to have a faith, for atheism—and probably agnosticism—was the characteristic of Communists, our sworn enemies».

En aquest sentit, Mechling considera que BSA va optar clarament per un dels dos bàndols en l'anomenada “culture war”, una pugna sobre valors i autoritat moral. Citant James Davidson Hunter, explica que estem presenciant impulsos polaritzadors de dos camps. D'una banda, els americans “ortodoxos” –conservadors i tradicionalistes morals– mantenen que l'autoritat moral descansa en una “external, definable, and transcendent authority”. D'una altra, els Americans “progressius” [*progressives*] –liberals i progressistes culturals– creuen que l'autoritat moral no està fixada, i que aquest camp tendeix “to resymbolize historic faiths according to the prevailing assumptions of contemporary life”. Per a Hunter i altres teòrics sobre culture wars, aquestes categories que van més enllà de les tradicions religioses tracten sobre un nou element d'identitat que fonamenta la posició política personal, més enllà del gènere, la raça, la classe social o la tradició religiosa.

És per això, afirma Mechling (2001: 47) contundentment, que BSA no pot prendre les opcions inclusives que pren GSUSA:

---

themselves the nature of their spiritual beliefs. When making the Girl Scout Promise, individuals may substitute wording appropriate to their own spiritual beliefs for the word “God”. Such a situation would be unacceptable to WOSM, which is prepared to accept some variation in the actual formulation of the spiritual requirements (if requested by an Association for use by all its members) provided that any such variation is considered and approved by the World Scout Committee as fulfilling these requirements. It does not accept that each individual member would establish for him/herself purely subjective formulations of that requirement in accordance with his/her belief. The WAGGGS World Board, which approves (on the recommendation of the Constitutions Committee) all Promises for each age range, accepted the explanation of the GSUSA, which assured the Board that the fundamental principles were being upheld in the application of the Promise in each individual case.

»2.5 Any difference in the interpretation and application of a spiritual element in the Promise and Law would be a very relevant issue if a long-term vision of one new world organisation were to be considered; this is particularly true in view of the difference in approach on that subject between the Boy Scouts of America and Girl Scouts USA». “Fact-finding Study (WOSM/WAGGGS)”, document presentat per John Beresford, president del Comitè de Constitucions de WOSM, al World Scout Committee, 7 d'octubre de 2000, p. 3.

¹⁶⁰ MANAHAN, 1997.

¹⁶¹ Aquesta tesi està més desenvolupada en un article posterior (MECHLING, 2002).

«The religious conservatives who control the national office of the Boy Scouts see themselves as important troops in the culture wars. If religion, masculinity, and citizenship are as tangled as the rhetoric of the Boy Scouts and others seems to make them and if, as so many historians and social critics have suggested, there is evidence everywhere of a “crisis in white masculinity”, a status revolution in which white males feel like the beleaguered class, then it makes sense that the men running the Boy Scouts see the atheists and their ACLU lawyers as agents of an assault upon masculinity and whiteness (symbolized by certain European religions and the very American religion of Mormonism). The link between white masculinity and religion at century’s end explained why the Boy Scouts would not make this compromise, while the Girl Scouts would; the Girl Scouts, quite simply, have no stake in the masculinity part of the tangle».

Reforçant la visió de la “culture war”, però matisant-ne les consideracions, Madhavi Sunder (2001) fa una profunda crítica a tot el procés BSA v. Dale al seu extens article *Cultural Dissent*, on fa dues crítiques importants. La primera, que la visió que la cultura és estàtica, imposada, homogènia i unitària és antropològicament errònia. Ho exemplifica mostrant com la pugna d’interpretació de textos que es va donar al llarg del judici era entre els que intentaven demostrar que BSA era conceptualment contrària a l’homosexualitat i els que intentaven demostrar que no tenia cap posicionament clar.

La visió de Sunder (2001: 529-531) és que ambdues postures obliden que l’important no és el que els documents històrics indiquin, sinó el què els membres de BSA –i no només els seus executius– avui decideixin. La societat i els components de l’associació han canviat, i per tant la pròpia visió associativa ha d’estar sotmesa al canvi. Això reforça la segona crítica, dirigida a la imposició legal d’una visió cultural sobre una associació. En efecte, quan en un context de discussió de visions culturals en una associació és la Cort Suprema qui decideix quina és la visió que ha d’imperar, i no els associats, la llei actua com a defensora de grups culturals contra les dinàmiques de modernització i canvi. D’aquesta manera, «legally enforced cultural boundaries could, conceivably, accord powerful members of cultural groups the ability to suppress *any rumblings* for change in a culture, particularly by censoring or excluding those members who challenge power relationships within a culture and threaten the status quo»¹⁶².

La postura discriminatòria de Boy Scouts of America, però, no té perquè significar que l’escoltisme nord-americà en la seva base sigui un moviment discriminador. Tal com exposa el professor Mechling, l’escoltisme de BSA, entès com “the legal corporation and the bureaucrats working in the office buildings of the national office and the council offices”, no és l’escoltisme “real” que es dona als agrupaments escoltes. En la mateixa línia que l’estudi citat *The Educational Impact of Scouting*, o que les percepcions de l’historiador Timothy Parsons (2004), Mechling (2001: 214) remarca que molts agrupaments «define themselves proudly as different from (and superior to) the national or council office, especially when they think the national office has strayed from the basic message of the Boy Scouts», aplicant el criteri propi.

---

¹⁶² SUNDER, 2001, 500-502.

És d'entre els mateixos membres de BSA d'on ha sortit *Scouting for All*, la principal xarxa destinada a abolir la discriminació dins de Boy Scouts of America, i que promou la resistència generant un badge que els escoltes es poden cosir a l'uniforme per a mostrar el seu rebuig a la política discriminatòria oficial. El propi periodista del *New York Times* Peter Applebome (2003: 316-318), després de passar uns campaments amb l'agrupament del seu fill, es mostrava admirat de l'efecte positiu que l'acció educativa de l'escoltisme genera però deixava clar que BSA ha de canviar si no vol declinar imparablement, i proposa set mesures: aturar la discriminació, trobar educadors dinàmics, deixar de banda els uniformes clàssics, abraçar la diversitat, comprometre's més en serveis a la comunitat, focalitzar en mantenir i reforçar la franja jove i publicitar-se.

L'any 1994, l'aleshores secretari general de WOSM, Jacques Moreillon, explicava que dels 80.000 escoltes que hi havia a Los Angeles, un 75% pertanyien a grups minoritaris, sobretot afroamericans, llatins i asiàtics, i d'entre aquests un 92% eren de famílies monoparentals¹⁶³. La base per a una organització escolta preparada per a afrontar els reptes de la societat nord-americana actual, doncs, hi és. Existeix però el dubte de si serà possible en front de la resistència de l'estructura burocràtica de Boy Scouts of America, reforçada d'una banda per la important influència de dues esglésies que controlen un alt nombre d'efectius de l'escoltisme nord-americà, i d'una altra pel bloqueig legal que proporciona la posició immovilista de la Supreme Court, que lliga les mans als membres de BSA que legítimament discrepen de la tendència dels executius nacionals.

---

¹⁶³ Background notes for the presentation of Dr. Jacques Moreillon, World Scout Bureau, Geneva: 1994.